

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK
KAVRAMINA İLİŞKİN BİLİŞSEL YAPILARININ İNCELENMESİ**

Zeynep YENİ
ORCID: 0000-0002-7536-3231

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Aysun Aynur YILMAZ
ORCID: 0000-0002-3758-1992

Konya – 2023

ÖN SÖZ

Yüksek lisans tez çalışmam sırasında görüşleri ve yönlendirmeleri ile bana yardımcı olarak desteklerini esirgemeyen kıymetli danışman hocam Aysun Aynur YILMAZ 'a, bu süreçte bana yol gösteren arkadaşım Çağrınur SAĞ'a teşekkürlerimi sunarım. Bu süreçte yanımda olan annem, babam ve kardeşlerime çok teşekkür ederim. Desteğini her zaman hissettiğim Hasan Basri ÜNSÜR'e teşekkür ederim.

Zeynep YENİ

Mart 2023

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xi
TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU	xvii
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	xviii
KISALTMALAR.....	xix
ÖZET.....	xx
ABSTRACT	xxi
BÖLÜM 1.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2.Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Tanımlar	4
BÖLÜM 2.....	7
2. ALAN YAZIN.....	7
2.1. Sosyal Bilgiler Nedir?	7
2.2.Vatandaşlık Kavramı Nedir?	9
2.3.Etkin Vatandaşlık Kavramı Nedir?	10
2.3.1.Etkin Vatandaşlık ve Sosyal Bilgiler	12
2.3.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanı	12
2.4. Vatan	13
2.5. Sorumluluk	13
2.6. Hak	14
2.7. Kelime İlişkilendirme Testi.....	14

2.8. İlgili Yayın ve Araştırmalar	14
2.8.1 Makaleler.....	15
2.8.2. Yüksek Lisans Tezleri	17
2.8.3. Doktora Tezleri	19
BÖLÜM 3.....	20
3. YÖNTEM.....	20
3.1. Araştırmanın Modeli	20
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	20
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	22
3.4. Verilerin Toplanması.....	22
3.5. Verilerin Analizi.....	23
BÖLÜM 4.....	24
4. BULGULAR	24
4.1. Katılımcıların KİT’te Yer Alan Her Bir Anahtar Kavram İçin Türettikleri Kelime Sayılarına İlişkin Bulgular:	24
4.2. Katılımcıların KİT’te Yer Alan Her Bir Anahtar Kavram İçin Cevap Kelime Toplamına, Belirlenen Kesme Noktaları Aralığında Frekans Tablolarına ve Cevap Kelime Frekanslarına Göre Oluşturulan Kavram Ağlarına Yönelik Bulgular:.....	27
4.2.1. Etkin vatandaşlık anahtar kavramına verilen cevap kavramların sayısı ve cevap kelime toplamına ilişkin bulgular	27
4.2.2. Birinci sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	27
4.2.3. Birinci sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular	28
4.2.4. İkinci sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	30
4.2.5. İkinci sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular	31
4.2.6. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar.....	33
4.2.7. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular	33

4.2.8. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar.....	35
4.2.9. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular	35
4.2.10. Hak anahtar kavramına verilen cevap kavramların sayı ve cevap kelime toplamalarına ilişkin bulgular	38
4.2.11. Birinci sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	38
4.2.12. Birinci sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular.....	39
4.2.13. İkinci sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	41
4.2.14. İkinci sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular.....	42
4.2.15. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	44
4.2.16. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular.....	45
4.2.17. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	46
4.2.18. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular.....	47
4.2.19. Sosyal bilgiler anahtar kavramına verilen cevap kavramların sayı ve cevap kelime toplamalarına yönelik bulgular	50
4.2.20. Birinci sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	50
4.2.21. Birinci sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular	51
4.2.22. İkinci sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	53
4.2.23. İkinci sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular	54
4.2.24. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	56

4.2.25. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular	57
4.2.26. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar.....	58
4.2.27. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular	59
4.2.28. Sorumluluk anahtar kavramına verilen cevap kavramların sayı ve cevap kelime toplamalarına yönelik bulgular	61
4.2.29. Birinci sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	62
4.2.30. Birinci sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular.....	63
4.2.31. İkinci sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	64
4.2.32. İkinci sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular.....	65
4.2.33. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	66
4.2.34. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular	67
4.2.35. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	68
4.2.36. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular	69
4.2.37. Vatan anahtar Kavramına verilen cevap kavramların sayı ve cevap kelime toplamalarına ilişkin bulgular	71
4.2.38. Birinci sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	71
4.2.39. Birinci sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular.....	72
4.2.40. İkinci sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	74
4.2.41. İkinci sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına ilişkin bulgular.....	75

4.2.42. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	77
4.2.43. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular.....	78
4.2.44. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	79
4.2.45. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına ilişkin bulgular.....	80
4.2.46. Vatandaş anahtar kavramına verilen cevap kavramların sayı ve cevap kelime toplamalarına yönelik bulgular	82
4.2.47. Birinci sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	83
4.2.48. Birinci sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına ilişkin bulgular.....	83
4.2.49. İkinci sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramı cevaplarına ilişkin bulgular ve yorumlar	85
4.2.50. İkinci sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular.....	85
4.2.51. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	87
4.2.52. Üçüncü sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular.....	87
4.2.53. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar	88
4.2.54. Dördüncü sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular	89
4.3. Katılımcıların KİT’te Yer Alan Her Bir Anahtar Kavram İçin Kurdukları Cümlelere İlişkin Bulgular:.....	91
4.3.1. Katılımcı öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramına yönelik kurmuş oldukları cümlelere ilişkin bulgular ve yorumlar	92
4.3.2. Katılımcı öğretmen adaylarının hak anahtar kavramına yönelik kurmuş oldukları cümlelere ilişkin bulgular ve yorumlar	93
4.3.3. Katılımcı öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramına yönelik kurmuş oldukları cümlelere ilişkin bulgular ve yorumlar	94

4.3.5. Katılımcı öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramına yönelik kurmuş oldukları cümlelere ilişkin bulgular ve yorumlar	97
4.3.6. Katılımcı öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramına yönelik kurmuş oldukları cümlelere ilişkin bulgular ve yorumlar	98
BÖLÜM 5.....	100
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	100
5.1. Tartışma ve Sonuç	100
5.2. Öneriler.....	106
5.2.1. Araştırmanın sonuçlarına yönelik öneriler.....	106
5.2.2. Yapılabilecek araştırmalara yönelik öneriler.....	106
KAYNAKLAR.....	107
EKLER.....	109

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO 1	KATILIMCILARIN TOPLAM SINIF DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMINA İLİŞKİN BİLGİLER	20
TABLO 2	KATILIMCI ÖĞRETMEN ADAYI CİNSİYET DAĞILIMI	21
TABLO 3	KATILIMCILARIN CİNSİYETLERİNE VE SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE DAĞILIMINA İLİŞKİN BİLGİLER	21
TABLO 4	KATILIMCI ÖĞRETMEN ADAYLARININ YAŞ DAĞILIMI	22
TABLO 5	KESME NOKTASI ARALIĞI.....	23
TABLO 6	ARAŞTIRMAYA KATILAN 1. SINIF SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ANAHTAR KAVRAMLARA İLİŞKİN TÜRETTİKLERİ KELİME SAYILARI	24
TABLO 7	ARAŞTIRMAYA KATILAN 2. SINIF SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ANAHTAR KAVRAMLARA İLİŞKİN TÜRETTİKLERİ KELİME SAYILARI	25
TABLO 8	ARAŞTIRMAYA KATILAN 3. SINIF SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ANAHTAR KAVRAMLARA İLİŞKİN TÜRETTİKLERİ KELİME SAYILARI	25
TABLO 9	ARAŞTIRMAYA KATILAN 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ANAHTAR KAVRAMLARA İLİŞKİN TÜRETTİKLERİ KELİME SAYILARI	26
TABLO 10	ARAŞTIRMAYA KATILAN 1., 2., 3 VE 4. SINIF SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ANAHTAR KAVRAMLARA İLİŞKİN TÜRETTİKLERİ KELİME SAYILARI	26
TABLO 11	ETKİN VATANDAŞLIK KAVRAMINA YÖNELİK ÜRETİLEN CEVAP KELİME TOPLAMI.....	27
TABLO 12	1.SINIF ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU	28
TABLO 13	2. SINIF ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU	31
TABLO 14	3. SINIF ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU	33
TABLO 15	4. SINIF ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU	35
TABLO 16	HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK ÜRETİLEN CEVAP KELİME TOPLAMI	38
TABLO 17	1.SINIF HAK ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	39
TABLO 18	2.SINIF HAK ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU	42
TABLO 19	3.SINIF HAK ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU	45
TABLO 20	4.SINIF HAK ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU	47
TABLO 21	SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA İLİŞKİN ÜRETİLEN CEVAP KELİME TOPLAMI	50
TABLO 22	1.SINIF SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	51
TABLO 23	2.SINIF SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	54
TABLO 24	3.SINIF SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	57
TABLO 25	4.SINIF SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	59

TABLO 26	SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK ÜRETİLEN CEVAP KELİME TOPLAMI	62
TABLO 27	1.SINIF SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	62
TABLO 28	2.SINIF SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	65
TABLO 29	3.SINIF SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	67
TABLO 30	4.SINIF SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	68
TABLO 31	VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK ÜRETİLEN CEVAP KELİME TOPLAMI	71
TABLO 32	1.SINIF VATAN ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	72
TABLO 33	2.SINIF VATAN ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	75
TABLO 34	3.SINIF VATAN ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	78
TABLO 35	4.SINIF VATAN ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU.....	80
TABLO 36	VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK ÜRETİLEN CEVAP KELİME TOPLAMI	82
TABLO 37	1.SINIF VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU	83
TABLO 38	2.SINIF VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU	85
TABLO 39	3.SINIF VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU	87
TABLO 40	4.SINIF VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA AİT FREKANS TABLOSU	89
TABLO 41	ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA AİT CÜMLE ANALİZ TABLOSU	92
TABLO 42	HAK ANAHTAR KAVRAMINA AİT CÜMLE ANALİZ TABLOSU	93
TABLO 43	SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA AİT CÜMLE ANALİZ TABLOSU	94
TABLO 44	SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA AİT CÜMLE ANALİZ TABLOSU	96
TABLO 45	VATAN ANAHTAR KAVRAMINA AİT CÜMLE ANALİZ TABLOSU.....	97
TABLO 46	VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA AİT CÜMLE ANALİZ TABLOSU	98

GRAFİKLER LİSTESİ

GRAFİK 1 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 43 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	28
GRAFİK 2 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	29
GRAFİK 3 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	29
GRAFİK 4 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	30
GRAFİK 5 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	31
GRAFİK 6 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	32
GRAFİK 7 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	32
GRAFİK 8 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	33
GRAFİK 9 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	34
GRAFİK 10 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	34
GRAFİK 11 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 43 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	35
GRAFİK 12 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 35-42 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	36
GRAFİK 13 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 27-34 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	36
GRAFİK 14 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	36
GRAFİK 15 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	37
GRAFİK 16 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	37

GRAFİK 17 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 35 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	39
GRAFİK 18 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 27-34 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	40
GRAFİK 19 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	40
GRAFİK 20 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	40
GRAFİK 21 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	41
GRAFİK 22 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	42
GRAFİK 23 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	43
GRAFİK 24 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	43
GRAFİK 25 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	44
GRAFİK 26 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	45
GRAFİK 27 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	46
GRAFİK 28 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 43 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	47
GRAFİK 29 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 35-42 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	48
GRAFİK 30 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 27-34 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	48
GRAFİK 31 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	48
GRAFİK 32 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	49
GRAFİK 33 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ HAK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	49

GRAFİK 34 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 35 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	51
GRAFİK 35 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 27-34 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	52
GRAFİK 36 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	52
GRAFİK 37 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	52
GRAFİK 38 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	53
GRAFİK 39 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	54
GRAFİK 40 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	55
GRAFİK 41 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	55
GRAFİK 42 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	56
GRAFİK 43 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	57
GRAFİK 44 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	57
GRAFİK 45 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	58
GRAFİK 46 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 43 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	59
GRAFİK 47 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 35-42 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	60
GRAFİK 48 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	60
GRAFİK 49 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	60
GRAFİK 50 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	61

GRAFİK 51 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	63
GRAFİK 52 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	63
GRAFİK 53 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	64
GRAFİK 54 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	65
GRAFİK 55 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	66
GRAFİK 56 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	67
GRAFİK 57 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	69
GRAFİK 58 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	69
GRAFİK 59 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	70
GRAFİK 60 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	70
GRAFİK 61 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	72
GRAFİK 62 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	73
GRAFİK 63 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	73
GRAFİK 64 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	74
GRAFİK 65 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	75
GRAFİK 66 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	76
GRAFİK 67 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	76

GRAFİK 68 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	77
GRAFİK 69 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	78
GRAFİK 70 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	79
GRAFİK 71 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 43 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	80
GRAFİK 72 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 35-42 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	81
GRAFİK 73 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	81
GRAFİK 74 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	81
GRAFİK 75 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATAN ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	82
GRAFİK 76 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 35 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	83
GRAFİK 77 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	84
GRAFİK 78 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	84
GRAFİK 79 1.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	84
GRAFİK 80 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	85
GRAFİK 81 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	86
GRAFİK 82 2.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	86
GRAFİK 83 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	87
GRAFİK 84 3.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	88

GRAFİK 85 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 43 VE ÜZERİ İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI.....	89
GRAFİK 86 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 35-42 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	89
GRAFİK 87 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 27-34 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	90
GRAFİK 88 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 19-26 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	90
GRAFİK 89 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 11-18 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	91
GRAFİK 90 4.SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMINA YÖNELİK KESME NOKTASI 3-10 ARASI İÇİN OLUŞTURULAN KAVRAM AĞI	91

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Kavramına İlişkin Bilişsel Yapılarının İncelenmesi başlıklı tez çalışmamın toplam **133** sayfalık kısmına ilişkin, 6/03/2023 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%29** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

6/03/2023

Zeynep YENİ

Dr. Öğr. Üyesi Aysun Aynur YILMAZ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

6/03/2023

Zeynep YENİ

KISALTMALAR

Kısaltmalar

Akt. : Aktaran

Çev. : Çeviren(ler)

Ed.: Editör(ler)

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

s. : Sayfa(lar)

SB: Sosyal Bilgiler

T.C. : Türkiye Cumhuriyeti

TDK: Türk Dil Kurumu

NCSS: National Council for the Social Studies (Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi)

KN: Kesme Noktası

KİT: Kelime İlişkilendirme Testi

SB1-KÖA1: Sosyal Bilgiler 1.sınıf Kadın Öğretmen Adayı Birinci Kişi

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ ETKİN VATANDAŞLIK KAVRAMINA İLİŞKİN BİLİŞSEL YAPILARININ İNCELENMESİ

Zeynep YENİ

Sosyal bilgiler dersinin ana amacı etkin vatandaşlar yetiştirmektir. Etkin vatandaşlık eğitimi ile öğrenciler eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, etkili iletişim becerileri, empati kurma, yardımlaşma, dayanışma vb. farklı tutum ve davranışlar geliştirebilirler. Bunun akabinde gelecekte kendilerine ve çevrelerine karşı sorumluluklarının bilincinde, görevlerini yerine getiren örnek vatandaşlar olarak yaşamlarını sürdürürler, farklı bakış açılarına, tutum ve değerlere saygı gösterirler. Karşı karşıya kaldıkları sorunların çözümünde anayasada belirtilen hak ve özgürlüklerini kullanır ve olaylar karşısında makul, barışçıl çözümler geliştirirler. Değişen zaman koşulları ve gereksinimleriyle devlet sistemleri kendisini meydana getiren kimselere karşı bazı yükümlülükler getirmektedir. Sürekli değişen toplum yapısı içinde devletler vatandaşlarına ve kendine yönelik görev paylaşımlarını şekillendirerek çağa ayak uyduracak biçimde düzenlemektedir. Hedeflenen insan modelinin geliştirilmesi, toplum değerlerinin bireylere kazandırılması vatandaşlık eğitiminin verilmesiyle gerçekleşmektedir. Vatandaşlık bilinci, bireyleri hem devletle hem de içinde yaşadıkları toplumla buluşturan bir köprüdür.

Araştırmada nitel araştırmaya dayalı olgu bilim/fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Bu araştırma sosyal bilgiler bölümü öğretmen adaylarının “etkin vatandaşlık” kavramı ve beraberinde ele alınan “hak”, “sosyal bilgiler”, “sorumluluk”, “vatan” ve “vatandaş” kavramlarına yönelik algılarını kelime ilişkilendirme testi ile tespit etmektedir. Ayrıca bu çalışma lisans öğrenimine devam eden 1. Sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4. Sınıf sosyal bilgiler öğretmen adaylarına uygulanarak karşılaştırmalı bir yaklaşımla verilen anahtar kavramlara ilişkin algılarında meydana gelen değişim ortaya konmuştur.

Araştırma bulgularını ve sonuçlarını ele aldığımızda anahtar kavram olarak verilen etkin vatandaş kavramıyla birlikte hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaş kavramlarını öğretmen adaylarının yeterli sayıda cevap kelime üretebildikleri ve ilgili kavramlarla ilişkilendirdikleri tespit edilmiştir. Anahtar kavram olarak verilen kavramlardan sosyal bilgiler, vatan ve etkin vatandaşlık kavramlarına sayıca daha fazla kelime üretebildikleri hak, sorumluluk ve vatandaş kavramına sayıca daha az kelime üretebildikleri ortaya konmuştur. Genel anlamda öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinin temel kavramlarına ilişkin algılarının yeterli düzeyde olduğu ortaya konmuştur. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının KİT’ de yer alan etkin vatandaşlık, hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaş anahtar kavramlarıyla ilgili ifade etmiş oldukları cümleler değerlendirildiğinde anahtar kavramları bilimsel bilgi içeren cümlelerle ifade ettikleri ortaya konmuştur. Sınıf düzeyi arttıkça bilimsel bilgi içeren cümle sayısının da arttığı görülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının anahtar kavramlara yönelik kavram yanılgılarının çok olmadığı ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Etkin vatandaşlık, Sosyal Bilgiler, Kelime ilişkilendirme testi.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Turkish and Social Sciences Education

Social Studies Education Program

Master Thesis

Examining The Cognitive Structures of Social Studies Teacher Candidates Regarding The Concept of Effective Citizenship

Zeynep YENİ

The main purpose of the social studies course is to raise active citizens. With active citizenship education, students can develop critical thinking, creative thinking, effective communication skills, empathy, cooperation, solidarity, etc. They can develop different attitudes and behaviors. After that, they continue their lives as exemplary citizens who are aware of their responsibilities towards themselves and their environment in the future, and they respect different perspectives, attitudes and values. They use their constitutional rights and freedoms in solving the problems they face and develop reasonable and peaceful solutions to the events. With the changing time conditions and requirements, state systems impose some obligations on the people who make them up. In the ever-changing social structure, states shape their duties towards their citizens and themselves and organize them in a way that keeps up with the times. The development of the targeted human model and the acquisition of the values of the society by individuals are realized by giving citizenship education. Citizenship awareness is a bridge that connects individuals with both the state and the society they live in.

In the research, phenomenology/phenomenology design based on qualitative research was used. This research is to determine the perceptions of social studies teacher candidates regarding the concept of "active citizenship" and the concepts of "right", "social studies", "responsibility", "country" and "citizen", which are considered together, by word association test. In addition, this study was applied to 1st grade, 2nd grade, 3rd grade and 4th grade social studies teacher candidates continuing their undergraduate education, and the change in their perceptions of key concepts given with a comparative approach was revealed.

When we consider the research findings and results, it has been determined that together with the concept of active citizen given as a key concept, the concepts of rights, social studies, responsibility, homeland and citizen can be produced in sufficient number of answer words and associated with the related concepts. It has been revealed that they can produce more words for the concepts of social studies, homeland and active citizenship, which are among the concepts given as key concepts, and they can produce fewer words for the concepts of rights, responsibilities and citizens. In general, it has been revealed that the pre-service teachers' perceptions of the basic concepts of the social studies course are at a sufficient level. When the sentences of the social studies teacher candidates about the key concepts of active citizenship, rights, social studies, responsibility, homeland and citizen in the SOE were evaluated, it was revealed that they expressed the key concepts in sentences containing scientific knowledge. It was observed that the number of sentences containing scientific information increased as the grade level increased. In addition, it has been revealed that teacher candidates do not have many misconceptions about key concepts.

Keywords: Effective Citizenship, Social Studies, Word Association Test.

BÖLÜM 1

1.GİRİŞ

Toplum içerisinde birlikte yaşayan insanların gelişmesi, çoğalması; daha kuvvetli duygularla kendilerini ait hissetmeleri, birbirine bağlanması, bireylerin çabasıyla ilintilidir. Geçmişten bugüne kadar eğitim politikalarına göz attığımızda sıklıkla etkin vatandaşlık kavramı önemle vurgulanmaktadır. Etkin vatandaşlık kavramı içerisinde birden fazla anlam içermekle birlikte her devletin kendine özgün bir etkin vatandaşlık perspektifi vardır. Devleti yönetenler vatanlarının gelişmesi için her türlü fedakârlıkta bulunan, vergi ödeyen, sosyalleşen, temel hak ve özgürlüklerini bilen, var olan bir sorunu çözen, çözüm üreten vatandaşlar yetiştirmeyi hedefler. Bu kapsamda araştırmam ile sosyal bilgiler öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kavramıyla birlikte ele alınan hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaş kavramlarına yönelik algılarını ortaya koymaktır.

1.1. Problem Durumu

Fertlerin yaşadıkları toplumdan çeşitli beklentileri vardır. Toplumunda fertlerden çeşitli beklentileri vardır. Bireydeki isteklerin karşılanma derecesi, bireylerin kendilerini gerçekleştirmesine hangi oranda olanak sağladığına ve aynı zamanda ne kadar yürekten ve samimi olarak kendisini ileriye taşımaya açık olduğu ile bağlantılıdır. Bireylere gerekli olan bilinç kazandırma hissi ne kadar erken verilir ise huzurlu ve mutlu toplum düzeni o kadar erken oluşturulabilir. Toplumlarda var olan problemlerin etkili biçimde çözüme kavuşturulması bilinçli vatandaşların yetiştirilmesi ile sağlanabilir.

Etkin vatandaş olma hususunda; sosyal bilgiler dersi gereken vasıf ve özellikleri kazandırmak amaçlarından birisidir. İfade edilen “etkin vatandaş” olma ise; tarihini araştırarak gerçek ve ihtiyaç olduğu düşünülen bilgi, prensip, değer ve davranışları kazanıp bunların paralelinde tutum sergilemektir. Bireylerin aktif olması onların olaylar ve sorunlar karşısında pasif seyirciler olmasının yerine; çözümücü, akılcı kararlar veren bireyler olmasıdır. Sosyal bilgiler sivil yetkinliği sağlamak için sosyal ve beşerî bilimlerin entegre edilme işidir. Öğretim programı dahilinde sosyal bilimler, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, coğrafya, beşerî bilimlerden faydalanarak uygun içerik üretimidir (NCSS, 2021). Sosyal bilgiler dersinin nihai amacı topluma etkin vatandaş yetiştirmektir. Halkın egemenliğinin söz konusu olduğu toplumda sosyal bilgiler dersi vasıtasıyla öğrencilere kazandırılması hedeflenen etkin vatandaşlıktır. Bunun için gereksinim duyulan bilgi, beceri, değer ve tutumların edindirilmesidir. Bu sebeple Barr vd. sosyal bilgiler öğretiminin hedefini vatandaşlık eğitimi

olarak ifade etmişlerdir. Etkin vatandaşlık, toplumun her parçasından vatandaşların daha katılımcı olmalarına ve daha önceleri devlet tarafından karşılanan bazı toplumsal gereksinimleri ve hizmetlerin artık vatandaşların kendileri tarafından karşılamasına dayanmaktadır.

Sosyal bir varlık olarak ifade edilen insan, içinde yaşadığı toplumda huzurlu, rahat; hak ve özgürlüklerinin farkında olan ve topluma karşı sorumluluklarını bilerek bu noktada davranış sergilemesi, yetişmesi vatandaşlık eğitimi kapsamında ele alınmaktadır. Ülkelerin eğitim sistemlerinden beklentileri, kendi yönetim rejimlerinin devamını sağlayacak bireyler yetiştirmektir. Bu nedenle vatandaş yetiştirmek ülkeler için eğitim sistemlerinin genel amacı olmuştur. Bu amaç kimi zaman tek disiplinli anlayışla tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi şeklinde ayrı dersler olarak; kimi zaman çok disiplinli ve disiplinler arası anlayıştaki sosyal bilgiler dersi olarak gerçekleştirilir. Bu amacı gerçekleştirecek olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının etkin vatandaş kavramıyla birlikte hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaş kavramlarına ilişkin bilişsel yapıları nedir sorusu bu araştırmanın problem durumunu ortaya koymaktadır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler eğitimi alanındaki öğretmen adaylarının kıymeti gittikçe artan “etkin vatandaşlık” kavramına yönelik bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testi ile ortaya koymaktır. Etkin vatandaşlık kavramına yönelik yapılan çalışmamızda öğretmen adaylarının “Sosyal Bilgiler”, “Hak“, “Sorumluluk”, “Vatan” ve “Vatandaş” kavramlarına ilişkin bilişsel yapıları da ele alınmıştır. Ayrıca bu çalışmanın bir diğer amacı lisans öğrenimine devam eden sosyal bilgiler öğretmen adaylarına uygulayarak sınıf düzeyinde karşılaştırmalı bir yaklaşımla verilen anahtar kavramlara ilişkin algılarında meydana gelen değişimi ortaya koymaktır. Bu bağlamda aşağıdaki araştırma soruları belirlenmiştir.

1. Öğretmen adaylarının KİT’te yer alan her bir anahtar kavram için ürettikleri kelime sayısı nedir?
2. Birinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık ve diğer anahtar kavramlara yönelik bilişsel algıları nedir?
3. İkinci sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık ve diğer anahtar kavramlara yönelik bilişsel algıları nedir?

4. Üçüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık ve diğer anahtar kavramlara yönelik bilişsel algıları nedir?
5. Dördüncü sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık ve diğer anahtar kavramlara yönelik bilişsel algıları nedir?
6. Öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık ve diğer anahtar kavramlara yönelik bilişsel yapıları nasıl bir değişim göstermektedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Etkin vatandaşlık, düşünen, sorgulayan, hassas ve kalifiye vatandaş olarak da tanımlanabilir. Sorgulayan vatandaş, yaşama ait temel kavramları ve değerleri bilen, tercih yaparken ya da sorunun çözümünde uygulayan kişilerdir. Etrafında yaşanan olaylara hassas olan vatandaş, temel hak, özgürlüklere saygı duyup demokratik değerlere sahip çıkan ve bu değerleri hayatına aktaran kimselerdir (Öztürk ve Dilek, 2003). Kişilerin etkin vatandaşlık normlarını öğrenmesi, açıklaması ve çözümleme yapabilmesi, etkili vatandaşlığın toplumsal yaşamdaki işlevlerini farkına varması için kavramsal ve davranışsal süreçlerin kullanılması gerekir. Böylece etkili vatandaşlık eğitiminde vatandaşlık sorumluluğunun oluşturulabilmesi için gerekli olan bilişsel ve eylem boyutları dengelenebilir. Vatandaşlık bilincinin ülkenin siyasi yapısını, eğitim sistemini, işyeri verimliliğini, sosyal refahı ve genel olarak gelişmişlik konumunu etkilediği açıktır.

Yapılan alan yazın taraması sonucunda etkin vatandaşlık kavramına yönelik yapılan birçok çalışma göze çarpmaktadır. Bu çalışmada ilerideki etkin vatandaşları yetiştirecek öğretmen adaylarının bu kavramı ve beraberinde ele alınan hak, sorumluluk, sosyal bilgiler, vatan ve vatandaş kavramlarını algılayış biçimleri ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1.4. Varsayımlar

1. Araştırma sırasında istenen bilgilerin öğrenciler tarafından içtenlikle cevaplandığı,
2. Araştırma için seçilen çalışma grubunun evreni temsil ettiği,
3. Ölçme araçları aracılığıyla ortaya konan sonuçların doğruyu saptadığı,
4. Çalışmada kullanılan veri toplama aracının amacına hizmet ettiği,
5. Araştırmaya katılan katılımcıların kelime ilişkilendirmelerini usulüne uygun cevap verdikleri,
6. Literatürden taranan bilgilerin çalışmanın geçerliliği kapsamında bilimsel ve yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Çalışma 2021-2022 eğitim-öğretim yılında, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümü öğrencileriyle sınırlıdır.

2. Araştırma sonucunda saptanan bulgular, ölçme araçlarının ölçme gücü ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Kavram

Herhangi bir objenin, duygunun veya düşüncenin bireyin zihnindeki soyut ve genel oluşumu, anlamı ve anlam yükü olarak ifade edilmektedir.

Kavram Yanılgısı

Kavram yanılgısı, öğrencinin öğrenmiş olduğu herhangi bir kavramın bilimsel olarak kabul gören ve anlamlandırılan özellikleri ile uyuşmamasıdır.

Vatandaş

Devletin tamamlayıcı unsuru olan milleti meydana getiren bireylerdir (Yılmaz, 2002).

Vatandaşlık

Dünyaya anne ve babanın soyu üzerinden gelen vatana ve kanunlara uygun nitelikleri taşıma veya taşımama durumuna bağlı olarak belirlenen ve kişilerin hangi millete ve devlete bağlı olduklarını gösteren kimliktir (Demir ve Acar, 1997). Vatandaşlık kavramı uyrukluk ve yurttaşlık kavramları ile ifade edilir. Aynı zamanda kişileri devlete bağlayan hukuki bağ olarak da ifade edilmektedir. Ülkenin ve toplumun sürekliliğini sağlamak ve toplumsal mekanizmayı sağlamlaştırarak bir üst düzeye taşımak, bireyleri ancak ortak amaçlarda bütünleştirmek ve vatandaşlık şuuru verilerek elde edilebilir. Vatandaşlık şuuru toplumun siyasi oluşumlarını, eğitim ağını, işyeri potansiyelini, sosyal kalkınmışlığı ve gelişmişlik seviyesini etkiler (Hablemitoğlu ve Özmete, 2012).

Etkin vatandaşlık

Etkin vatandaşlık, düşünen, sorgulayan, hassas ve kalifiye vatandaş olarak da tanımlanabilir. Sorgulayan vatandaş, yaşama ait temel kavramları ve genellemeleri anlayan, bunları karar alırken ya da sorun çözümünde uygulayan kişilerdir. Duyarlı vatandaş, hak ve özgürlüklere saygı duyup demokratik değerlere sahip çıkan ve bu değerleri hayatına aktaran kimselerdir (Öztürk ve Dilek, 2003).

Sosyal Bilgiler

Sosyal Bilgiler, birçok yönden farklılık arz eden dünya ve ülke koşullarında bilgiye paralel kararlar alıp bunun akabinde sorun çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşerî bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri sentezleyerek kullanan bir öğretim programıdır (Öztürk, 2012).

Hak

Hak kavramı hukukun en temel kavramlarından birisidir. Köken olarak hukuk sözcüğü dilimize Arapçadan geçmiş olan “hakk” sözcüğünün çoğul halidir. Bir başka anlatımla hukuk, hak kelimesinin çoğulu olarak ondan üretilmiştir. Yani haklar manasına gelmektedir (Özön, 2006).

Sorumluluk

Sorumluluk kavramı bireyin hem kendisine karşı yerine getirmesi gereken hem de bir başkasına yönelik üzerine aldığı yükümlülüklerdir. (Ekinci, 2018). Sorumluluk, yalnız bilgi ve beraberinde ilişkide olduğu kavramlar değil aynı zamanda uygulama ve davranışlara yansımaya da doğrudan ilişkilidir. (Vincent, 2011). Sorumluluk yaratmak manasına gelir. Yükümlülüğün bilincinde olmak, kişinin kendi alanında doğan görevlerinin ve işlerinin, toplumsal birey olarak yerine getirmesi gereken rollerinin gereklerinin bilincinde olmasıdır. Sorumluluğu bu bakış açısıyla ele aldığımızda, erken çocukluktan başlayarak çocuğun gelişim düzeyine eş olarak görevlerini yerine getirmesidir (Özen, 2016).

Vatan

Vatan, bir ulusun dilinin konuşulduğu ve politik yapısının egemen olduğu coğrafya, vatanın politik oluşumları ve ülke sembolleri ile var olduğu toprak parçası. (Elban, 2013: 1302). Vatan, bir insanın içine doğduğu, hayatını devam ettirdiği ev, toprak parçası, memleket, sahip çıktığı arazi. (Sütçü, 2004).

Kelime İlişkilendirme Testi(KİT)

Öğrencilerin bilişsel algısı, bu algıyı oluşturan kavramlar arasındaki bağlantının, zihinde var olan bilgi ağlarının ortaya çıkmasını sağlar. Ayrıca uzun süreli bellekteki kavramlar arasındaki bağlantının, kurulma durumunun veya kurulmuş olan bağlantının anlamlı olup olmadığının anlaşılmasını sağlayan alternatif ölçme değerlendirme tekniğidir (Ercan, Taşdere & Ercan, 2010)

Kesme Noktası

Kavram grafiklerinin oluşturulma aşamasında Bahar vd.(1999) hazırlamış oldukları kesme noktası tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte, her bir anahtar kavramın tekrar eden en fazla kelimelerin orta sayısı alınır ve en yüksek kesme noktası belirlenir. Diğer tekrar eden kelimelerinde orta noktası alınarak diğer kesme noktaları oluşturulur. Yapılan işlem kelimeler tamamlana kadar tekrar edilir ve böylece en fazla ve en az tekrar edilen anahtar kelimeler saptanır (Akt. Ercan ve Taşdere, 2010).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

2.1. Sosyal Bilgiler Nedir?

Toplumsal var oluşunu bireyin gerçekleştirebilmesine yardımcı olması maksadıyla; tarih, coğrafya, sosyoloji ekonomi, psikoloji, antropoloji, hukuk, siyaset bilimi ve felsefe gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını ele alır. Aynı zamanda öğrenme alanlarının ünite veya tema altında bütünleştirilmesini kapsayan; kişinin sosyal çevresiyle temasa geçişini geçmiş, bugün ve gelecek noktasında incelendiği; toplu öğretim bakışından hareketle yapılandırılan bir ilköğretim dersidir (MEB, 2005).

Ülkemizde okullarda sosyal bilgiler dersinin işlenmesindeki hedef, bireyin içinde bulunduğu devletin istenilen vatandaş karakterini yetiştirmektir. Bu açıdan, sosyal bilgiler dersleri, bireyin içinde bulunduğu yönetim anlayışının talepleri paralelinde, demokratik, baskıcı veya sosyalist bir yönetim anlayışının yansımaları taşıyabilir. Bununla birlikte kişilere aktarılan sosyal bilgi, toplumun değer ve normlarına göre şekil alır (Safran,2011). NCSS sosyal bilgileri sosyal bilimlerin yanında sanat ve edebiyat alanlarının bir akışı ve disiplinler arası bir yaklaşım olarak ele almaktadır. Sosyal bilgilerin hedefini ise bireylere vatandaşlık aktarımı, küreselleşen dünyada kültürel farklılığı olan demokratik bir toplumun vatandaşlarını yetiştirmeyi ve bireylerin kamu faydasına, bilgiye dayalı aklın süzgeciyle kararlar verebilme yetisini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Sosyal Bilgiler Komitesi, (1916) ‘‘Doğrudan doğruya insan topluluğunun örgütlenmesine, olgunlaşmasına ve bu toplumsal birliklerin bir üyesi olması dolayısıyla insana dair olan bilgiler sosyal bilgilerdir şeklinde tanımlamıştır.’’ (Kılıçoğlu, 2015).

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi’nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine uygun olarak şöyle ifade edilmektedir: Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,

2. Atatürk ilke ve inkılâplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,
3. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri,
4. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,
5. Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri,
6. Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları,
7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları,
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları,
9. Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları,
10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları,
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlakı gözetmeleri,
13. Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri,

14. Katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtmeleri,

15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri,

16. Millî, manevi değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri,

17. Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri,

18. Özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması amaçlanmaktadır (MEB, 2018)

2.2.Vatandaşlık Kavramı Nedir?

Dünyaya anne ve babanın soyu üzerinden gelen vatana ve kanunlara uygun nitelikleri taşıma veya taşımama durumuna bağlı olarak belirlenen ve kişilerin hangi millete ve devlete bağlı olduklarını gösteren kimliktir (Demir ve Acar, 1997). Vatandaşlık kavramı uyrukluk ve yurttaşlık kavramları ile ifade edilir. Aynı zamanda kişileri devlete bağlayan hukuki bağ olarak da ifade edilmektedir. Ülkenin ve toplumun sürekliliğini sağlamak ve toplumsal mekanizmayı sağlamlaştıran bir üst düzeye taşımak, bireyleri ancak ortak amaçlarda bütünleştirmek ve vatandaşlık şuuru verilerek elde edilebilir. Vatandaşlık şuuru toplumun siyasi oluşumlarını, eğitim ağını, işyeri potansiyelini, sosyal kalkınmışlığı ve gelişmişlik seviyesini etkiler (Hablemitoğlu ve Özmete, 2012).

Yurttaşlık, insan ögesinin devlet nezdinde karşılığının belirtilmesi için kullanılan ve yurttaşlığı belirli bir devletle kişi arasındaki karşılıklı hak sorumluluk bağlamında ortaya koyan, hukuksal bağ olarak ifade edilmiştir. Yurttaşlık, yurttaşlara tanınan haklar ve yurttaşların devlete olan yükümlülüğü öne çıkarmıştır (Aybay, 2004).

Değişen zaman koşulları ve artan taleplerle devlet oluşumları kendisini oluşturan kimselere karşı çeşitli yükümlülükler getirmektedir. Aktif değişen toplum yapısı içinde devletler vatandaşlarına ve kendine yönelik görev paylaşımlarını oluşturarak çağa adapte olacak şekilde düzenlemektedir. Amaçlanan insan modelinin geliştirilmesi, toplum normlarının bireylere aktarılması vatandaşlık bilincinin verilmesiyle gerçekleşmektedir.

Bireylerin devletle ve yaşadıkları toplumla bağ kuran bir köprü niteliği taşıyan vatandaşlık bilincidir. Sosyal varlık olan insan, çevresiyle etkileşim kurmayı ve iletişimini güçlendirmeyi, yaşadığı sosyal çevreyle ve doğayla birlikte nasıl uyum içinde davranacağını, neler yapması gerektiğini belli kurallar etrafında öğrenerek vatandaşlık algısını kazanarak ilerlemektedir (Yazıcıoğlu, Alkan, 2020).

Yurttaşlık şuuru, bireyin haklara ve sorumluluklara sahip olma bilgisidir. Vatandaş olarak devlete ve millete olan yükümlülüklerinin bilinmesi ve yerine getirilmesi vatandaş olma bilincinin kazanılmasıyla bağlantılıdır (Çüçen, 2013). Toplum hayatının devamlılığı, kültür aktarımı, toplum normlarının yetişen yeni nesillere öğretilmesi vatandaşlık bilincinin oluşmasında önemli olan etkenlerdendir. Bireye sahip olduğu hak ve sorumluluklarını kavratın vatandaşlık bilinci bununla birlikte içinde bulunduğı toplum ve diğer toplumlarla alakalı bilinç ve farkındalık kazandırmayı da beraberinde getirir. Gelişen durum ve olaylara yönelik duyarlılık kazandırmayı amaçlar. Vatandaşlık kavramı evvelinde “ait olma”, “tabi olma” ifadeleriyle ortaya çıkarak zaman içinde değişerek gelişmiştir (Altunya, 2003).

2.3.Etkin Vatandaşlık Kavramı Nedir?

Demokrasi ile yönetilen devletlerde, halkın hem siyasal hem de sosyal yaşama aktif katılım gösterip etkin vatandaşlık becerilerine sahip olarak hayatlarını devam ettiren bireylerdir. Açıklamada belirtilen sosyal yaşama katılım, bireylerin topluma fayda sağlayan kurum ve kuruluşların faaliyetlerine gönüllü olarak katılım göstermeleriyle gerçekleşmektedir. Siyasal yaşama katılım ise halkın seçme ve seçilme haklarını kullanmaları, halkı ilgilendiren siyasi tartışmalara katılmaları, siyasal bir partiye katılmaları ya da destek vermeleri, barışı destekleyen gösterilere/faaliyetlere katılım sağlamaları ile gerçekleşmektedir (Akt. Ersoy, 2014). Etkin vatandaşlık, düşünen, sorgulayan, hassas ve kalifiye vatandaş olarak da tanımlanabilir. Sorgulayan vatandaş, yaşama dair temel kavramları ve genellemeleri anlayan, bunları karar verirken ya da problem çözerken uygulanan kişilerdir. Çevresinde yaşanan gelişmelere duyarlı vatandaş, temel hak ve özgürlükler saygı duyan demokratik değerlere sahip çıkan ve bu değerleri hayatında uygulayan bireylerdir (Öztürk ve Dilek, 2003).

Toplumların beklentisi göz önünde bulundurulduğunda bireylerin yalnızca vatandaşlık ödev ve sorumluluk bilinci kazanması yeterli olmamaktadır. Vatandaşlık eğitimi alan bireylerin bilgiyi kullanan, uygulayan, araştıran, sorgulayan, yaratıcı, akılcı vatandaşlar olarak yetişmeleri gerekmektedir. Etkili vatandaşlık eğitimi ile öğrenciler eleştirel düşünce, yaratıcı

düşünce, etkili iletişim becerileri, empati kurma, yardımlaşma, dayanışma vb. farklı tutum ve becerilerini geliştirebilirler. Bu sayede gelecekte de kendilerine ve çevrelerine karşı sorumluluklarının bilincinde, görevlerini yerine getiren örnek vatandaşlar olarak yaşamlarını sürdürürler, farklı bakış açılarına, tutum ve değerlere saygı gösterirler. Karşı karşıya kaldıkları sorunların çözümünde anayasada belirtilen hak ve özgürlüklerini kullanır ve olaylar karşısında makul, barışçıl çözümler geliştirirler. Toplum hayatında üzerlerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirir, toplum yararına gerçekleştirilen faaliyetlere etkin katılım gösterirler. Böylece dayanışma ve birlikte yaşamının önemini kavrayıp kalıp yargılardan uzak durarak farklılıklara saygı duyarlar.

Etkin vatandaşlık, bireylerin içinde yaşadıkları halkın egemen olduğu bir toplumda vatandaşlık kavramının getirmiş olduğu beceri, değerlere ve bilgilere sahip olabilmektir. Çağımızda etkin bir vatandaşın sahip olması gereken özellikler şu şekildedir (Öztürk, 2009)

- Bu tarz bireyler demokratik değerleri benimser ve bu değerler doğrultusunda hayatını sürdürür.
- İçinde yaşadığı toplumun yararına hareket eder.
- Hem kendi ulusu hem de dünya insanlarının tarihleri, gelenekleri ve örflerine saygı duyarak bu konular hakkında bilgi sahibidir.
- Vatandaşlık ile ilgili her türlü konuda bilgi sahibidir.
- Ulusal ve küresel anlamda ortaya çıkan doğaya ve insana zarar verecek her türlü sorunun farkındadır.
- Sorunların çözümü için bilgi kaynaklarına başvurur ve çözüm önerileri geliştirir.
- Bireysel farklılıkları önemser, farklı düşüncelere saygı duyar.
- Karar vermede ve problem çözmede aktiftir.

Bireylerin aktif katılımları desteklendiği takdirde kendine olan özgüveni gelişir. Kendisini ve çevresini ilgilendiren olaylarda aktif rol alması gerektiğinin farkındadır ve olaylara çözüm bulmak için aktif katılım sağlar. Aktif katılımı desteklemek adına öğrencilerin ulusal ve uluslararası faaliyetlere katılmaları, toplum hizmeti uygulamalarında gönüllü olarak yer almalarına teşvik edilmeleri, farklı dernek, kurum ve kuruluşlarla birlikte toplumları ilgilendiren çalışmalar, projeler hazırlamalarına olanak sağlanması, okul içinde hak ve özgürlüklerini kullanabilecekleri demokrasinin önemini kavrayabilecekleri ortamlar hazırlanması gerekmektedir.

2.3.1.Etkin Vatandaşlık ve Sosyal Bilgiler

Sosyal bilgiler dersinin ana amacı etkin vatandaşlar yetiştirmektir. Etkin vatandaşlık eğitimi ile öğrenciler eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, etkili iletişim becerileri, empati kurma, yardımlaşma, dayanışma vb. farklı tutum ve becerilerini geliştirebilirler. Bunun akabinde gelecekte kendilerine ve çevrelerine karşı sorumluluklarının bilincinde, görevlerini yerine getiren örnek vatandaşlar olarak yaşamlarını sürdürürler, farklı bakış açılarına, tutum ve değerlere saygı gösterirler. Karşı karşıya kaldıkları sorunların çözümünde anayasada belirtilen hak ve özgürlüklerini kullanır ve olaylar karşısında makul, barışçıl çözümler geliştirirler. Toplumda üzerlerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirir, toplum yararına gerçekleştirilen faaliyetlere etkin katılım gösterirler. Böylece dayanışma ve birlikte yaşamının önemini kavrayıp ön yargılardan uzak durarak farklılıklara saygı duyarlar.

Bireyin bir arada yaşamasını kolaylaştıran vatandaşlık eğitimi, hukuk kurallarının ve dayanışmanın kıymetini öne çıkaran, uyumu sağlayan, hoşgörü, uzlaşma, iç düzeni ve toplumun faydasını düşünme gibi değerlere ele alan bir eğitimidir (Akbaş, 2008: 346). Öğrencilerin en hassas dönemlerinde vatandaşlık eğitimi üstlenen sosyal bilgiler programının kazandırmayı hedeflediği beceriler ve değerler sayesinde öğrenciler sağlıklı bir toplumsallaşma sürecine girebileceklerdir. Bu süreç sonunda birey, normları kendi dışında gerçekleşen bir oluşum olarak görmeyecektir. Normlar artık bireyin kendine özgü bir özelliği haline gelmiş olacaktır (Kıncal, 2004)

2.3.2. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanı

Birbiri ile bağlantılı beceri, değer ve bilgilerin bir parça olarak görülebildiği öğrenme alanı, organize bir şekilde öğrenmeyi ele alan disiplinler arası bir yapıdır. Bu öğretim programı aşağıda sıralanan yedi öğrenme alanı kapsamında oluşturulmuştur. Sosyal Bilgiler dersi müfredatında etkin vatandaşlık bir öğrenme alanı olarak bulunmaktadır. Bu öğrenme alanları siyaset bilimi, hukuk ve sosyoloji çerçevesinde etkin vatandaşlık kavramına odaklanmaktadır. Toplumu meydana getiren grup, kurum ve sosyal örgütlerin nasıl oluştuğunu; bu mekanizmaları etkileyen ve kontrol eden; bunların bireyleri ve kültürü nasıl etkileyip kontrol ettiklerini ve varlıklarını nasıl devam ettirdiklerini öğrencilerin bilmesi önemlidir. Bu kapsamda elde edilen bilgiler, toplumlarda grupların, kurumların ve sosyal örgütlerin görevleri, grup, kurum ve sosyal örgütler beni nasıl etkiliyor, grup, kurum ve sosyal örgütler nasıl değiştiği, değişikliklerde benim rolüm nedir gibi öğrencilerin sorularına cevap verebilmelidir. Toplum hayatında meydana gelecek sorunların en önemli güvencesi

olarak devlet gücünün örgütlü varlığını kavrarlar. Toplum problemlerinin nasıl halledildiğini ve düzenin nasıl sağlandığını anlayarak hâkimiyetin kaynağının ulusa dayandığı yönetimlerde, birey haklarının ve toplum düzeninin nasıl korunduğunu kavrarlar. Toplumsal hizmetlere ve resmî etkinliklere başvurma yöntemlerini öğrenerek yönetimi etkilemek için hangi demokratik yolların olduğunu kavrarlar (MEB,2018).

Eğitimi aktaran kurumlar, çocuğu etkili bir vatandaş olarak yetiştirme görevini içinde yaşadığı toplumun kültürünü, normunu, ilkelerini, geçmişini, kurumlarını öğrenmesini sağlayarak yapmaktadır. Bunu gerçekleştirirken evvelinde bireyin ilgi, ihtiyaç ve kabiliyetlerini fark etmesi, kendinin farkına varması gibi birçok özelliğini fark etmesiyle başlar. Bu amaca hizmet eden sosyal bilgiler dersidir (Merey, Karatekin ve Kuş, 2012). Etkili vatandaş yetiştirirken okullara, öğretmenlere ve program hazırlayanlara düşen görev önemlidir. Çünkü yaşadığımız dönemde bireylerin topluma uyumlu olmalarını sağlamak amacıyla vatandaşlık eğitimine yönelik dersler okutulmaktadır. Etkili aynı zamanda iyi bir yurttaşın sahip olduğu beceri, davranış ve kazanımları elde edebilecekleri doğru yaklaşımlar doğru eğitim ve öğretim araçları ve uygun bir öğretim programının ihtiyacını beraberinde getirmektedir (Kan, 2010).

2.4. Vatan

Vatan, bir ulusun dilinin konuşulduğu ve politik yapısının egemen olduğu coğrafya, politik oluşumları ve ülke sembolleri ile var olduğu toprak parçası (Elban, 2013). Yurt, bir kişinin içine doğduğu, hayatını devam ettirdiği ev, toprak parçası, memleket, sahip çıkılan yer (Sütçü, 2004). Vatan insanların üzerinde yaşadığı, geçmişindeki bağlarla ait oldukları, hep birlikte kültür meydana getirdikleri, korumayı görev hissettikleri topraklardır.

2.5. Sorumluluk

Sorumluluk, insanın kendi alanına giren davranışların sonucunu üstlenmesidir. Sorumluluk kavramı, birden fazla bilim dalıyla ilişkili olduğu için disiplinler arası bir özellik taşır. İnsan, toplumsal bir varlık olması sebebiyle, hayatına devam etmesi için temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılama ihtiyacı duyar. Bu açıdan kişisel ve toplumsal olarak, üstlenilen görev ve yükümlülükleri yerine getirmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bireyin, kendisine, yaşadığı topluma, çevreye, aileye ve sınıfa yönelik sorumlulukları varsa toplumunda, kişilere eşit imkânlar sunma, eğitim, sağlık vb gereksinimlerini karşılama sorumluluğu vardır. Davranışlar bireye sorumluluklar yüklemektedir. Çünkü davranışlar sonucunda sorumluluk duygusu,

kendiliğinden meydana gelmez. Bireylerin bulunduğu fiziksel ve çevresel düzene adapte olması için sorumlu yetişmeleri bir gerekliliktir. Sorumluluk, bir açıdan güvenilir, emniyet edilir bir kavram olmakla birlikte aynı zamanda kanuni ve ahlaki sorumluluğu da ifade etmektedir. Temelinde sorumluluk, çocukluğun erken döneminden başlayarak, çocuğun yaş, cinsiyet ve gelişim seviyesine uygun olarak görevlerini yerine getirmesidir. Ödev olarak sorumluluğun üzerine aldığı bir işi yerine getirmek ve bunun neticesinde hesap verme ile ilgili bir his olduğu da söylenebilir. Bu his, bireyde toplumsal çevrenin gerçekleri ile istenilen kurallar dediğimiz akıl arasındaki karşılıklı ilişkinin sonucunda oluşur. Bu sebeple bireyin kendine karşı sorumluluğu ile diğeri insanlara karşı olan sorumlulukları birbirinden bağımsız olamayan olgulardır (Özen, 2016).

2.6. Hak

Genel anlamıyla hak, belirli bir yerde ve zamanda kabul gören hukuk kuralları, kısaca pozitif hukuk düzeni kapsamında güvence altına alınan haklardır. Hukuki haklar, zamana, yere ve topluma göre değışiklik gösterebilir. Aynı hukuk sistemi içinde hak olan bir durum, ilerleyen zamanlarda kanunlarla kaldırılabilir ya da öncesinde hak olmayan bir hukuki durum yeni yasalarla hak olarak kabul edilebilir (Çeçen, 2000). Hukuk sistemi tarafından hakkın sadece tanınması çoğu zaman yeterli olmayabilir, bu sebeple hakkın, garanti edilmesi, güvenceye alınması yani korunması da lazımdır. Bahsi geçen güvencenin bir yönü, hak sahibinin, hakkından hukuk sisteminde faydalanabilmesinin sağlanmasıdır. Diğeri yönü ise hak sahibinin hakkının, kendi isteğı dışında hukuka uygun olmayan bir sebeple elinden alınması halinde yerine getirilmesidir (Aybay, 2007).

2.7. Kelime İlişkilendirme Testi

Kelime ilişkilendirme Testi (KİT), bilişsel algıyı oluşturan kavramlar arasındaki ilişkiyi ve akılda olan bilgi örüntülerinin ortaya çıkmasını sağlar. Bunun yanında uzun süreli hafızadaki kavramlar arasındaki ilişkiyi, kurulma durumunun veya kurulmuş olan ilişkinin anlamlı bir bütünü meydana getirip, getirmediğinin anlaşılmasına olanak tanıyan ölçme değıerlendirme metodudur. (Karakuş, 2019).

2.8. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Bu bölümde etkin vatandaşlık kavramına yönelik yapılmış bazı çalışmaların üzerinde durulmuş, çalışma konusuyla ilgili makalelere, yüksek lisans ve doktora tezlerine yer verilmiştir. Aşağıda bu araştırmalarla ilgili detaylara yer verilmektedir.

2.8.1 Makaleler

Hablemitoğlu & Özmete (2012) yapmış oldukları '*Etkili Vatandaşlık Eğitimi İçin Bir Öneri*' başlıklı makalede, vatandaşların katılımcı ve aktif olması için kişisel beceri ve bilgilerin teşvikine, kişinin vatandaş olma tutumlarını şekillendirmeye yönelik aktif ve etkili vatandaşlık eğitimi için temel oluşturabilecek bir model önerisi sunulmuştur.

Ersoy (2014), yapmış olduğu '*Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Deneyimleri: Sivil Toplum Kuruluşları Örneği*' başlıklı makalede sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sivil toplum kuruluşlarında gerçekleştirdikleri etkin vatandaşlık tecrübelerini incelemeyi hedeflemektedir. Çalışmada fenomenoloji deseninden faydalanılmıştır. Elde edilen veriler, yarı-yapılandırılmış görüşmeler, uygulama raporları ve günlükler ile toplanmış ve fenomenolojik analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Edilgen ve devlete karşı görev ve sorumluluk odaklı vatandaşlık algısı etkin ve demokratik vatandaşlık algısına evrilmeye başlamıştır. Öğretmen adaylarının toplumsal katılım becerileri, sosyal ve ahlaki yükümlülük ile siyasal okuryazarlık becerilerinden daha çok gelişmiştir. Öğretmen adayları, STK'ların toplumsal ve siyasal görevleri, hizmetleri ve toplumsal faydalarını deneyimlemiştir. Bunun yanında, öğretmen adayları, Sosyal Bilgiler dersinde sivil toplum kuruluşları ile etkin vatandaşlık eğitimine yönelik ön deneyim kazanmıştır.

Keleş & Tonga (2014), '*Öğrencilerin Vatandaşlık Bilincini Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri*' başlıklı makalede, öğrencilerde vatandaşlık şuurunu etkileyen faktörlere yönelik öğretmen görüşlerinin bir değerlendirmesini ortaya koymaktır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Veriler lisansüstü eğitime devam eden öğretmen ve MEB'e bağlı devlet okullarında görev yapan 11 katılımcıdan toplanmıştır. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin geneli sosyal bilgiler dersi kapsamında ele alınan insan hakları ve vatandaşlık konularına öğrencilerin dikkatlerini çekerek ilgi gösterdiklerini, günlük hayattan konu seçilmesi durumunda ilgilerinin arttığını ifade etmişlerdir. Vatandaşlık eğitimi konusunda ailelerin yetersiz olduğu öğretmenler tarafından ifade edilmiş ve iyi vatandaş yetiştirmenin yolunun aile eğitimden geçtiğini ifade etmişlerdir. Vatandaşlık eğitimi açısından sınav sisteminin(SBS) büyük bir sıkıntı ortaya çıkardığı görüşü dile getirilmiştir.

Demirbaş & Aydınözü (2019), '*Üniversite Öğrencilerinin Vatandaşlık Algısının Belirlenmesi*' başlıklı makalede, belirli değişkenlere göre üniversite öğrencilerinin, vatandaşlık bilinçlerinin saptanması amaçlanmıştır. Uzman görüşü alınarak hazırlanan ölçek

formu, ön uygulama yapılarak ve tekrar istenen profesyonel görüşlerle son şekli verilmiştir. Verilerin toplanmasında beşli likert tipi Vatandaşlık Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek; iki bölüm, beş boyut ve 45 maddeden oluşmuştur. Birinci bölümde; kişisel bilgiler, ikinci bölümde; üniversite öğrencilerinin vatandaşlık algıları yer almıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemesinde, SPSS (Statistical Package For Social Science) programından faydalanılmıştır. Çalışmada üniversite öğrencilerinin vatandaşlık algıları cinsiyete durumuna göre farklılık göstermektedir. Vatandaşlık algısı erkeklerde düşük çıkarken kadınlarda yüksek çıkmaktadır. Şehir merkezinde yaşayan öğrencilerin vatandaşlık algısı yüksek çıkarken köyde yaşayan öğrencilerin düşük çıktığı saptanmıştır. Bulgulara dayanarak kız öğrencilerin yüksek vatandaşlık algısına sahip olması ve köyde yaşayan öğrencilerin vatandaşlık algısının düşük olmasının sebepleri araştırılabilir.

Karasu Avcı & Faiz & Turan (2020), *“Etkili Vatandaşlık Eğitiminde Değerler Eğitimi: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Düşünceleri”* başlıklı makalede, etkili vatandaşlık eğitiminde değerler konusu ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin düşüncelerini ortaya koymaktır. Olgu bilim deseninde tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’nin çeşitli şehirlerinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Elektronik posta yoluyla gönderilen yapılandırılmış görüşme formuyla veriler betimsel analiz yoluyla ise çözümlenmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden elde edilen veriler vatandaşlık ve değerler arasındaki ilişki olduğu, değerlerin vatandaşlığın algısının şekillenmesini sağladığı yönündedir. Ayrıca etkili bir vatandaşın vatanseverlik, sorumluluk, dürüstlük, çalışkanlık ve saygı gibi değerlere sahip olacağı ve sosyal bilgiler öğretim programında verilen değerlerin etkili vatandaşlık eğitimi için yeterli olduğu yönündedir.

Aydın & Çelik (2017), *“Ortaokul Öğrencilerinin Etkin Yurttaşlık ve Hukuk Kuralları Kavramlarına Yönelik Metaforik Algılarının İncelenmesi”* adlı makalede, ortaokul öğrencilerinin etkin vatandaş ve hukuk kuralları kavramlarına yönelik bilişsel yapılarını metaforlarla tespit etmektir. Araştırmanın çalışma grubunu, ortaokul yedinci sınıfta eğitim alan 129 öğrenci oluşturmaktadır. Nitel araştırma yöntemleri kullanılan araştırmada öğrenciler “etkin yurttaşlık” kavramına ilişkin 60 farklı metafor geliştirmiş olup, bunlar “değerli ve yaşam kaynağı, koruyucu ve mücadeleci, üretim ve çalışmanın kaynağı, yırtıcı ve güçlü, rehber ve yol gösteren şeklinde beş farklı kategoride sınıflandırılmıştır. Bununla birlikte “hukuk kuralları” kavramına yönelik de 62 farklı metafor çıkmış olup, “koruyucu, yol

gösteren, olağanüstü güç kaynağı ve kahraman, hayat veren, adalet ve dengenin kaynağı” şeklinde farklı beş kategoride sınıflandırılmıştır.

Yazıcıoğlu & Alkan (2020), “*Vatandaşlık Kavramına Yönelik Öğretmen Adaylarının Geliştirdikleri Metaforlar*” adlı makalede, vatandaşlık kavramına öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlar tespit edilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde sınıf öğretmenliği programında eğitim alan 102 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak açık uçlu soru yöneltilmiş, çalışma verilerinin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Verilerin analizinden 9 farklı tema ortaya çıkmış, bu tema başlıkları altında çeşitli metaforlar ve alıntılarla desteklenmiştir. Öğretmen adaylarının metaforları incelendiğinde, vatandaşlık kavramıyla ilgili hak ve sorumluluk kavramının ön plana çıktığı ve bu kavramlara ilişkin metaforlara değindikleri dikkati çekmektedir.

Kuş & Aksu (2017), “*Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi Hakkında Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin İnançları*” adlı makalede, sosyal bilgiler öğretmenlerinin vatandaşlık kavramıyla birlikte vatandaşlık eğitimi kavramlarına yönelik inanları tespit edilmeye çalışılmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılan çalışmada, on iki adet öğretmen ile görüşmeler yapılmıştır. Sorular hazırlanırken Phipps’in çalışmasından destek alınmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme ile saptanan veriler, yazılı evrak formuna getirilerek içerik analizi ile çözümlenmeye çalışılmıştır. Bunun sonucunda sosyal bilgiler öğretmenleri sosyal bilgiler öğretiminin temel hedefinin vatandaşlık eğitimi, değer aktarımı ve sosyal bilimlerin öğretimi olduğunu dile getirmiştir. Türk Tarihi ve milli günler ile ilgili faaliyetlerden övünç duymaktadır. Aynı zamanda sosyal bilgiler ile etkili vatandaş yetiştirme arasında bir bağ olduğuna inanmaktadırlar, ancak aktif vatandaş nitelendirmelerinde problemler bulunmaktadır.

2.8.2. Yüksek Lisans Tezleri

Eryılmaz, (2019), “*Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanı Kazanımlarının Uygulanabilirliği Hakkında Öğretmen Görüşleri*” adlı yüksek lisans tezinde, yenilenen sosyal bilgiler öğretim programında sosyal bilgiler öğretmenlerinin (2018) etkin vatandaşlık öğrenme alanında yer alan kazanımlarının uygulanabilirliğine ilişkin düşüncelerini ortaya koymaktır. Nicel araştırma yaklaşımının betimsel araştırma yöntemiyle tasarlanmıştır. Çalışma grubunu, Sinop Merkez, Gerze, Ayancık ve Boyabat ortaokullarındaki sosyal bilgiler öğretmenleri oluşturmuştur. Veri

toplama aracı geliştirilen anket formudur. Elde edilen verilerin analizi için nicel veri aşamasında SPSS paket programı kullanarak basit frekans, yüzde hesaplaması, içerik analizi ise nitel veri kısmı için yapılmıştır. Sonuç olarak etkin vatandaşlık öğrenme alanında yer alan 14 kazanımdan dördünün (6. sınıf 2. ve 3. kazanım, 7. sınıf 1. ve 4. kazanım) %50'nin altında oldukça düşük düzeyde gerçekleştirilebildiği saptanmıştır. Üç kazanımın ortalama düzeyde (5. sınıf 2. kazanım, 6. sınıf 1. kazanım ve 7. sınıf 3. kazanım) %51,6 -65,5 ile ortalamaya yakın; kalan yedi kazanımın %75'in üzerinde gerçekleştirilebilir olduğu saptanmıştır.

Şener, (2019), *“Ortaokul Öğrencilerinin Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanındaki Kavramlara Yönelik Bilişsel Yapılarının ve Kavram Algılarının Belirlenmesi”* adlı yüksek lisans tezinde, ortaokul öğrencilerinin ‘Etkin Vatandaşlık’ öğrenme alanında geçen anayasa, bağımsızlık, cumhuriyet, egemenlik, eşitlik, demokrasi, devlet, monarşi, oligarşi, saltanat, yasama, yurttaşlık, yürütme, yargı, teokrasi, özgürlük, kavramlarına yönelik bilişsel yapılarını ve kavram algılarını kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla belirlemektir. Araştırmada yöntem olarak betimsel tarama kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı iki ortaokulda eğitim alan 200 öğrenci oluşturmaktadır. Kullanılan veri toplama aracı kelime ilişkilendirme testidir. Frekans tabloları doğrultusunda kavram ağları hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin yoklanan kavramlara yönelik bilişsel yapılarının farklı olduğu tespit edilmiştir.

Arcanlı, (2019), *“Etkin Vatandaşlık Öğrenme Alanına İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Görüşleri”* adlı yüksek lisans tezinde, sosyal bilgiler öğretmenlerinin etkin vatandaşlık öğrenme alanına ilişkin ve öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle yapılan çalışmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında Elazığ’da öğretmenlik yapan 20 Sosyal Bilgiler Öğretmeni ve Fırat Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümünde öğrenim gören 96 öğrenci oluşturmaktadır. Sonuç olarak öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kazanımları; öğrencilere sağladığı beceriler, bu becerileri kazandırmaya yönelik yapılması gerekenler ve kazanım eksiklikleri hususunda benzer düşüncelere sahip oldukları tespit edilmiştir. Araştırmaya katılanlar hak ve sorumluluk kazandırmada etkin vatandaşlık kazanımlarının önemi üzerinde durmuşlardır. Kazanımların bilgi düzeyinde kalması ve soyut olması ise başlıca sorunlar olarak ifade edilmiştir.

2.8.3. Doktora Tezleri

Ersoy, (2007), ‘*Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretmenlerin Etkili Vatandaşlık Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri*’ adlı doktora tezinde, etkili vatandaşlık eğitimi konusunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin yaptıkları etkinlikleri ve bu konudaki eğitim ihtiyaçlarını tespit etmektedir. Tarama modelinin yöntem çeşitlemesinden faydalanılmış, ardışık desenin bir türü olan ardışık keşfedici desen kullanılmıştır. Desene göre ilk etapta nitel veriler ardından nicel veriler saptanır.

Çevik Kansu, (2015), ‘*İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinde Etkin Vatandaşlık Eğitiminin Etkililiği*’ adlı doktora tezinde, etkin vatandaşlık eğitim programı temelinde yapılan öğretimin, öğrencilerin etkin vatandaşlık düzeylerine (bilgilerine-becerilerine ve değerlerine, başarılarına) etkisi ve bu etkinin kalıcılığı saptanmıştır. Hazırlanan eğitim programı, ilkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler dersinde pilot çalışma olarak 48 öğrenci ile 9 hafta uygulanmıştır. Araştırma deneysel araştırma modellerinden biri olan ön test-son test-kalıcılık testi kontrol gruplu deneme modeline göre desenlenmiştir. Gruplar, kontrol ve deney grubu desenine göre oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular, etkin vatandaşlık ile ilgili öğretim etkinlikleri temel alınarak yapılan eğitimin, deney grubundaki öğrencilerin, etkin vatandaşlık düzeylerini ve başarı düzeylerini artırdığı ve bu durumun izleme ölçümlerinde de korunduğunu ortaya koymuştur. Kontrol gruplarında bulunan öğrencilerin etkin vatandaşlık düzeyi ön-test, son-test ve kalıcılık testi ölçümlerinden elde ettikleri puanlar arasında ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan model, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kavramı ve beraberinde ele alınan hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaş kavramları üzerine algılarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nitel araştırmaya dayalı olgubilim/fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Olgubilim yani fenomenoloji hayatımızda karşılaştığımız ancak detayında bilgi sahibi olmadığımız olguları derinlemesine inceleyen nitel çalışma biçimidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bir kavramın bireyde ne çağrıştırdığı ve bireyin kavramı tecrübeleriyle ile nasıl ilişkilendirdiğini saptamak için başvurulan bir araştırma türüdür. Bu araştırmada öğretmen adaylarına etkin vatandaşlık kavramıyla birlikte ele alınan hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaş kavramları hakkındaki algılarının incelenmesi adına kelime ilişkilendirme testi uygulanmış olup öğrencilerin algı ve zihninde oluşan kavramları olumlu veya olumsuz şekilde ilişkilendirerek varsa kavram yanılgıları ile beraber ortaya konmuştur.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören lisans 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımcıların özellikleri Tablo 1, 2, 3 ve 4’te verilmiştir.

Tablo 1 Katılımcıların Toplam Sınıf Düzeyine Göre Dağılımına İlişkin Bilgiler

Sınıf Düzeyi	<i>n</i>	%
1.Sınıf	52	29,22
2.Sınıf	43	24,15
3.Sınıf	23	12,93
4.Sınıf	60	33,70
Toplam	178	100

Tablo 1’de Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lisans programında okuyan 1., 2., 3. ve 4. sınıflar görülmektedir.

Araştırmaya toplamda 178 öğretmen adayı katılmıştır. En fazla katılımcı ve yüzdesi, 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından (60 öğretmen adayı %33,70) en az katılımcı ve yüzdesi de 3. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarından (23 öğretmen adayı %12,93) oluşmaktadır.

Tablo 2 Katılımcı Öğretmen Adayı Cinsiyet Dağılımı

Sınıf Düzeyi	Kadın Öğretmen Adayı		Erkek Öğretmen Adayı	
	f	%	f	%
1.sınıf	46	88,47	6	11,53
2.sınıf	30	69,77	13	30,23
3.sınıf	19	82,61	4	17,39
4.sınıf	48	80	12	20
Toplam	143	80,34	35	19,66

Tablo 2' e göre birinci sınıfa giden katılımcılardan 52 öğrenciden 46'sı(%88,47) kadın, 6'sı (%11,53) erkek öğrencidir. İkinci sınıfa giden 43 katılımcıdan 30'u(%69,77) kadın, 13'ü(%30,23) erkek öğrencidir. Üçüncü sınıfa giden 23 katılımcıdan 19'u(%82,61) kadın, 4'ü(%17,39) erkek öğrencidir. Dördüncü sınıftaki 60 katılımcıdan 48'i (%80) kadın, 12'si (%20) erkek öğrenciden oluşmaktadır. Bu doğrultuda kadın öğretmen adaylarının katılım oranının (%80,34) erkek öğretmen adaylarının katılım oranından (%19,66) fazla olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3 Katılımcıların Cinsiyetlerine ve Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımına İlişkin Bilgiler

Sınıf Düzeyi	Kadın		Erkek	
	n	%	n	%
1.Sınıf	46	32,17	6	17,14
2.Sınıf	30	20,98	13	37,15
3.Sınıf	19	13,29	4	11,42
4.Sınıf	48	33,56	12	34,29
Toplam	143	100	35	100

Tablo 3' e göre araştırmaya katılan kadın öğretmen adaylarının en fazla katılım oranı 4.sınıf (%33,56) seviyesinde, erkek öğretmen adaylarının en fazla katılım oranı 2. Sınıf (%37,15) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan kadın öğretmen adaylarının en az katılım oranı 3.sınıf (%13,29) seviyesinde, erkek öğretmen adaylarının en az katılım oranı 3. Sınıf (%11,42) seviyesinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4 Katılımcı Öğretmen Adaylarının Yaş Dağılımı

Yaş Aralığı	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf	TOPLAM	%
18-22	50	37	22	32	141	79,22
23-27		6	1	27	34	19,10
33-37	2			1	3	1,68
Toplam						100

Tablo 3’ e göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yaş dağılımı incelendiğinde bütün sınıf düzeylerinde en fazla katılımı 18-22 (%79,22) yaş aralığı oluştururken, en az katılımı 33-37 (%1,68) yaş aralığı oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Bu çalışmada veri elde etmek için Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) kullanılmıştır. Sosyal bilgiler alanında eğitimci olan bir uzmanın görüşü alınarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Kelime ilişkilendirme, belirlenen kelimelerin kişilerde yarattığı uyandırdığı çağrışımın incelenmesine olanak tanıyan bir tekniktir. (Şimşek, 2015). Ayrıca uzun süreli bellekteki kavramlar arasındaki bağlantının, kurulma durumunun veya kurulmuş olan bağlantının anlamlı olup olmadığının anlaşılmasını sağlayan alternatif ölçme değerlendirme tekniğidir. Kelime ilişkilendirme testleri alan yazınında birçok farklı amaç doğrultusunda kullanıldığı görülmektedir. Öğrencilerin bilişsel yapılarını ortaya koymak ve kavram yanılgılarını belirlemek amacıyla kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla ortaya konmaya çalışılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Katılımcılara, öncelikle dâhil oldukları araştırma ve kelime ilişkilendirme testi hakkında bilgi verilmiştir. Uygulanan kelime ilişkilendirme testinde yer alan 6 anahtar kavramın (etkin vatandaşlık, hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaşlık) 10 ar kez tekrarlandığı ve her tekrarda katılımcıların aklına gelen cevap kelimeleri yazmaları için boşluklar bulunmaktadır. Ayrıca uygulama ölçeğinde coğrafya kavramı üzerinden öğretmen adaylarına örnek olarak yer almaktadır. Katılımcılara uygulama süresinin her kavram için 30 saniye süreleri olduğu belirtilmiştir. Kelime ilişkilendirme testi için belirlenen süre literatürde

örneklem grup genellikle ortaöğretim ve üstü seviyelerde olduğunda her anahtar kavram için 30 saniye olarak belirlenirken, ilköğretim seviyesine inildiğinde her anahtar kavram için 60 saniye verilmesi daha uygun görülmektedir (Ercan vd., 2010). Her anahtar kavramın son satırında ise o kavramla ilgili birer cümle yazmaları istenmiştir. Böylelikle katılımcıların kavrama yönelik çağrışımlarını ifade etmelerinin yanında bağlantı kurmaları da sağlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

KİT ile elde edilen verileri değerlendirmek amacıyla anahtar kavramlarla ilişkilendirilen kelimeler derin bir şekilde incelenmiştir. Anahtar kavram için hangi kelimenin kaç defa tekrar ettiğini belirten frekans tablosu hazırlanmıştır. Bilişsel yapıdaki kavramlar arasındaki ilişkileri göstermesi maksadıyla kesme noktası tekniği kullanılmıştır. Bu teknik Bahar, Johnstone ve Sutcliffe (1999) tarafından hazırlanmıştır. Bu teknikle frekans tablosunda, kelime ilişkilendirme testindeki anahtar kavramlar için en fazla verilen cevap kelimenin 3-5 sayı aşağısı kesme noktası olarak belirlenir ve bu cevap frekansının üzerindeki cevap kelimeler kavram ağının ilk kısmındaki yere yazılır. Devamında kesme noktası belirli aralıklarla düşürülür. (Bahar ve Özatlı, 2003). Bu çalışmada kesme noktası 3 ve yukarısidir. 3'ün altındaki kelimeler kavram ağına eklenmemiştir. Frekans tablosu doğrultusunda "GitMind" programı aracılığıyla kavram ağı grafikleri hazırlanmıştır. Bu frekanslar dikkate alınarak belirlenen kesme noktaları doğrultusunda kavram ağları oluşturulacaktır. Yapılan bu işlemler sonucunda kavram ağlarındaki kesme noktalarında bulunan anahtar kavramlara ilişkin cevap kavramlar ve bunlar arasında bulunan ilişkilere yer verilecektir. Böylelikle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilişsel yapıları ortaya konulmuştur. Bununla birlikte sosyal bilgiler öğretmen adaylarının anahtar kavram için kurdukları ilgili cümleler incelenerek içerdikleri anlamlara göre kategorize edilmiştir. Kategorize edilme aşamasında Ercan vd. (2010) tarafından geliştirilen tablo kullanılacaktır. Bu tabloya göre ilgili cümleler bilimsel bilgi içeren, bilimsel bilgi içermeyen ve kavram yanılgısı içeren cümleler biçiminde kategorize edilmiştir.

Tablo 5 Kesme Noktası Aralığı

KESME NOKTASI ARALIĞI
43 ve Üzeri
35 - 42 Arası
27 - 34 Arası
19 - 26 Arası
11 - 18 Arası
3 - 10 Arası

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında çalışma grubunda bulunan öğretmen adaylarına uygulanan kelime ilişkilendirme testi sonucunda elde edilen veriler analiz edilerek değerlendirilmiştir. Verilerin analiz sonuçları için kavram ağları ve tablolar kullanılmıştır. Araştırmaya katılan 1., 2., 3. ve 4. sınıf düzeylerinde toplam 178 öğretmen adayına etkin vatandaşlık, hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaşlık anahtar kavramlardan oluşan Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının anahtar kavramlara ilişkin türetmiş oldukları kelime sayıları ve yüzdelik dilimleri, cevap kelime sayısı tabloları, frekans tabloları, kesme noktaları aralığındaki cevap kelimelerle oluşturulan kavram ağları ile ifade edilmiştir.

4.1. Katılımcıların KİT’te Yer Alan Her Bir Anahtar Kavram İçin Türettikleri Kelime Sayılarına İlişkin Bulgular:

Tablo 6 Araştırmaya Katılan 1. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Anahtar Kavramlara İlişkin Türettikleri Kelime Sayıları

ANAHTAR KAVRAM	1.SINIF	
	f	%
SOSYAL BİLGİLER	404	19,78
VATAN	371	18,15
ETKİN VATANDAŞLIK	362	17,72
HAK	332	16,25
SORUMLULUK	301	14,74
VATANDAŞ	273	13,36

Tablo 6’ ya göre 1.sınıf öğretmen adaylarının anahtar kavramlara ilişkin en fazla kelime türetebildikleri kavram sosyal bilgiler (%19,78) olarak belirlenmiştir. En az kelime türetebildikleri kavram ise vatandaş (%13,36) kavramı olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın temel kavramı olan etkin vatandaşlık kavramına yönelik %17,72 oranında kelime türetebildikleri görülmüştür.

Tablo 7 Araştırmaya Katılan 2. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Anahtar Kavramlara İlişkin Türettikleri Kelime Sayıları

ANAHTAR KAVRAM	2.SINIF	
	f	%
SOSYAL BİLGİLER	339	19,99
VATAN	315	18,58
ETKİN VATANDAŞLIK	296	17,47
HAK	287	16,94
VATANDAŞ	238	14,04
SORUMLULUK	220	12,98
Toplam	1695	100

Tablo 7' ye göre 2.sınıf öğretmen adaylarının anahtar kavramlara ilişkin en fazla kelime türetebildikleri kavram sosyal bilgiler (%19,99) olarak belirlenmiştir. En az kelime türetebildikleri kavram ise sorumluluk(%12,98) kavramı olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın temel kavramı olan etkin vatandaşlık kavramına yönelik %17,47 oranında kelime türetebildikleri görülmüştür.

Tablo 8 Araştırmaya Katılan 3. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Anahtar Kavramlara İlişkin Türettikleri Kelime Sayıları

ANAHTAR KAVRAM	3.SINIF	
	f	%
SOSYAL BİLGİLER	203	19,03
ETKİN VATANDAŞLIK	186	17,44
VATAN	184	17,24
SORUMLULUK	172	16,12
HAK	170	15,93
VATANDAŞ	152	14,24
Toplam	1016	100

Tablo 8' e göre 3.sınıf öğretmen adaylarının anahtar kavramlara ilişkin en fazla kelime türetebildikleri kavram sosyal bilgiler (%19,03) olarak belirlenmiştir. En az kelime türetebildikleri kavram ise vatandaş(%14,24) kavramı olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın temel kavramı olan etkin vatandaşlık kavramına yönelik %17,44 oranında kelime türetebildikleri görülmüştür.

Tablo 9 Araştırmaya Katılan 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Anahtar Kavramlara İlişkin Türettikleri Kelime Sayıları

ANAHTAR KAVRAM	4.SINIF	
	f	%
SOSYAL BİLGİLER	546	17,29
VATAN	543	17,19
ETKİN VATANDAŞLIK	539	17,08
HAK	528	16,73
VATANDAŞ	511	16,18
SORUMLULUK	490	15,53
Toplam	3157	100

Tablo 9'a göre 4.sınıf öğretmen adaylarının anahtar kavramlara ilişkin en fazla kelime türetebildikleri kavram sosyal bilgiler (%17,29) olarak belirlenmiştir. En az kelime türetebildikleri kavram ise sorumluluk (%15,53) kavramı olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın temel kavramı olan etkin vatandaşlık kavramına yönelik %17,08 oranında kelime türetebildikleri görülmüştür.

Tablo 10 Araştırmaya Katılan 1., 2., 3 ve 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Anahtar Kavramlara

ANAHTARKAVRAM	1.SINIF	2.SINIF	3.SINIF	4.SINIF	F	%
SOSYAL BİLGİLER	404	339	203	546	1492	18,74
VATAN	371	315	184	543	1413	17,74
ETKİN VATANDAŞLIK	362	296	186	539	1383	17,38
HAK	332	287	170	528	1317	16,55
SORUMLULUK	301	220	172	490	1183	14,85
VATANDAŞ	273	238	152	511	1174	14,74
Toplam					7962	100

Tablo 10'a göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının en fazla sosyal bilgiler (%18,74) anahtar kavramına ilişkin kelime türetebildikleri, en az ise vatandaş (%14,74) anahtar kavramına ilişkin kelime türetebildikleri saptanmıştır. Araştırmanın temel kavramı olan etkin vatandaşlık kavramına yönelik %17,38 oranında kelime türetebildikleri görülmüştür.

4.2. Katılımcıların KİT’te Yer Alan Her Bir Anahtar Kavram İçin Cevap Kelime Toplamına, Belirlenen Kesme Noktaları Aralığında Frekans Tablolarına ve Cevap Kelime Frekanslarına Göre Oluşturulan Kavram Ağlarına Yönelik Bulgular:

Anahtar kavramlara verilen cevaplar bu bölümde frekans tabloları ve kavram ağı grafikleriyle ifade edilmiştir. Anahtar kavramlarla ilişkilendirilen cevaplar 6 adet cevap kelime tabloları, belirlenen Kesme Noktaları aralığında toplamda 24 frekans tablosu ve 90 adet kavram ağıyla ifade edilmiştir. Kavram ağı grafikleri oluşturulurken “Gitmind” programı kullanılmıştır.

4.2.1. Etkin vatandaşlık anahtar kavramına verilen cevap kavramların sayısı ve cevap kelime toplamlarına ilişkin bulgular

Uygulanan kelime ilişkilendirme testinde anahtar kavram olarak yer alan etkin vatandaşlık kavramının öğretmen adayları tarafından toplamda ne kadar cevap kelimeyle ilişkilendirildiği Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11 Etkin vatandaşlık kavramına yönelik üretilen cevap kelime toplamı

ETKİN VATANDAŞLIK	CEVAP KELİME TOPLAMI	%
4.SINIF	31	28,97
2.SINIF	30	28,05
3.SINIF	23	21,49
1.SINIF	23	21,49
TOPLAM	107	100

Tablo 11’e göre etkin vatandaşlık kavramına yönelik en fazla cevap kelime sayısı türeten 4.sınıf öğretmen adayları olduğu, en az cevap kelime sayısı türeten 1.sınıf öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir.

4.2.2. 1. Sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar:

Etkin Vatandaşlık anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 12’de sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 12 1.Sınıf Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Sorumluluk	44	17,25	Özgürlük	8	3,14
Bilinç	26	10,19	Görev – vazife	7	2,75
Birlik–Beraberlik	19	7,45	Çalışkanlık	7	2,75
Girişimci	18	7,05	İletişim	7	2,75
Düzen –uyum	17	6,66	Üretken	5	1,97
Katılımcılık	14	5,49	Adalet	5	1,97
Hak	13	5,09	Kendini yenileyen	4	1,57
Duyarlı	12	4,70	İyi insan	4	1,57
Toplum	10	3,92	Öğretim	3	1,18
Vatansever	9	3,52	Vicdan	3	1,18
Saygı	9	3,53	Sosyal	3	1,18
Faydalı	8	3,14			
TOPLAM (N):255					

Tablo 12’e göre 1.sınıf öğretmen adayları etkin vatandaşlık kavramını en fazla sorumluluk kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.3. 1. Sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

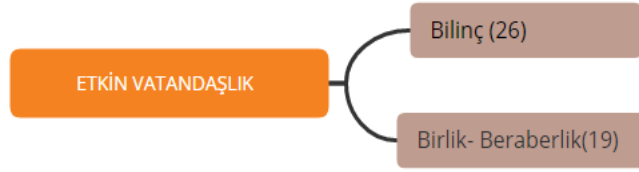
KESME NOKTASI 43 ÜZERİ

Grafik 1 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 43 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 1’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını sorumluluk kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 2 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

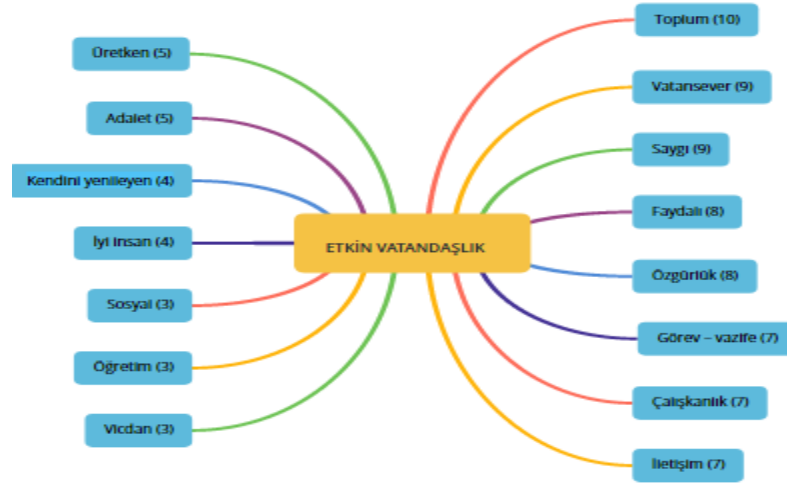
Grafik 2’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını bilinç ve birlik-beraberlik kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 3 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 3’te görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını girişimci, düzen-uyum, katılımcılık, hak ve duyarlı kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

Grafik 4 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 4’te görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını toplum, vatansever, saygı, faydalı, özgürlük, görev-vazife, çalışkanlık, iletişim, üretken, adalet, kendini yenileyen, iyi insan, sosyal, öğretim ve vicdan kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.4. 2. Sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Etkin Vatandaşlık anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 13’te; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 13 2. Sınıf Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Sorumluluk	29	14	Sevgi	5	2,42
Hak	17	8,21	Katılım	4	1,94
Toplum	13	6,28	Düşünce	4	1,94
Bilinç	13	6,28	Birey	4	1,94
Oy kullanmak	13	6,28	Dürüst	4	1,94
İnsan	10	4,83	Sosyalleşme	4	1,94
Çevreyi koruma	9	4,34	Devlet	3	1,45
Adalet	9	4,34	Eğitim	3	1,45
Vatan sevgisi	7	3,38	Kültür	3	1,45
Saygı	7	3,38	Bilgili	3	1,45
Kurallara uyma	6	2,89	Doğruluk	3	1,45
Özgürlük	6	2,89	İş gücü	3	1,45
Hukuk	6	2,89	Emek	3	1,45
Duyarlılık	5	2,42	Fikir	3	1,45
Vergi	5	2,42	Ülke	3	1,45
TOPLAM (N):207					

Tablo 13'e göre 2.sınıf öğretmen adayları etkin vatandaşlık kavramını en fazla sorumluluk kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.5. 2.sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ

Grafik 5 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 27 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 5'te görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını sorumluluk kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

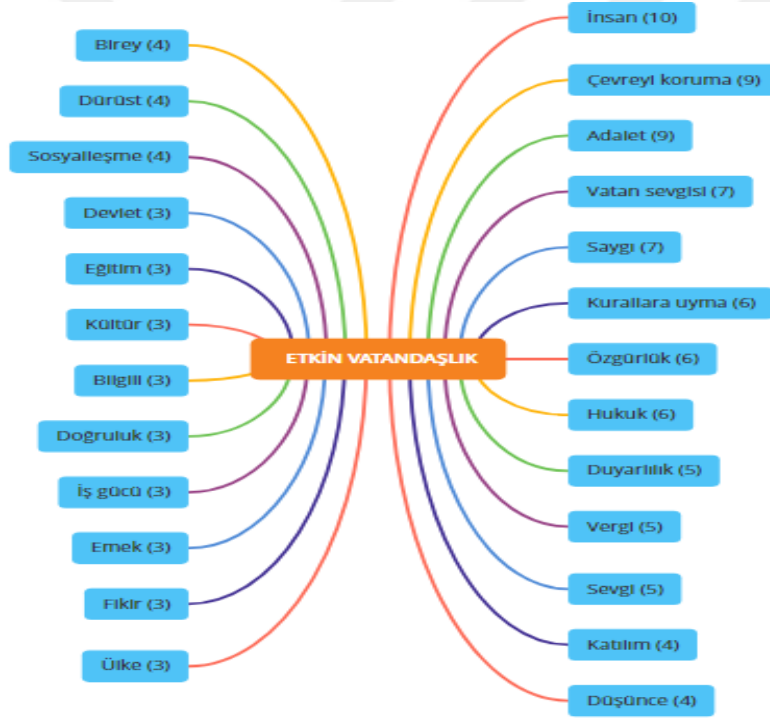
KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 6 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 6’da görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını hak, toplum, bilinç ve oy kullanmak kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 7 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 7’de görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını insan, çevre koruma, adalet, vatan sevgisi, saygı, kurallara uyma, özgürlük, hukuk, duyarlılık, vergi, sevgi, katılım, düşünce, birey, dürüst, sosyalleşme, devlet, eğitim, kültür, bilgili, doğruluk, iş gücü, emek, fikir ve ülke kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.6. 3. Sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Etkin Vatandaşlık anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 14'te; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 14 3. Sınıf Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Sorumluluk	20	14,49	Vergi vermek	4	2,89
Oy kullanma	18	13,04	Özgürlük	4	2,89
Hak	15	10,86	Toplum	4	2,89
Aktif	7	5,08	Düşünce	4	2,89
Araştıran sorgulayan	7	5,08	Vatandaş	4	2,89
Duyarlı	7	5,08	Teknoloji	4	2,89
Bilinçli olmak	6	4,35	İletişim	3	2,18
Adalet	5	3,63	Saygılı	3	2,18
Sosyal bilgiler	5	3,63	Hukuk	3	2,18
Birey	5	3,63	Ülke	3	2,18
Toplumsal kurallar	4	2,89	Değerlerini koruyan	3	2,18
TOPLAM (N):138					

Tablo 14'e göre 3.sınıf öğretmen adayları etkin vatandaşlık kavramını en fazla sorumluluk kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.7. 3.sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 19 VE ÜZERİ

Grafik 8 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 8'e görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları "Etkin Vatandaşlık" anahtar kavramını sorumluluk kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramıyla ilgili başka cevap kelimeler türetemedikleri belirlenmiştir.

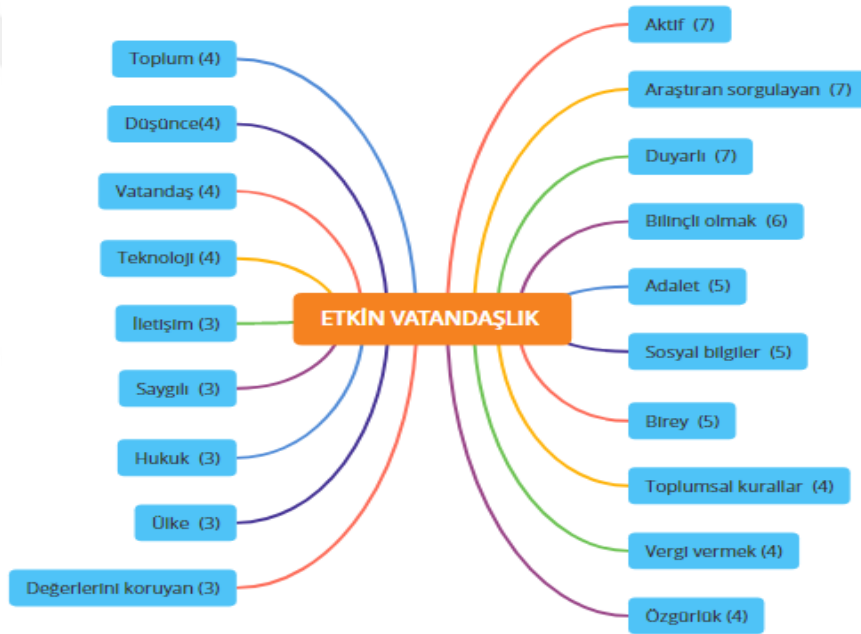
KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 9 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 9’da görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını oy kullanmak ve hak kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 10 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 10’da görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını aktif, araştıran-sorgulayan, duyarlı, bilinçli olmak, adalet, sosyal bilgiler, birey, toplumsal kurallar, vergi vermek, özgürlük, toplum, düşünce, vatandaş, teknoloji, iletişim, saygılı, hukuk, ülke ve değerlerini koruyan kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.8. 4. Sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Etkin Vatandaşlık anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 15’te; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 15 4. Sınıf Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

ETKİN VATANDAŞLIK ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAPKELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Sorumluluk	46	10,47	Görev	10	2,28
Katılım	42	9,56	İş birliği	10	2,28
Hak	34	7,74	Saygılı	10	2,28
Toplum	24	5,46	Araştırma yapan	9	2,06
Bilinçli olma	23	5,23	Halk	9	2,06
Sosyal bilgiler	21	4,78	Adalet	8	1,83
Duyarlı	19	4,32	Kurallara uyan	8	1,83
Hukuk	18	4,10	Aktif	8	1,83
Vatandaşlık	18	4,10	E devlet	7	1,59
Vergi	16	3,64	Dürüst	6	1,37
Devlet	13	2,96	Değer	6	1,37
Vatan	13	2,96	Yönetim	5	1,14
Özgürlük	12	2,73	Dijital okuryazarlık	4	0,92
Demokrasi	12	2,73	Vatansever	3	0,69
Birey	11	2,50	Öğrenme alanı	3	0,69
İnsan	11	2,50			
TOPLAM (N):439					

Tablo 15’e göre 4.sınıf öğretmen adayları etkin vatandaşlık kavramını en fazla sorumluluk kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.9. 4.sınıf öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 43 VE ÜZERİ

Grafik 11 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 43 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 11’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını sorumluluk kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktasında

öğrencilerin etkin vatandaşlık kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 35-42 ARASI

Grafik 12 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 35-42 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 12’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını katılım kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 27-34 ARASI

Grafik 13 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 27-34 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 13’te görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını hak kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

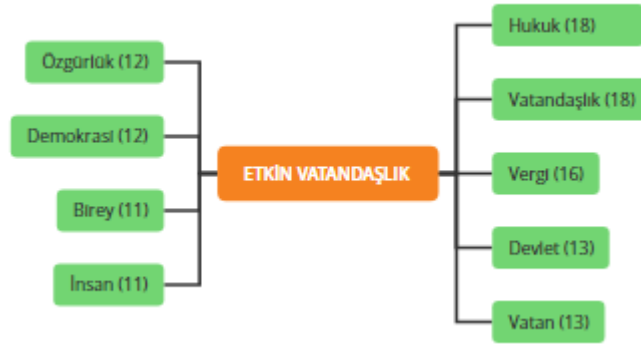
KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 14 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 14’te görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını toplum, bilinçli olma, sosyal bilgiler ve duyarlı kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

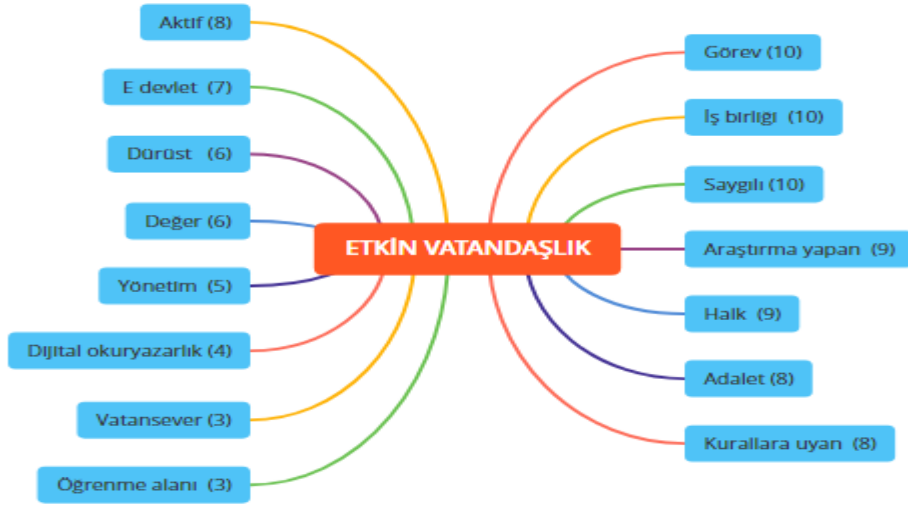
KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 15 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 15’te görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını hukuk, vatandaşlık, vergi, devlet, vatan, özgürlük, demokrasi, birey ve insan kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 16 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Etkin Vatandaşlık Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 16’da görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Etkin Vatandaşlık” anahtar kavramını görev, iş birliği, saygılı, araştırma yapan, halk, adalet, kurallara uyan, aktif, e devlet, dürüst, değer, yönetim, dijital okuryazarlık, vatansever ve öğrenme alanı kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.10. Hak anahtar kavramına verilen cevap kavramların sayı ve cevap kelime toplamalarına ilişkin bulgular

Yapılan kelime ilişkilendirme testinde anahtar kavram olarak verilmiş olan hak kavramına ilişkin araştırmaya katılan öğretmen adayları tarafından toplamda ne kadar cevap kelimeyle ilişkilendirildiği tablo halinde Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16 Hak anahtar kavramına yönelik üretilen cevap kelime toplamı

HAK	CEVAP KELİME TOPLAMI	%
2.SINIF	31	30,09
4.SINIF	30	29,14
1.SINIF	25	24,27
3.SINIF	17	16,50
TOPLAM	103	100

Tablo 16’ya göre hak kavramına yönelik en fazla cevap kelime sayısı türeten 2.sınıf öğretmen adayları olduğu, en az cevap kelime sayısı türeten 3.sınıf öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir.

4.2.11. 1. Sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Hak anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 17’de; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

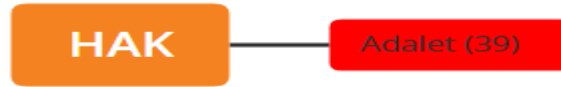
Tablo 17 1.Sınıf Hak Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

HAK ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%
Adalet	39	15,85	Birey	6	2,44
Hukuk	28	11,39	Temel ihtiyaç	5	2,04
Özgürlük	26	10,56	Adliye	5	2,04
Eşitlik	16	6,50	Düzen	5	2,04
İnsan hakları	15	6,09	İstek	5	2,04
Yasa – kanun	15	6,09	Beslenme barınma	4	1,63
Güvence altına almak	13	5,28	Kural	4	1,63
Düşünce özgürlüğü	9	3,65	Kadın hakları	3	1,22
Hâkim	9	3,65	Terazi	3	1,22
Seçme seçilme	8	3,25	Saygı	3	1,22
Yaşama hakkı	7	2,85	Sevgi	3	1,22
Sorumluluk	6	2,44	Hayvan	3	1,22
Devlet	6	2,44			
TOPLAM (N):246					

Tablo 17’e göre 1.sınıf öğretmen adayları hak kavramını en fazla adalet kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.12. 1.sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 35 ÜZERİ

Grafik 17 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 35 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 17’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını adalet kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 27-34 ARASI

Grafik 18 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 27-34 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 18’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını hukuk kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

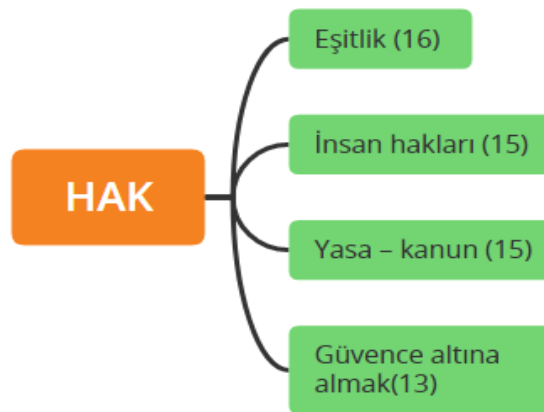
KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 19 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 19’da görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını özgürlük kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

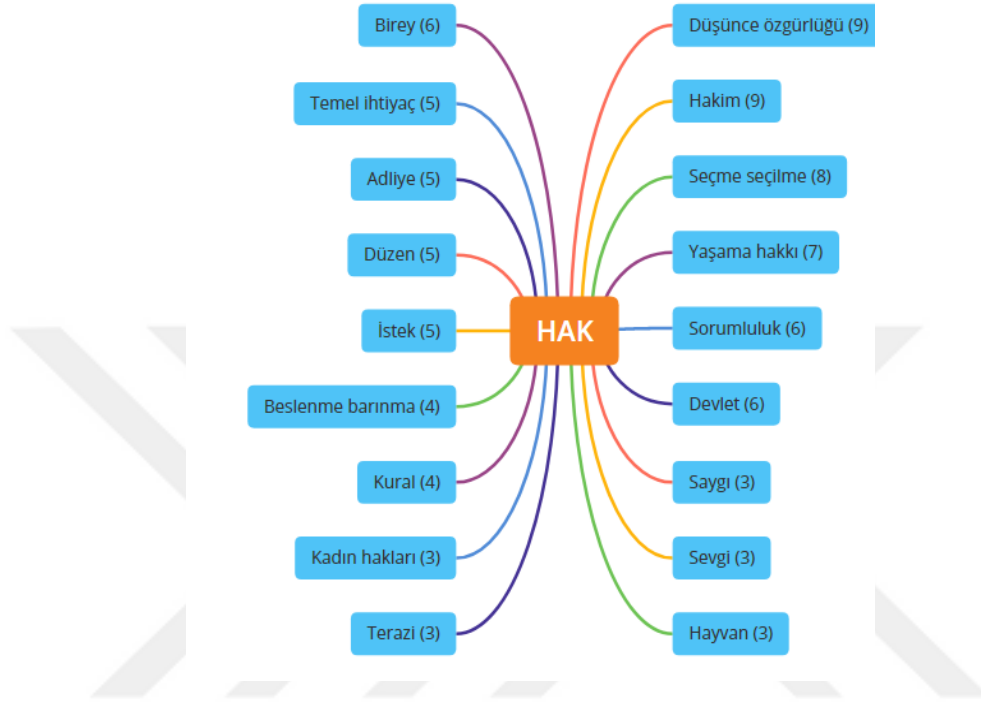
KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 20 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 20’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını eşitlik, insan hakları, yasa-kanun ve güvence altına almak kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 21 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 21’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını düşünce özgürlüğü, hâkim, seçme-seçilme, yaşama hakkı, sorumluluk, devlet, saygı, hayvan, birey, temel ihtiyaç, adliye, düzen, istek, beslenme-barınma, kural, kadın hakları ve terazi kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.13. 2. Sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Hak anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 18’te; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 18 2.Sınıf Hak Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

HAK ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Adalet	27	12,67	Doğruluk	5	2,35
Hukuk	21	9,85	Devlet	5	2,35
Özgürlük	23	10,79	Kazanç	4	1,88
İnsan	12	5,63	Dokunulmazlık	4	1,88
Yaşama hakkı	9	4,24	İyilik	4	1,88
Sorumluluk	8	3,76	Vicdan	4	1,88
Eşitlik	8	3,76	Yaşama	4	1,88
Toplum	7	3,28	Yargı	3	1,41
Çocuk	7	3,28	Mahkeme	3	1,41
Birey	7	3,28	İhtiyaç	3	1,41
Yasa	7	3,28	Yaşam	3	1,41
Seçme ve seçilme	7	3,28	İstek	3	1,41
Kadın	6	2,82	Hayvan	3	1,41
Anayasa	5	2,35	Adliye	3	1,41
Sahip olmak	5	2,35	Kurallar	3	1,41
TOPLAM (N):213					

Tablo 18'e göre 2.sınıf öğretmen adayları hak kavramını en fazla adalet kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.14. 2. Sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ

Grafik 22 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 27 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 22'de görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını adalet kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 23 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 23’te görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını hukuk ve özgürlük kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 24 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 24’te görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını insan kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

Grafik 25 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 25'te görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını yaşama hakkı, sorumluluk, eşitlik, toplum, çocuk, birey, yasa, seçme-seçilme, kadın, anayasa, sahip olmak, doğruluk, devlet, kazanç, dokunulmazlık, iyilik, vicdan, yaşama, yargı, mahkeme, ihtiyaç, yaşam, istek, hayvan, adliye ve kurallar kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.15. 3. Sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Hak anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 19’da; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 19 3.Sınıf Hak Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

HAK ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAPKELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Yaşam	12	10,25	Vatandaş	6	5,13
Özgürlük	12	10,25	Demokrasi	5	4,28
Kanun	10	8,55	Seçme seçilme	5	4,28
Adalet	9	7,69	Birey	5	4,28
Eşitlik	9	7,69	Barınma	4	3,42
Hukuk	8	6,83	Beslenme	4	3,42
Sorumluluk	7	5,98	Devlet	4	3,42
Bilinçli	7	5,98	Düşünce	3	2,57
Eğitim	7	5,98			
TOPLAM (N):117					

Tablo 19’a göre 3.sınıf öğretmen adayları hak kavramını en fazla yaşam ve özgürlük kavramlarıyla ilişkilendirmiştir.

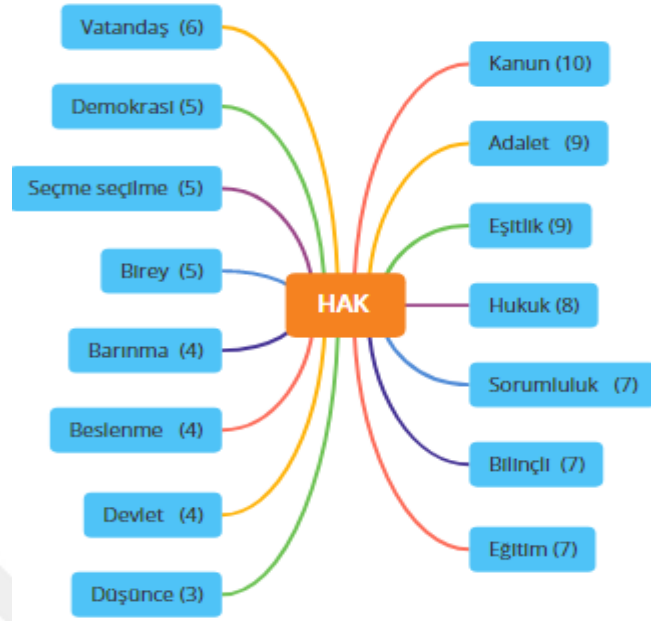
4.2.16. 3. Sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 11 VE ÜZERİ

Grafik 26 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 26’da görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını yaşam ve özgürlük kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

Grafik 27 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 27’de görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını kanun, adalet, eşitlik, hukuk, sorumluluk, bilinçli, eğitim, vatandaş, demokrasi, seçme-seçilme, birey, barınma, beslenme, devlet ve düşünce kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.17. 4. Sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Hak anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 20’de; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 20 . 4.Sınıf Hak Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

HAK ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Özgürlük	45	10,94	Hayvan	7	1,71
Hukuk	38	9,24	Birey	7	1,71
Yaşama hakkı	38	9,24	Vatandaş	7	1,71
Adalet	36	8,75	Saygı	7	1,71
Eğitim	29	7,05	Kural	7	1,71
Yasa kanun	26	6,32	Çalışma	7	1,71
İnsan	23	5,59	Hâkim savcı	6	1,46
Barınma	20	4,86	Koruma	6	1,46
Eşitlik	16	3,89	İhtiyaç	5	1,22
Seçme seçilme	15	3,64	Dokunulmazlık	5	1,22
Sağlık	14	3,41	Mahkeme	4	0,98
Çocuk	9	2,19	Yetki	3	0,73
Toplum	9	2,19	Sevgi	3	0,73
Beslenme	8	1,95	Menfaat	3	0,73
Kadın	8	1,95			
TOPLAM (N):411					

Tablo 20’ye göre 4.sınıf öğretmen adayları hak kavramını en fazla özgürlük kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.18. 4. Sınıf öğretmen adaylarının hak anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

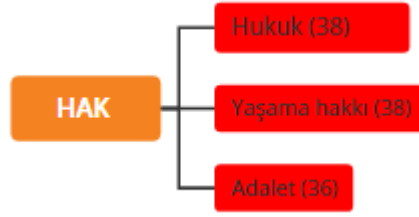
KESME NOKTASI 43 VE ÜZERİ

Grafik 28 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 43 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 28’de görüldüğü üzere; bu kesme noktasında 4.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını özgürlük kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 35-42 ARASI

Grafik 29 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 35-42 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 29’da görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını hukuk, yaşama hakkı ve adalet kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

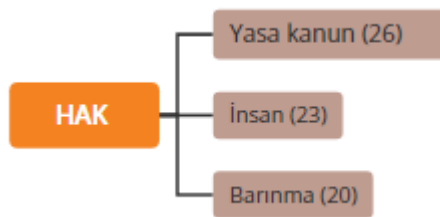
KESME NOKTASI 27-34 ARASI

Grafik 30 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 27-34 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 30’da görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını eğitim kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 31 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 31’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını yasa-kanun, insan ve barınma kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

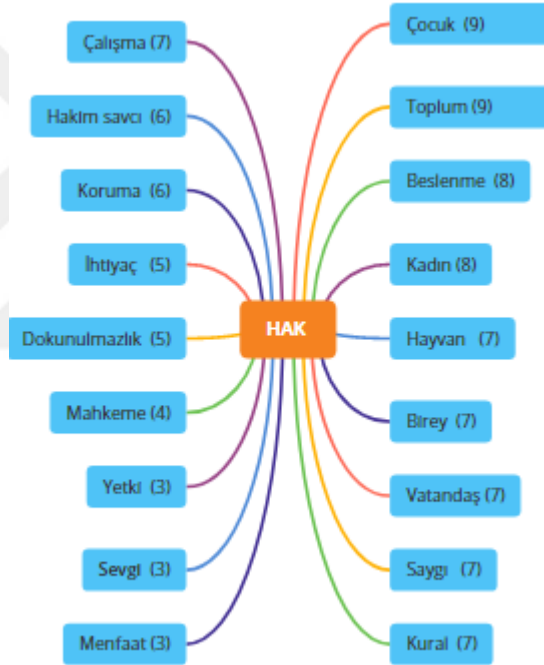
KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 32 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 32’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını eşitlik, seçme-seçilme ve sağlık kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 33 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Hak Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 33’te görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Hak” anahtar kavramını çocuk, toplum, beslenme, kadın, hayvan, birey, vatandaş, saygı, kural, çalışma, hâkim-savcı, koruma, ihtiyaç, dokunulmazlık, mahkeme, yetki, sevgi ve menfaat kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.19. Sosyal bilgiler anahtar kavramına verilen cevap kavramların sayı ve cevap kelime toplamlarına yönelik bulgular

Yapılan kelime ilişkilendirme testinde anahtar kavram olarak verilmiş olan ‘‘Sosyal Bilgiler’’ kavramına ilişkin araştırmaya katılan öğretmen adayları tarafından toplamda ne kadar cevap kelimeyle ilişkilendirildiği tablo halinde Tablo 21’te verilmiştir.

Tablo 21 Sosyal Bilgiler anahtar kavramına ilişkin üretilen cevap kelime toplamı

SOSYAL BİLGİLER	CEVAP KELİME TOPLAMI	%
4.SINIF	36	31,05
2.SINIF	32	27,58
1.SINIF	31	26,72
3.SINIF	17	14,65
TOPLAM	116	100

Tablo 21’e göre sosyal bilgiler kavramına yönelik en fazla cevap kelime sayısı türeten 4.sınıf öğretmen adayları olduğu, en az cevap kelime sayısı türeten 3.sınıf öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir.

4.2.20. 1. sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Sosyal bilgiler anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 22’ye; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 22 1.Sınıf Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Tarih	42	12,24	Sosyoloji	8	2,34
Coğrafya	34	9,91	Antropoloji	8	2,34
Vatandaşlık	20	5,83	Ekonomi	7	2,05
Ders	19	5,53	İnkılâp	7	2,05
Toplum	17	4,95	Etkin vatandaş	6	1,75
Bilim	16	4,66	Sorumluluk	6	1,75
Öğretmen	15	4,37	Birey	6	1,75
Eğitim	12	3,49	Kültür	5	1,46
Siyaset	12	3,49	Güncel bilgiler	5	1,46
İnsan	11	3,20	Disiplin	5	1,46
Sosyal yaşam	11	3,20	Felsefe	5	1,46
Öğrenci	11	3,20	Özgürlük	5	1,46
Öğretim	10	2,91	Psikoloji	5	1,46
Ortaokul	9	2,63	Araştırma	4	1,17
Çevre	9	2,63	Vatan	4	1,17
Öğrenme alanı	9	2,63			
TOPLAM (N):343					

Tablo 22’ye göre 1.sınıf öğretmen adayları sosyal bilgiler kavramını en fazla tarih kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.21. 1. sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 35 ÜZERİ

Grafik 34 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 35 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 34’te görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını tarih kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 27-34 ARASI

Grafik 35 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 27-34 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 35’te görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını coğrafya kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 36 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 36’da görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını vatandaşlık ve ders kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

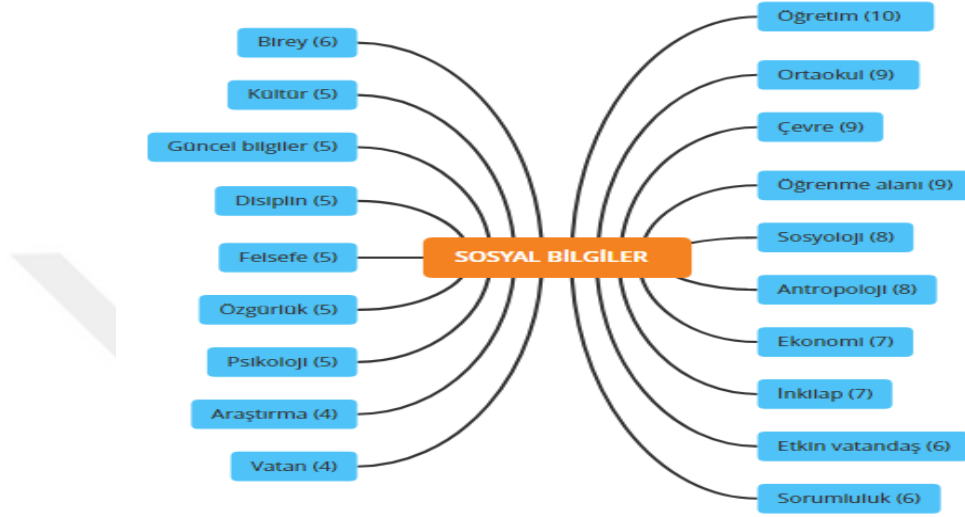
KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 37 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 37’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını toplum, bilim, öğretmen, eğitim, siyaset, insan, sosyal yaşam ve öğrenci kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 38 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 38’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını öğretim, ortaokul, çevre, öğrenme alanı, sosyoloji, antropoloji, ekonomi, inkılap, etkin vatandaş, sorumluluk, birey, kültür, güncel bilgiler, disiplin, felsefe, özgürlük, psikoloji, araştırma ve vatan kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.22. 2. Sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Sosyal bilgiler anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 23’te; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 23 2.Sınıf Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Tarih	34	12,31	Siyaset	6	2,17
Coğrafya	27	9,78	Öğretmenlik	6	2,17
Vatandaşlık	22	7,97	Kültür	6	2,17
İnsan	21	7,60	Doğa	5	1,82
Toplum	15	5,44	Program	5	1,82
Felsefe	13	4,72	Sorumluluk	5	1,82
Sosyoloji	10	3,62	Birey	4	1,45
Ders	10	3,62	Vatan	3	1,09
Bilim	10	3,62	Özgürlük	3	1,09
Ekonomi	8	2,89	Bilinç	3	1,09
Çevre	8	2,89	Hayat	3	1,09
Psikoloji	8	2,89	Atatürk	3	1,09
Sosyal bilimler	7	2,54	Değer	3	1,09
Yaşam	7	2,54	Okul	3	1,09
Etkin vatandaşlık	6	2,17	Hukuk	3	1,09
Eğitim	6	2,17	Hak	3	1,09
TOPLAM (N):276					

Tablo 23’e göre 2.sınıf öğretmen adayları sosyal bilgiler kavramını en fazla tarih kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.23. 2. sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ

Grafik 39 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 27 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 39’da görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını tarih ve coğrafya kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 40 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

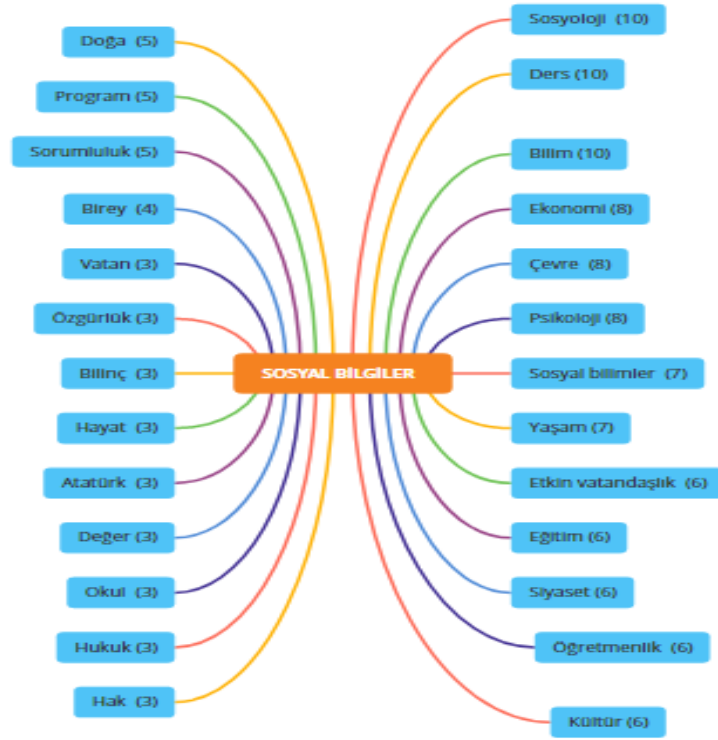
Grafik 40’da görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını vatandaşlık ve insan kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 41 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 41’de görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını toplum ve felsefe kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

Grafik 42 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 42’de görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını sosyoloji, ders, bilim, ekonomi, çevre, psikoloji, sosyal bilimler, yaşam, etkin vatandaşlık, eğitim, siyaset, öğretmenlik, kültür, doğa, program, sorumluluk, birey, vatan, özgürlük, bilinç, hayat, Atatürk, değer, okul, hukuk ve hak kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.24. 3. sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Sosyal bilgiler anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 24’te; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 24 3.Sınıf Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAPKELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Coğrafya	20	17,69	Sosyoloji	5	4,43
Tarih	18	15,92	İletişim	4	3,54
Antropoloji	9	7,96	İnsan hakları	4	3,54
Arkeoloji	8	7,07	Hak	4	3,54
Vatandaşlık	7	6,19	Psikoloji	3	2,66
Sorumluluk	7	6,19	Hukuk	3	2,66
Ekonomi	5	4,43	İnsan	3	2,66
Siyaset	5	4,43	Demokrasi	3	2,66
Toplum	5	4,43			
TOPLAM (N):113					

Tablo 24’e göre 3.sınıf öğretmen adayları sosyal bilgiler kavramını en fazla coğrafya kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.25. 3. sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 19 VE ÜZERİ

SOSYAL BİLGİLER

Coğrafya (20)

Grafik 43 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 43’te görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını coğrafya kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 11-18 ARASI

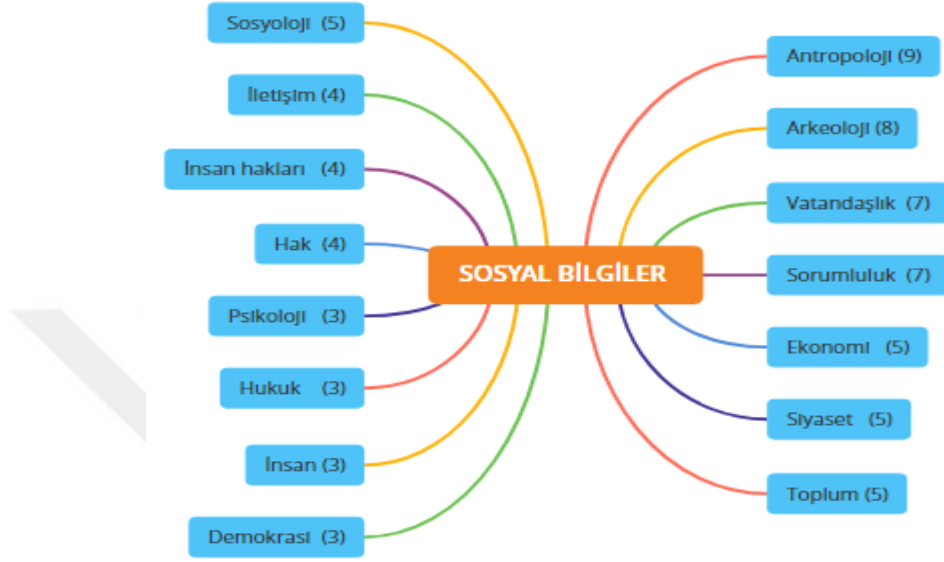
SOSYAL BİLGİLER

Tarih (18)

Grafik 44 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 44'te görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını tarih kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 45 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 45'te görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını antropoloji, arkeoloji, vatandaşlık, sorumluluk, ekonomi, siyaset, toplum, sosyoloji, iletişim, insan hakları, hak, psikoloji, hukuk, insan ve demokrasi kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.26. 4. sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Sosyal bilgiler anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 25'te; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 25 4.Sınıf Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

SOSYAL BİLGİLER ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Tarih	55	12,88	Öğretmen	7	1,64
Coğrafya	48	11,24	Beceri	6	1,40
Vatandaş	38	8,89	İnkılap	6	1,40
Etkin vatandaşlık	23	5,38	Hukuk	6	1,40
Siyaset	21	4,91	Toplum	6	1,40
Antropoloji	19	4,44	Sosyal bilimler	5	1,18
Kültür miras	15	3,51	Vatanseverlik	5	1,18
Bilim	15	3,51	Konut	5	1,18
Ders	15	3,51	Atanamama	4	0,94
Arkeoloji	13	3,04	Öğrenci	4	0,94
Değer	13	3,04	Atatürkçülük	4	0,94
Sosyoloji	12	2,81	Ekonomi	4	0,94
İyi vatandaş	11	2,57	Karakter eğitimi	4	0,94
Felsefe	10	2,34	Kazanım	4	0,94
Eğitim	10	2,34	Birey	3	0,71
Psikoloji	10	2,34	Mülakat	3	0,71
Disiplinlerarası	9	2,11	Kronoloji	3	0,71
Sorumluluk	8	1,88	Öğrenme	3	0,71
TOPLAM (N):427					

Tablo 25'e göre 4.sınıf öğretmen adayları sosyal bilgiler kavramını en fazla tarih kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.27. 4. sınıf öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 43 VE ÜZERİ

Grafik 46 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 43 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 46'da görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları "Sosyal Bilgiler" anahtar kavramını tarih ve coğrafya kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

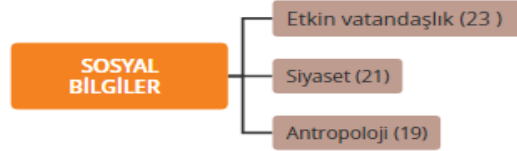
KESME NOKTASI 35-42 ARASI

Grafik 47 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 35-42 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 47’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını vatandaş kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

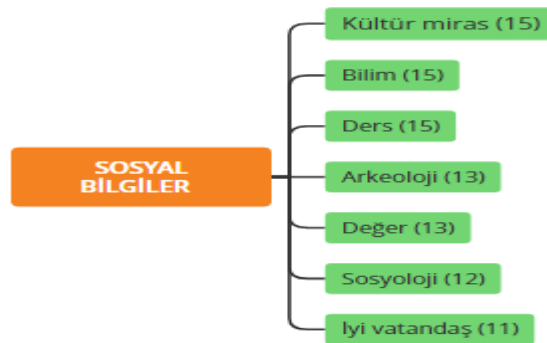
KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 48 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 48’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını etkin vatandaşlık, siyaset ve antropoloji kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının hak kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 49 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 49’da görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını kültür miras, bilim, ders, arkeoloji, değer, sosyoloji ve iyi vatandaş kelimeleri ile

ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 50 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 50’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Sosyal Bilgiler” anahtar kavramını felsefe, eğitim, psikoloji, disiplinler arası, sorumluluk, öğretmen, beceri, inkılap, hukuk, toplum, sosyal bilimler, vatanseverlik, konut, atanamama, öğrenci, Atatürkçülük, ekonomi, karakter eğitimi, kazanım, birey, mülakat, kronoloji ve öğrenme kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.28. Sorumluluk anahtar kavramına verilen cevap kavramların sayı ve cevap kelime toplamalarına yönelik bulgular

Yapılan kelime ilişkilendirme testinde anahtar kavram olarak verilmiş olan “Sorumluluk” kavramına ilişkin araştırmaya katılan öğretmen adayları tarafından toplamda ne kadar cevap kelimeyle ilişkilendirildiği tablo halinde Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26 Sorumluluk anahtar kavramına yönelik üretilen cevap kelime toplamı

SORUMLULUK	CEVAP KELİME TOPLAMI	%
4.SINIF	32	32
2.SINIF	26	26
1.SINIF	23	23
3.SINIF	19	19
TOPLAM	100	100

Tablo 26'ya göre sorumluluk kavramına yönelik en fazla cevap kelime sayısı türeten 4.sınıf öğretmen adayları olduğu, en az cevap kelime sayısı türeten 3.sınıf öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir.

4.2.29. 1. sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Sorumluluk anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 27'de; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 27 1.Sınıf Sorumluluk Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAPKELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Görev	26	12,62	Vatandaş	7	3,39
Bilinç	21	10,19	İrade	6	2,92
Düzen	20	9,70	Düşünme	5	2,43
Aile	19	9,23	Birey	5	2,43
Yapılması zorunlu	14	6,79	Okul ders	5	2,43
Olgunluk	9	4,37	İş	5	2,43
Hayat	8	3,88	Davranış	4	1,95
Toplum	8	3,88	Ev	4	1,95
Çevre	8	3,88	Vatan ülke	4	1,95
Farkındalık	8	3,88	Yükümlülük	3	1,46
İnsan	7	3,39	Ödev	3	1,46
Kural	7	3,39			
TOPLAM (N):206					

Tablo 27'e göre 1.sınıf öğretmen adayları sorumluluk kavramını en fazla görev kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.30. 1. sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 19 ÜZERİ

Grafik 51 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Sorumluluk Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

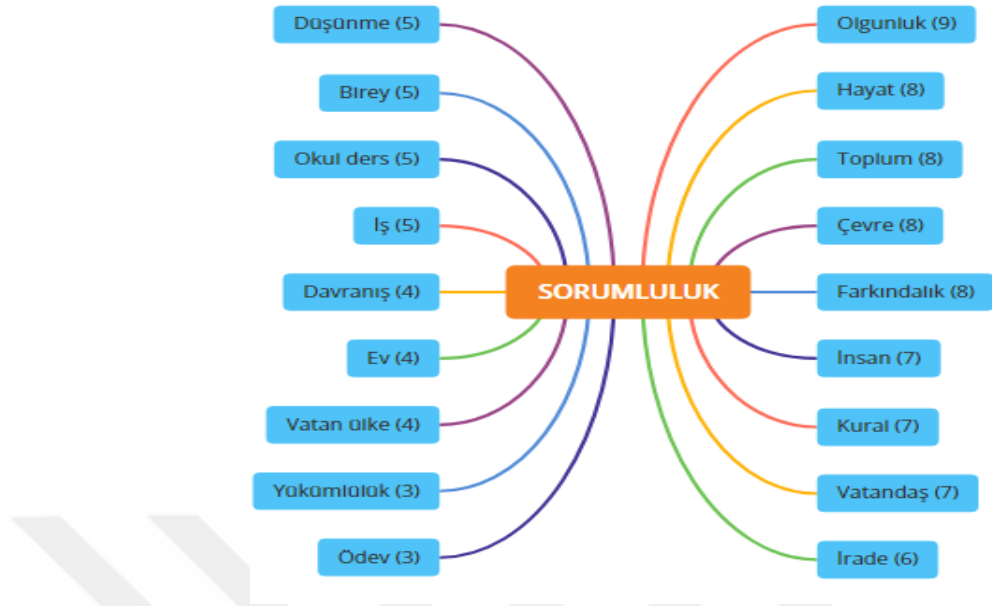
Grafik 51’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Sorumluluk” anahtar kavramını görev, bilinç, düzen ve aile kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 52 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Sorumluluk Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 52’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Sorumluluk” anahtar kavramını yapılması zorunlu kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının sorumluluk kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

Grafik 53 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Sorumluluk Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 53’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Sorumluluk” anahtar kavramını olgunluk, hayat, toplum, çevre, farkındalık, insan, kural, vatandaş, irade, düşünme, birey, okul-ders, iş, davranış, ev, vatan-ülke, yükümlülük ve ödev kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.31. 2. sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Sorumluluk anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 28’de; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 28 2.Sınıf Sorumluluk Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Görev	16	11,26	Baba	4	2,81
Toplum	11	7,74	Öğretmen	4	2,81
Bilinç	10	7,04	Düzen	4	2,81
Hak	9	6,33	İnsan	4	2,81
Aile	8	5,63	Olgunluk	4	2,81
Hürriyet	7	4,92	Uyum	3	2,12
Ödev	7	4,92	Çevre	3	2,12
Zorunluluk	6	4,22	İş	3	2,12
Kural	5	3,53	Adalet	3	2,12
Öğrenci	5	3,53	Saygı	3	2,12
Birey	5	3,53	Davranış	3	2,12
Vatandaş	5	3,53	Huzur	3	2,12
Anne	4	2,81	Okul	3	2,12
TOPLAM (N):142					

Tablo 28'e göre 2.sınıf öğretmen adayları sorumluluk kavramını en fazla görev kavramıyla ilişkilendirmiştir.

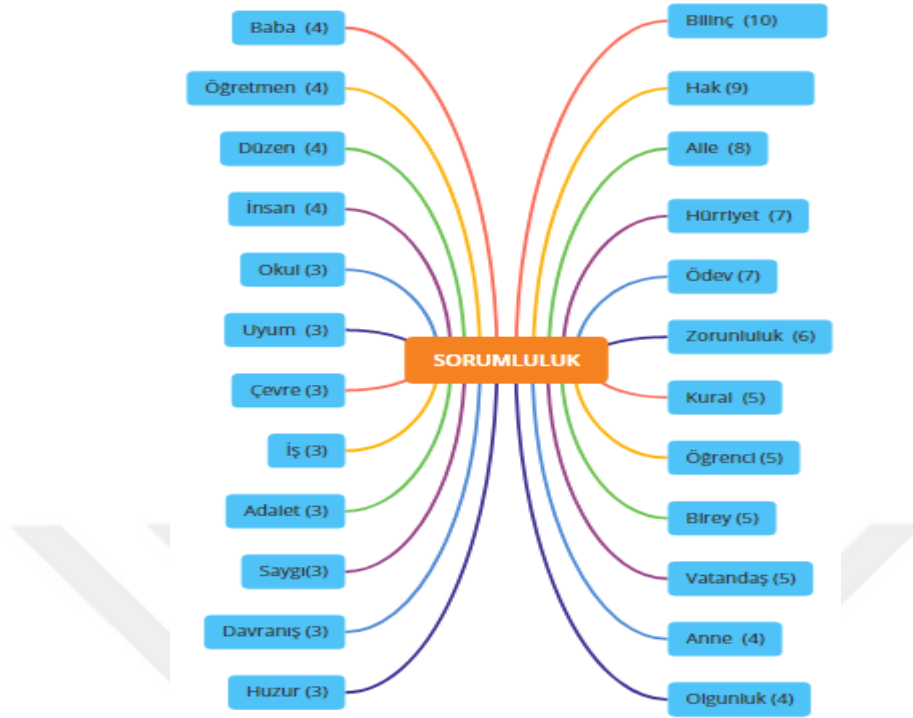
4.2.32. 2. sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 11 VE ÜZERİ

Grafik 54 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Sorumluluk Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 54'de görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Sorumluluk” anahtar kavramını görev ve toplum kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının sorumluluk kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

Grafik 55 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Sorumluluk Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 55’de görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Sorumluluk” anahtar kavramını bilinç, hak, aile, hürriyet, ödev, zorunluluk, kural, öğrenci, birey, vatandaş, anne, olgunluk, baba, öğretmen, düzen, insan, okul, uyum, çevre, iş, adalet, saygı, davranış ve huzur kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.33. 3. sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Sorumluluk anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 29’da; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

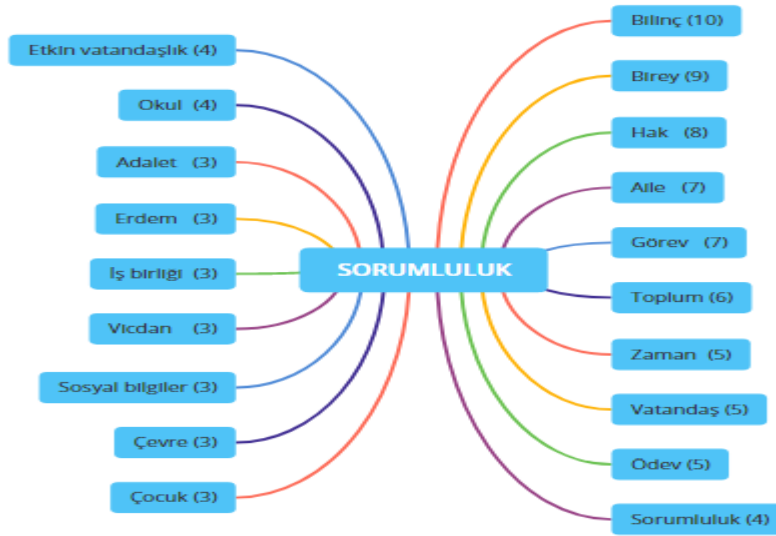
Tablo 29 3.Sınıf Sorumluluk Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Bilinç	10	10,52	Etkin vatandaşlık	4	4,22
Birey	9	9,47	Okul	4	4,22
Hak	8	8,42	Adalet	3	3,16
Aile	7	7,36	Erdem	3	3,16
Görev	7	7,36	İş birliği	3	3,16
Toplum	6	6,31	Vicdan	3	3,16
Zaman	5	5,26	Sosyal bilgiler	3	3,16
Vatandaş	5	5,26	Çevre	3	3,16
Ödev	5	5,26	Çocuk	3	3,16
Sorumluluk	4	4,22			
TOPLAM (N):95					

Tablo 29'a göre 3.sınıf öğretmen adayları sorumluluk kavramını en fazla bilinç kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.34. 3.sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 3 VE ÜZERİ

Grafik 56 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Sorumluluk Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 56'da görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları “Sorumluluk” anahtar kavramını bilinç, birey, hak, aile, görev, toplum, zaman, vatandaş, ödev, sorumluluk, etkin vatandaşlık, okul, adalet, erdem, iş birliği, vicdan, sosyal bilgiler, çevre ve çocuk kelimeleri

ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının yalnızca bu kesme noktası aralığında kelimeler üretebildiği görülmüştür.

4.2.35. 4. sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Sorumluluk anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 30'da; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 30 4.Sınıf Sorumluluk Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

SORUMLULUK ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Bilinç	32	8,94	Askerlik	7	1,95
Görev	32	8,94	Öğrenci	6	1,67
Aile	29	8,11	Okul	5	1,39
Vatandaş	23	6,43	Çevre	5	1,39
Hak	22	6,15	Çocuk	5	1,39
Ödev	22	6,15	Saygı	5	1,39
Yükümlülük	19	5,31	Eğitim	5	1,39
Toplum	19	5,31	Öğrenme	5	1,39
Vergi	18	5,03	Etik	5	1,39
Birey	18	5,03	Hukuk	4	1,12
Oy kullanma	12	3,36	Ders	4	1,12
Özgürlük	9	2,52	Beceri	4	1,12
Devlet	8	2,24	Farkındalık	4	1,12
Öğretmen	7	1,95	Karakter	4	1,12
Sosyal	7	1,95	Adalet	3	0,84
Duyarlılık	7	1,95	Yönetim	3	0,84
TOPLAM (N):358					

Tablo 30'a göre 4.sınıf öğretmen adayları sorumluluk kavramını en fazla bilinç ve görev kavramlarıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.36. 4.sınıf öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ

Grafik 57 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Sorumluluk Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 27 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 57’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Sorumluluk” anahtar kavramını bilinç, görev ve aile kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

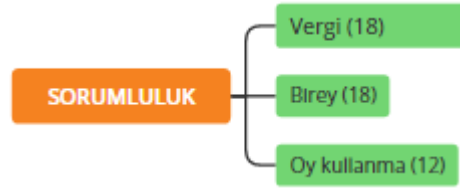
KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 58 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Sorumluluk Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 58’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Sorumluluk” anahtar kavramını vatandaş, hak, ödev, yükümlülük ve toplum kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

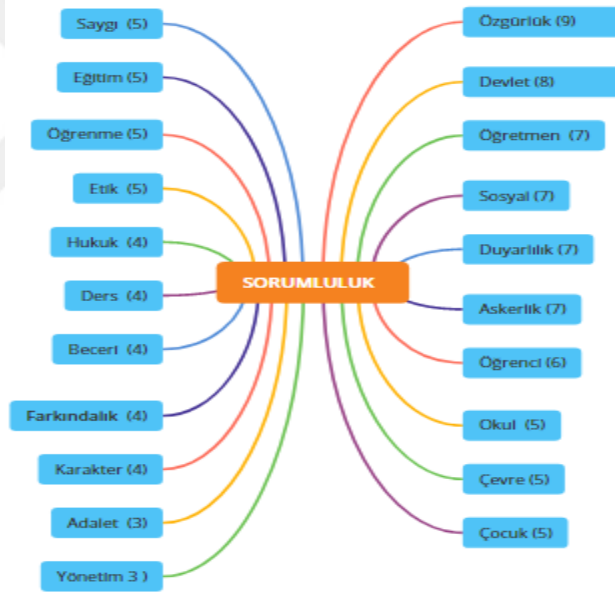
KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 59 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Sorumluluk Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 59’da görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Sorumluluk” anahtar kavramını vergi, birey ve oy kullanma kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının sorumluluk kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 60 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Sorumluluk Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 60’da görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Sorumluluk” anahtar kavramını özgürlük, devlet, öğretmen, sosyal, duyarlılık, askerlik, öğrenci, okul, çevre, çocuk, saygı, eğitim, öğrenme, etik, hukuk, ders, beceri, farkındalık, karakter, adalet ve yönetim kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.37. Vatan anahtar Kavramına verilen cevap kavramların sayı ve cevap kelime toplamalarına ilişkin bulgular

Yapılan kelime ilişkilendirme testinde anahtar kavram olarak verilmiş olan “Vatan” kavramına ilişkin araştırmaya katılan öğretmen adayları tarafından toplamda ne kadar cevap kelimeyle ilişkilendirildiği tablo halinde Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31 Vatan anahtar kavramına yönelik üretilen cevap kelime toplamı

VATAN	CEVAP KELİME TOPLAMI	%
1.SINIF	31	28,46
2.SINIF	28	25,68
4.SINIF	28	25,68
3.SINIF	22	20,18
TOPLAM	109	100

Tablo 31’e göre vatan kavramına yönelik en fazla cevap kelime sayısı türeten 1.sınıf öğretmen adayları olduğu, en az cevap kelime sayısı türeten 3.sınıf öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir.

4.2.38. 1. sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Vatan anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 32’de; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

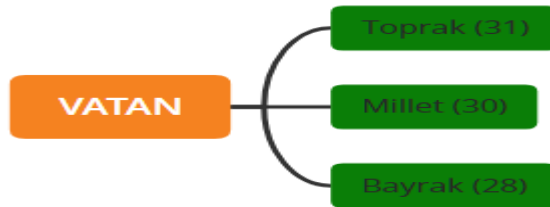
Tablo 32 1.Sınıf Vatan Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

VATAN ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%
Toprak	31	9,59	İnsan	7	2,17
Millet	30	9,28	Vatandaş	6	1,86
Bayrak	28	8,66	Asker	6	1,86
Birlik beraberlik	26	8,04	Türkiye	6	1,86
Bağımsızlık	19	5,88	Egemenlik	6	1,86
Özgürlük	18	5,57	Şehit	5	1,55
Yurt	17	5,26	Saygı	5	1,55
Yaşam alanı	13	4,02	Aitlik	5	1,55
Devlet	10	3,09	Milliyetçilik	5	1,55
Sevgi	9	2,79	Tarih	4	1,24
Savaş	9	2,79	Coğrafya	4	1,24
Ülke	9	2,79	Sorumluluk	4	1,24
Kan	9	2,79	Ev	3	0,93
Toplum	8	2,48	Sınır	3	0,93
Aile	8	2,48	Memleket	3	0,93
Siyaset	7	2,17			
TOPLAM (N):323					

Tablo 32’ye göre 1.sınıf öğretmen adayları vatan kavramını en fazla toprak kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.39. 1.sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ

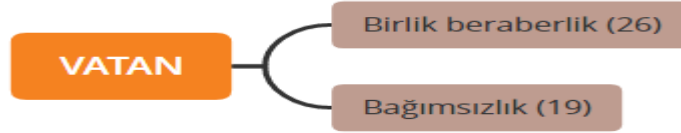

Grafik 61 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 27 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 61’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını toprak, millet ve bayrak kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında

öğretmen adaylarının vatan kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

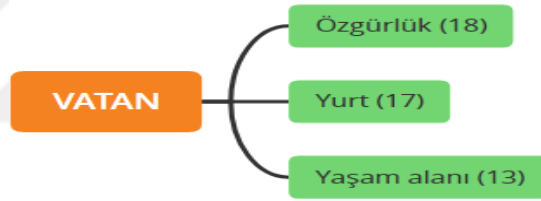
KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 62 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

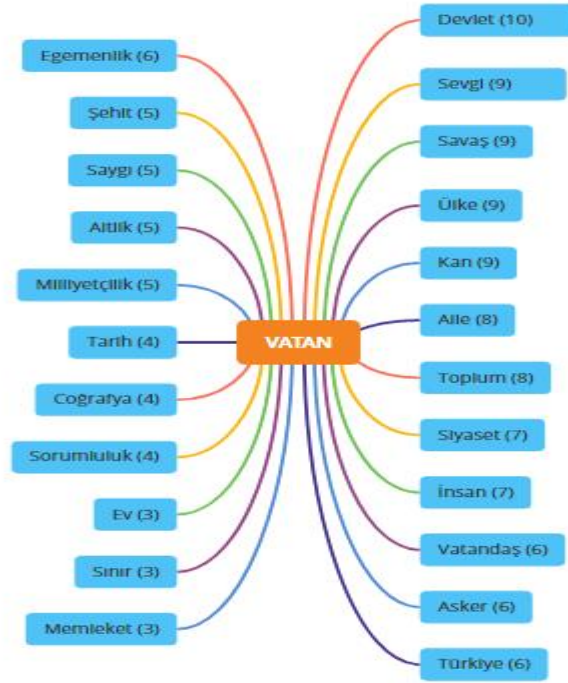
Grafik 62’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını birlik-beraberlik ve bağımsızlık kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatan kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 63 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 63’te görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını özgürlük, yurt ve yaşam alanı kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatan kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

Grafik 64 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 64’te görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını devlet, sevgi, savaş, ülke, kan, aile, toplum, siyaset, insan, vatandaş, asker, Türkiye, egemenlik, şehit, saygı, aitlik, milliyetçilik, tarih, coğrafya, sorumluluk, ev, sınır ve memleket kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.40. 2. sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Vatan anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 33’te; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 33 2.Sınıf Vatan Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

VATAN ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Toprak	28	11,81	Halk	5	2,10
Millet	26	10,97	Asker	5	2,10
Bayrak	23	9,70	Kan	5	2,10
Sevgi	15	6,32	Millî mücadele	4	1,69
İstiklal marşı	12	5,06	Saygı	4	1,69
Birlik beraberlik	11	4,64	Dil	4	1,69
Yurt	11	4,64	Sınır	4	1,69
Bağımsızlık	10	4,22	Toplum	4	1,69
Özgürlük	10	4,22	Ana	3	1,27
Ülke	9	3,79	Egemenlik	3	1,27
Türkiye Cumhuriyeti	8	3,38	Bağ	3	1,27
Savaş	8	3,38	Kültür	3	1,27
Devlet	7	2,96	Huzur	3	1,27
Atatürk	6	2,54	Vatandaş	3	1,27
TOPLAM (N):237					

Tablo 33’e göre 2.sınıf öğretmen adayları vatan kavramını en fazla toprak kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.41. 2.sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına ilişkin bulgular

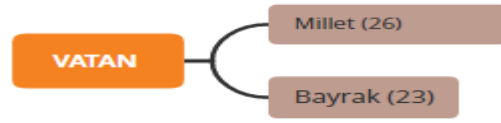
KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ

Grafik 65 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 27 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 65’te görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını toprak kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatan kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 66 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

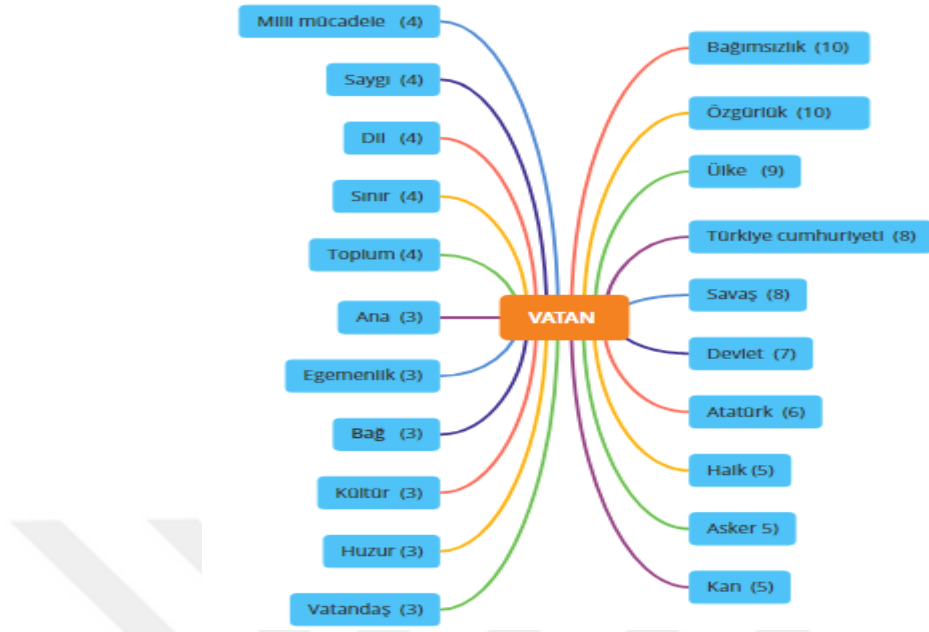
Grafik 66’da görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını millet ve bayrak kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatan kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 67 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 67’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını sevgi, istiklal marşı, birlik-beraberlik ve yurt kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

Grafik 68 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 68’de görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını bağımsızlık, özgürlük, ülke, Türkiye Cumhuriyeti, savaş, devlet, Atatürk, halk, asker, kan, milli mücadele, saygı, dil, sınır, toplum, ana, egemenlik, bağ, kültür, huzur ve vatandaş kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.42. 3. sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Vatan anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 34’te; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

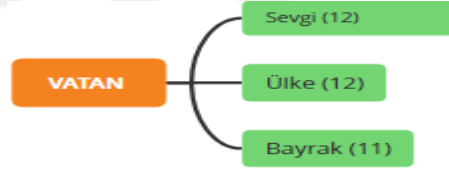
Tablo 34 3.Sınıf Vatan Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

VATAN ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%
Sevgi	12	8,88	Yurt	5	3,70
Ülke	12	8,88	Coğrafya	4	2,97
Bayrak	11	8,14	Şehit	4	2,97
Millet	10	7,40	İstiklal marşı	4	2,97
Toprak	9	6,66	İnsan	4	2,97
Yaşam alanı	7	5,18	Cumhuriyet	4	2,97
Bağımsızlık	7	5,18	Asker	4	2,97
Devlet	7	5,18	Sorumluluk	4	2,97
Birlik beraberlik	7	5,18	Atatürk	3	2,23
Türkiye	6	4,44	Özgürlük	3	2,23
Sınır	5	3,70	Sosyal	3	2,23
TOPLAM (N):135					

Tablo 34'e göre 3.sınıf öğretmen adayları vatan kavramını en fazla sevgi kavramıyla ilişkilendirmiştir.

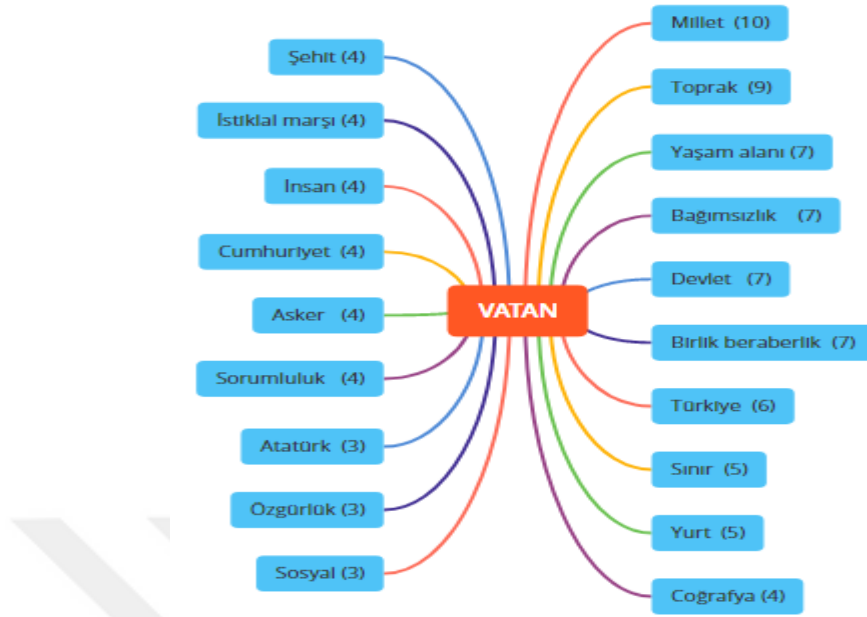
4.2.43. 3.sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 11 VE ÜZERİ

Grafik 69 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 69’da görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını sevgi, ülke ve bayrak kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatan kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

Grafik 70 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 70’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını millet, toprak, yaşam alanı, bağımsızlık, devlet, birlik-beraberlik, Türkiye, sınır, yurt, coğrafya, şehit, istiklal marşı, insan, cumhuriyet, asker, sorumluluk, Atatürk, özgürlük ve sosyal kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.44. 4. sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Vatan anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 35’te; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir

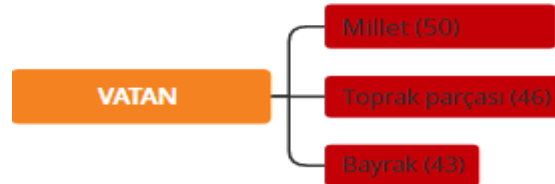
Tablo 35 4.Sınıf Vatan Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

VATAN ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Millet	50	11,73	Vatandaş	11	2,59
Toprak parçası	46	10,79	Şehit	9	2,12
Bayrak	43	10,09	Sınır	9	2,12
Bağımsızlık	42	9,85	Egemenlik	7	1,65
Asker	20	4,69	Kan	6	1,41
İstiklal marşı	20	4,69	Barış	6	1,41
Devlet	20	4,69	Siyaset	5	1,18
Bölünmez bütün	20	4,69	Memleket	5	1,18
Yurt	18	4,22	Türk	4	0,94
Savaş	16	3,75	Namus	4	0,94
Atatürk	15	3,52	Misakı milli	4	0,94
Sevgi	13	3,06	Yönetim	3	0,71
Milliyetçilik	12	2,81	Ev	3	0,71
Türkiye	12	2,81	Fedakârlık	3	0,71
TOPLAM (N):426					

Tablo 35’e göre 4.sınıf öğretmen adayları vatan kavramını en fazla millet kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.45. 4. sınıf öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına ilişkin bulgular

KESME NOKTASI 43 VE ÜZERİ

Grafik 71 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 43 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 71’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını millet, toprak parçası ve bayrak kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

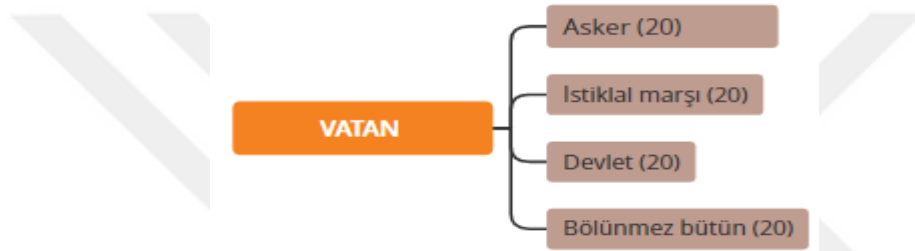
KESME NOKTASI 35-42 ARASI

Grafik 72 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 35-42 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 72’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını bağımsızlık kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatan kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

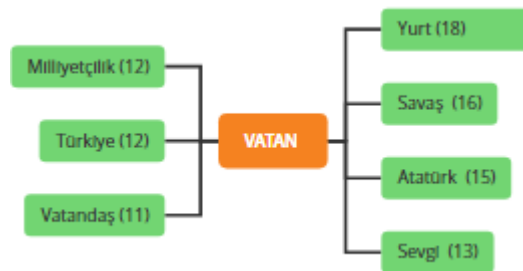
KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 73 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 73’te görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını asker, istiklal marşı, devlet ve bölünmez bütün kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 74 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 74’te görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını yurt, savaş, Atatürk, sevgi, milliyetçilik, Türkiye ve vatandaş kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

Grafik 75 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatan Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 75’te görüldüğü üzere; bu kesme noktasında 4.sınıf öğretmen adayları “Vatan” anahtar kavramını şehit, sınır, egemenlik, kan, barış, siyaset, memleket, Türk, namus, misak-ı milli, yönetim, ev ve fedakârlık kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.46. Vatandaş anahtar kavramına verilen cevap kavramların sayı ve cevap kelime toplamalarına yönelik bulgular

Yapılan kelime ilişkilendirme testinde anahtar kavram olarak verilmiş olan “Vatandaş” kavramına ilişkin araştırmaya katılan öğretmen adayları tarafından toplamda ne kadar cevap kelimeyle ilişkilendirildiği tablo halinde Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36 Vatandaş anahtar kavramına yönelik üretilen cevap kelime toplamı

VATANDAŞ	CEVAP KELİME TOPLAMI	%
4.SINIF	24	28,93
2.SINIF	23	27,71
3.SINIF	19	22,89
1.SINIF	17	20,48
TOPLAM	83	100

Tablo 36’ya göre vatandaş kavramına yönelik en fazla cevap kelime sayısı türeten 4.sınıf öğretmen adayları olduğu, en az cevap kelime sayısı türeten 1.sınıf öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir.

4.2.47. 1. sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Vatandaş anahtar kavramına öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 37’de; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir

Tablo 37 1.Sınıf Vatandaş Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Sorumluluk	36	17,47	Millet	9	4,37
İnsan	20	9,70	Yaşam	9	4,37
Yurt	19	9,22	Devlet	9	4,37
Birey	17	8,25	Adalet	8	3,89
Hakları olan	16	7,76	Birlik beraberlik	6	2,92
Toplum	15	7,28	Yurttaş	5	2,43
Bilinç	11	5,33	Kurallara uyan	4	1,95
Oy seçim	10	4,86	Vergi	3	1,46
Özgürlük	9	4,37			
TOPLAM (N):206					

Tablo 37’e göre 1.sınıf öğretmen adayları vatandaş kavramını en fazla sorumluluk kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.48. 1. sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına ilişkin bulgular

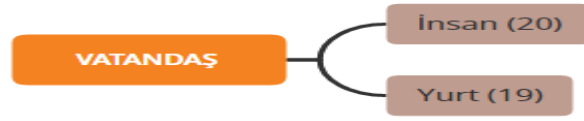
KESME NOKTASI 35 VE ÜZERİ

Grafik 76 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 35 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 76’da görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını sorumluluk kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatandaş kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 77 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 77’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını insan ve yurt kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatandaş kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

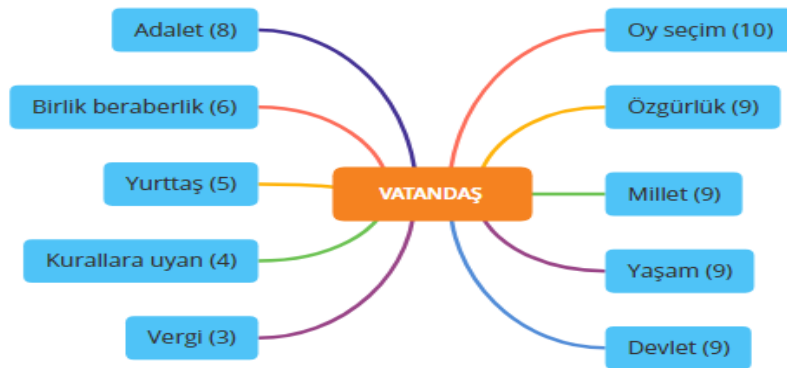
KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 78 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 78’de görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını birey, hakları olan, toplum ve bilinç kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 79 1.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 79’da görüldüğü üzere; 1.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını oy-seçim, özgürlük, millet, yaşam, devlet, adalet, birlik-beraberlik, yurttaş, kurallara uyan ve

vergi kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür

4.2.49. 2. sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramı cevaplarına ilişkin bulgular ve yorumlar

Vatandaş anahtar kavramına ilişkin öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 38’de; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 38 2.Sınıf Vatandaş Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAPKELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Sorumluluk	27	16,07	Ödev	4	2,38
İnsan	15	8,92	Saygı	4	2,38
Hak	12	7,14	Düşünce	4	2,38
Ülke	11	6,55	Yaşam	4	2,38
Toplum	9	5,36	Hukuk	4	2,38
Bilinç	8	4,76	Çevre	3	1,79
Oy	8	4,76	Kişilik	3	1,79
Halk	8	4,76	Kültür	3	1,79
Vatan	8	4,76	Devlet	3	1,79
Özgürlük	8	4,76	Etkin	3	1,79
Millet	8	4,76	Sevgi	3	1,79
Birey	8	4,76			
TOPLAM (N):168					

Tablo 38’e göre 2.sınıf öğretmen adayları vatandaş kavramını en fazla sorumluluk kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.50. 2.sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

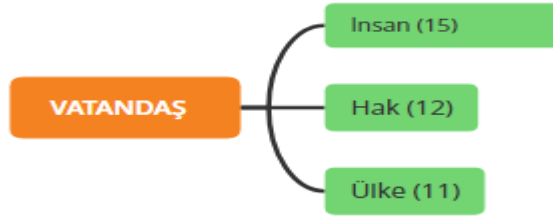
KESME NOKTASI 27 VE ÜZERİ

Grafik 80 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 27 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 80’de görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını sorumluluk kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatandaş kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 81 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 81’de görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını insan, hak ve ülke kelimeleri ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatandaş kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 82 2.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 82’de görüldüğü üzere; 2.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını toplum, bilinç, oy, halk, vatan, özgürlük, millet, birey, ödev, saygı, düşünce, yaşam, hukuk, çevre, kişilik, kültür, devlet, etkin ve sevgi kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.51. 3. sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Vatandaş anahtar kavramına ilişkin öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 39’da; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 39 3.Sınıf Vatandaş Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Sorumluluk	15	14,28	Bilinçli	4	3,81
Halk	10	9,53	Sosyal bilgiler	4	3,81
Oy kullanma	10	9,53	Demokrasi	4	3,81
Ülke	7	6,66	Birey	4	3,81
İnsan	6	5,71	Devlet	4	3,81
Etkin	5	4,76	Yaşam	3	2,86
Etkin vatandaş	5	4,76	Özgürlük	3	2,86
Toplum	5	4,76	Hukuk	3	2,86
Vatan	5	4,76	Saygı	3	2,86
Millet	5	4,76			
TOPLAM (N):105					

Tablo 39’a göre 3.sınıf öğretmen adayları vatandaş kavramını en fazla sorumluluk kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.52. 3.sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

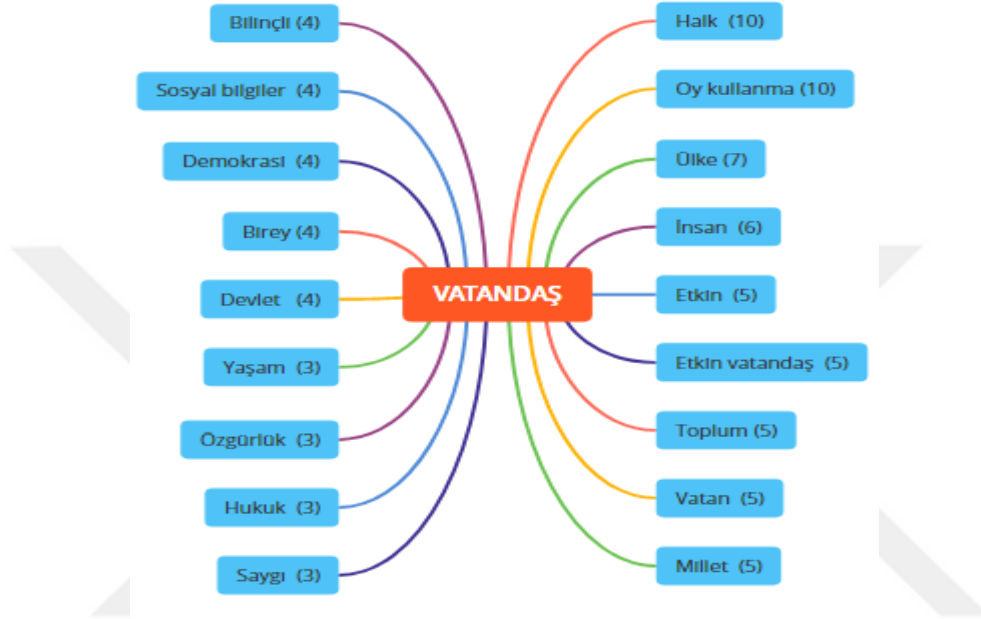
KESME NOKTASI 11 VE ÜZERİ

Grafik 83 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 83'te görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını sorumluluk kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatandaş kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 84 3.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 84'te görüldüğü üzere; 3.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını halk, oy kullanma, ülke, insan, etkin, etkin vatandaş, toplum, vatan, millet, bilinçli, sosyal bilgiler, demokrasi, birey, devlet, yaşam, özgürlük, hukuk ve saygı kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.2.53. 4. sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramı cevaplarına yönelik bulgular ve yorumlar

Vatandaş anahtar kavramına ilişkin öğretmen adaylarının verdiği cevaplar doğrultusunda oluşturulan frekans tablosu Tablo 40'ta; sonrasında da kesme noktalarıyla oluşturulan kavram ağı grafikleri gösterilmiştir.

Tablo 40 4.Sınıf Vatandaş Anahtar Kavramına Ait Frekans Tablosu

VATANDAŞ ANAHTAR KAVRAMI					
CEVAP KELİME	FREKANS(f)	%	CEVAP KELİME	FREKANS (f)	%
Sorumluluk	54	12,10	Hukuk	18	4,04
Hak	38	8,52	Duyarlı	17	3,82
Birey	28	6,27	Toplum	16	3,59
Halk millet	26	5,82	Devlet	14	3,14
Ülke	24	5,38	Demokrasi	13	2,92
Seçim	23	5,15	Soysal bilgiler	11	2,47
İnsan	22	4,93	Birlik	10	2,25
Yurttaş	20	4,48	Görev	9	2,02
Bilinçli	20	4,48	Vatansever	8	1,79
Hürriyet	20	4,48	Girişimci	7	1,57
Vergi	20	4,48	Çalışkanlık	5	1,13
Etkin vatandaş	19	4,27	Eğitim	4	0,90
TOPLAM (N):446					

Tablo 40’a göre 4.sınıf öğretmen adayları vatandaş kavramını en fazla sorumluluk kavramıyla ilişkilendirmiştir.

4.2.54. 4.sınıf öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramına verilen cevap kavramlara göre oluşturulan kavram ağlarına yönelik bulgular

KESME NOKTASI 43 VE ÜZERİ

Grafik 85 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 43 ve Üzeri İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 85’te görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını sorumluluk kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatandaş kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 35-42 ARASI

Grafik 86 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 35-42 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 86’da görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını hak kelimesi ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramıyla ilgili başka cevap kelimeler türetemedikleri belirlenmiştir.

KESME NOKTASI 27-34 ARASI

Grafik 87 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 27-34 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 87’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını birey kelimesi ile ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu kesme noktasında öğretmen adaylarının vatandaş kavramına yönelik başka cevap kelimeler türetemedikleri ortaya konmuştur.

KESME NOKTASI 19-26 ARASI

Grafik 88 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 19-26 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 88’de görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını halk-millet, ülke, seçim, insan, yurttaş, bilinçli, hürriyet, vergi ve etkin vatandaş kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

KESME NOKTASI 11-18 ARASI

Grafik 89 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 11-18 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 89’da görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını hukuk, duyarlı, toplum, devlet, demokrasi ve sosyal bilgiler kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

KESME NOKTASI 3-10 ARASI

Grafik 90 4.sınıf Öğretmen Adaylarının Vatandaş Anahtar Kavramına Yönelik Kesme Noktası 3-10 Arası İçin Oluşturulan Kavram Ağı

Grafik 90’da görüldüğü üzere; 4.sınıf öğretmen adayları “Vatandaş” anahtar kavramını birlik, görev, vatansever, girişimci, çalışkanlık ve eğitim kelimeleri ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kesme noktası aralığında üretilen kavram sayısının arttığı görülmüştür.

4.3. Katılımcıların KİT’te Yer Alan Her Bir Anahtar Kavram İçin Kurdukları

Cümlelere İlişkin Bulgular:

Araştırmanın bu kısmında katılımcı öğretmen adaylarına uygulanan kelime ilişkilendirme testinde yer alan her bir anahtar kavrama yönelik kurulan cümlelerin analizi gerçekleştirilmiştir. Yazılan cümleler bilimsel bilgi içeren, bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren, kavram yanılgısı içeren cümleler olarak kategorize edilerek analiz edilmiştir.

4.3.1. Katılımcı öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık anahtar kavramına yönelik kurmuş oldukları cümlelere ilişkin bulgular ve yorumlar

Etkin vatandaş anahtar kavramına ilişkin katılımcıların kurmuş oldukları cümlelere yönelik bulgular tablo 41’de gösterilmiştir.

Tablo 41 ETKİN VATANDAŞLIK Anahtar Kavramına Ait Cümle Analiz Tablosu

ETKİN VATANDAŞLIK	Bilimsel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Bilimsel Bilgi Olmayan veya Yüzeysel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Kavram Yanılgısı İçeren Cümle Sayısı	Boş	TOPLAM
1.SINIF	27	15	1	9	52
2.SINIF	29	10	0	4	43
3.SINIF	16	5	0	2	23
4.SINIF	55	2	1	2	60
TOPLAM	127	32	2	17	178

Tablo 41’e göre etkin vatandaşlık kavramına ilişkin araştırmaya katılan 178 öğretmen adayından 127’sinin bilimsel bilgi içeren bilgi verdiği, 32’sinin bilimsel bilgi veya yüzeysel bilgi içeren bilgi verdiği, 2 öğretmen adayının kavram yanılgısı içeren bilgi verdiği, 17 öğretmen adayının boş bırakarak anahtar kavrama ilişkin cümle üretemedikleri tespit edilmiştir.

Etkin vatandaşlık anahtar kavramına ilişkin bilimsel bilgi içeren cümle sayısının en fazla 4. Sınıf (f=55) seviyesinde olduğu, en az 3.sınıf (f=16) seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları bilimsel bilgi içerikli kurdukları cümlelerinde etkin vatandaşlık kavramını sorumluluklarını ve haklarını bilen, bireyin katılımcı olması, devlete ve milletine karşı bilinçli olan, kanunlara uyan kişi, dünyadaki gelişmeleri takip eden ve kendini geliştiren ve sosyal bilgiler dersinin amacının etkin vatandaş yetiştirmek olduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda SB1-KÖA19 kodlu öğretmen adayının “Sorumluluklarını ve haklarını iyi bilen etkin vatandaşdır. “, SB3-KÖA13 kodlu öğretmen adayının “Hak ve sorumluluklarını bilen yönetime katılan bireyler. “, SB4-KÖA30 kodlu öğretmen adayının “Sosyal bilgilerin amacı etkin vatandaş yetiştirmektir.” şeklinde ifade etmiştir.

Bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren bilgi içeren cümle sayısının en fazla 1.sınıf seviyesinde (f=15) olduğu, en az 4.sınıf seviyesinde (f=2) olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren cümlelerinde etkin

vatandaşlık kavramını etkin vatandaşlığın bilinmesi gerektiği, aktif olmak gerektiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda SB3-EÖA22 kodlu öğretmen adayının “En etkin vatandaş en aktif olandır. “, SB4-KÖA9 kodlu öğretmen adayının “Öğrencilere etkin vatandaşlık konusu ile ilgili bilgilendirme yapmalıyız. “Şeklinde ifade ettiği görülmüştür.

Kavram yanlışlığı içeren cümleler 1.sınıf (f=1) seviyesinde bir öğretmen adayı ve 4.sınıf (f=1) seviyesinde bir öğretmen adayı tarafından ifade edilmiştir. Diğer iki sınıf düzeyinde ise kavram yanlışlığı içeren cümleye rastlanmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adayları kavram yanlışlığı içeren cümlelerinde etkin vatandaşlık kavramını iyi olma, hayattaki rolümüz olarak ifade etmiştir. Bu kapsamda SB1-KÖA4 kodlu öğretmen adayı “ Hayattaki bütün rollerimiz. “, SB4-KÖA14 kodlu öğretmen adayı “ İyi insan, iyi vatandaş.” şeklinde ifade etmiştir. Etkin vatandaşlık anahtar kavramıyla ilgili cümle üretemeyen en fazla 1.sınıf (f=9) öğretmen adayları olurken, en az 4.sınıf (f=2) ve 3.sınıf (f=2) öğretmen adayları olduğu görülmüştür.

4.3.2. Katılımcı öğretmen adaylarının hak anahtar kavramına yönelik kurmuş oldukları cümlelere ilişkin bulgular ve yorumlar

Hak anahtar kavramına ilişkin katılımcıların kurmuş oldukları cümlelere yönelik bulgular tablo 42’de gösterilmiştir.

Tablo 42 Hak Anahtar Kavramına Ait Cümle Analiz Tablosu

HAK	Bilimsel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Bilimsel Bilgi Olmayan veya Yüzeysel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Kavram Yanlışlığı İçeren Cümle Sayısı	Boş	TOP LAM
1.SINIF	29	12	5	6	52
2.SINIF	33	4	2	4	43
3.SINIF	18	3	0	2	23
4.SINIF	53	5	0	2	60
TOPLAM	133	24	7	14	178

Tablo 42’e göre hak kavramına ilişkin araştırmaya katılan 178 öğretmen adayından 133’ünün bilimsel bilgi içeren bilgi verdiği, 24’ünün bilimsel bilgi veya yüzeysel bilgi içeren bilgi verdiği, 7 öğretmen adayının kavram yanlışlığı içeren bilgi verdiği, 14 öğretmen adayının boş bırakarak anahtar kavrama ilişkin cümle üretemedikleri tespit edilmiştir.

Hak anahtar kavramına ilişkin bilimsel bilgi içeren cümle sayısının 4. Sınıf (f=53) seviyesinde en fazla olduğu, en az (f=18) 3.sınıf seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu

doğrultuda öğretmen adayları bilimsel bilgi içerikli kurdukları cümlelerinde yaşama hakkının en temel hak olduğunu, haklarımız konusunda bilinçli olmamız gerektiğini, hukuka uygun olan kavram şeklinde ifade etmiştir. Bu kapsamda SB1-KÖA15 kodlu öğretmen adayının “Yaşamak en temel hakkımızdır.”, SB3-KÖA6 kodlu öğretmen adayının “Vatandaşlar haklarının bilincinde olmalı.”, SB4-KÖA12 kodlu öğretmen adayının “Hak, kişilere hukuken tanımlanan kazançlardır.” Şeklinde ifade etmiştir.

Bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren bilgi içeren cümle sayısının en fazla 1.sınıf seviyesinde (f=12) olduğu, en az 3.sınıf seviyesinde (f=3) olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren cümlelerinde, SB1-KÖA27 kodlu öğretmen adayının “Hakkını doğru yönde arayanlar esaretten kurtulurlar. “, SB3-KÖA17 kodlu öğretmen adayının “Hak insana hak ettiğini vermektir. “, SB4-KÖA6 kodlu öğretmen adayının “Hakkını helal et. “Şeklinde ifade ettiği görülmüştür.

Kavram yanlışlığı içeren cümleler 1.sınıf (f=5) seviyesinde beş öğretmen adayı ve 2.sınıf (f=2) seviyesinde iki öğretmen adayı tarafından ifade edilmiştir. Diğer iki sınıf düzeyinde ise kavram yanlışlığı içeren cümleye rastlanmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adayları kavram yanlışlığı içeren cümlelerinde hak kavramını özgürlük kavramı ile açıkladıkları görülmüştür. Bu kapsamda SB1-KÖA11 kodlu öğretmen adayının “Sahip olduğumuz özgürlüklerimizdir. “Şeklinde ifade etmiştir. Hak anahtar kavramıyla ilgili cümle üretemeyen en fazla 1.sınıf öğretmen adayları (f=6) olurken, en az 3. (f=2) ve 4. (f=2) sınıf öğretmen adayları olduğu görülmüştür.

4.3.3. Katılımcı öğretmen adaylarının sosyal bilgiler anahtar kavramına yönelik kurmuş oldukları cümlelere ilişkin bulgular ve yorumlar

Sosyal bilgiler anahtar kavramına ilişkin katılımcıların kurmuş oldukları cümlelere yönelik bulgular tablo 43’te gösterilmiştir.

Tablo 43 Sosyal Bilgiler Anahtar Kavramına Ait Cümle Analiz Tablosu

SOSYAL BİLGİLER	Bilimsel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Bilimsel Bilgi Olmayan veya Yüzeysel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Kavram Yanlışlığı İçeren Cümle Sayısı	Boş	TOPLAM
1.SINIF	26	19	2	5	52
2.SINIF	31	10	0	2	43
3.SINIF	12	8	0	3	23
4.SINIF	47	9	2	2	60
TOPLAM	118	46	4	12	178

Tablo 43'e göre sosyal bilgiler kavramına ilişkin araştırmaya katılan 178 öğretmen adayından 118'sinin bilimsel bilgi içeren bilgi verdiği, 46'sının bilimsel bilgi veya yüzeysel bilgi içeren bilgi verdiği, 4 öğretmen adayının kavram yanlışlığı içeren bilgi verdiği, 12 öğretmen adayının boş bırakarak anahtar kavrama ilişkin cümle üretmedikleri tespit edilmiştir.

Sosyal bilgiler anahtar kavramına ilişkin bilimsel bilgi içeren cümle sayısının en fazla (f=47) 4. Sınıf seviyesinde olduğu, en az (f=12) 3.sınıf seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları bilimsel bilgi içerikli kurdukları cümlelerinde sosyal bilgiler dersinin birden fazla bilim dalını içerisine alan çok disiplinli bir ders olduğunu, sosyal bilimlerle ilişkili olduğunu, yaşadığımız çevreyi öğreten bir ders olduğunu ve etkin vatandaşlar yetiştirmeyi hedefleyen bir ders olmasına ilişkin ifadeler yer almaktadır. Bu kapsamda SB1- KÖA8 kodlu öğretmen adayının “Sosyal bilgiler, sosyal bilimlerin tespitlerini aktarmaktadır. “, SB1- KÖA50 kodlu öğretmen adayının “Sosyal bilgiler yaşadığımız çevreyi öğrenmemize yardımcı olur. “, SB3-KÖA1 kodlu öğretmen adayının “Sosyal bilgiler içerisinde tarih, coğrafya, ekonomi, siyaset vb. gibi pek çok bilimi olan bu bilimlerin çerçevesinde 4, 5, 6 ve 7. Sınıflarda öğretilen, etkin vatandaş yetiştirmeyi hedef alan bir derstir.” şeklinde ifade etmiştir.

Bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren cümle sayısının en fazla (f=19) 1.sınıf seviyesinde olduğu, en az 3.sınıf (f=8) seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren cümlelerinde, sosyal bilgileri sadece tarih ve coğrafya alanlarıyla ilişkilendirdikleri, bireylerin sorunlarını çözen bir yapı olduğunu, öğretmen atamasına ilişkin bilgiler ortaya koydukları tespit edilmiştir. SB1-KÖA10 kodlu öğretmen adayının “Tarih ve coğrafyanın birleşmesiyle elde edilen bilim. “, SB1-KÖA9, kodlu öğretmen adayının “Toplum ve bireyin problemlerini çözmeye yönelik dal. “, SB4-KÖA17 kodlu öğretmen adayının “Sosyal bilgiler ataması olmayan bir bölümdür. “Şeklinde ifade ettiği görülmüştür.

Kavram yanlışlığı içeren cümleler 1.sınıf (f=2) seviyesinde iki öğretmen adayı ve 4.sınıf (f=2) seviyesinde iki öğretmen adayı tarafından ifade edilmiştir. Diğer iki sınıf düzeyinde ise kavram yanlışlığı içeren cümleye rastlanmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adayları kavram yanlışlığı içeren cümlelerinde sosyal bilgileri tarih kavramıyla açıkladıkları görülmüştür. Bu kapsamda SB1-KÖA41 kodlu öğretmen adayının “Geçmişten günümüze devleti, tarihi, insanların neler yaptığını inceleyen bilim dalı. “Şeklinde ifade

etmiştir. Sosyal bilgiler anahtar kavramıyla ilgili cümle üretemeyen en fazla 1.sınıf (f=5) öğretmen adayları olurken, en az 2. sınıf (f=2) ve 4.sınıf (f=2) öğretmen adayları olduğu görülmüştür.

4.3.4. Katılımcı öğretmen adaylarının sorumluluk anahtar kavramına yönelik kurmuş oldukları cümlelere ilişkin bulgular ve yorumlar

Sorumluluk anahtar kavramına ilişkin katılımcıların kurmuş oldukları cümlelere yönelik bulgular tablo 44’te gösterilmiştir.

Tablo 44 Sorumluluk Anahtar Kavramına Ait Cümle Analiz Tablosu

SORUMLULUK	Bilimsel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Bilimsel Bilgi Olmayan veya Yüzeysel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Kavram Yanılgısı İçeren Cümle Sayısı	Boş	TOPLAM
1.SINIF	34	10	1	7	52
2.SINIF	26	11	1	5	43
3.SINIF	11	8	0	4	23
4.SINIF	50	5	0	5	60
TOPLAM	121	34	2	21	178

Tablo 44’e göre sorumluluk kavramına ilişkin araştırmaya katılan 178 öğretmen adayından 121’inin bilimsel bilgi içeren bilgi verdiği, 34’ünün bilimsel bilgi veya yüzeysel bilgi içeren bilgi verdiği, 2 öğretmen adayının kavram yanılgısı içeren bilgi verdiği, 21 öğretmen adayının boş bırakarak anahtar kavrama ilişkin cümle üretemedikleri tespit edilmiştir.

Sorumluluk anahtar kavramına ilişkin bilimsel bilgi içeren cümle sayısının en fazla 4. Sınıf (f=50) seviyesinde olduğu, en az 3.sınıf (f=11) seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları bilimsel bilgi içerikli kurdukları cümlelerinde yerine getirilmesi gereken görev, vazife ve vatandaş ve bireylerde olması gereken özellik olarak ifade edilmiştir. Bu kapsamda SB1- KÖA11 kodlu öğretmen adayının “Kişinin kendisine ve çevresine karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu işlerdir. “, SB4- KÖA46 kodlu öğretmen adayının “Bilinçli bireyler sorumluluk sahibidir. “şeklinde ifade etmiştir.

Bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren bilgi içeren cümle sayısının en fazla (f=11) 2.sınıf seviyesinde olduğu, en az (f=5) 4.sınıf seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren cümlelerinde sorumluluk almanın gerekliliği, olgunluk gerektirdiği, sorumluluğun mutluluk getireceğine

ilişkin ifadeler ortaya koymuştur. SB1-KÖA14 kodlu öğretmen adayının “Sorumluluk sahibi olmak olgunluk gerektirir. “, SB2-KÖA2 kodlu öğretmen adayının “Sorumluluklarımızı iyi bilip ona göre hayata devam etmeliyiz. Böylece daha mutlu oluruz. “Şeklinde ifade ettiği görülmüştür.

Kavram yanlışlığı içeren cümleler 1.sınıf (f=1) seviyesinde bir öğretmen adayı ve 2.sınıf (f=1) seviyesinde bir öğretmen adayı tarafından ifade edilmiştir. Diğer iki sınıf düzeyinde ise kavram yanlışlığı içeren cümleye rastlanmadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda SB1- KÖA49 kodlu öğretmen adayının ‘‘Kendi sorumluluğunu bilen kişidir.’’, SB2-KÖA21 kodlu öğretmen adayının “Hak ve özgürlüklerin bilincinde olan kişi. “Şeklinde ifade etmiştir. Sorumluluk anahtar kavramıyla ilgili cümle üretemeyen en fazla (f=7) 1.sınıf öğretmen adayları olurken, en az 3.sınıf (f=4) öğretmen adayları olduğu görülmüştür.

4.3.5. Katılımcı öğretmen adaylarının vatan anahtar kavramına yönelik kurmuş oldukları cümlelere ilişkin bulgular ve yorumlar

Vatan anahtar kavramına ilişkin katılımcıların kurmuş oldukları cümlelere yönelik bulgular tablo 45’te gösterilmiştir.

Tablo 45 Vatan Anahtar Kavramına Ait Cümle Analiz Tablosu

VATAN	Bilimsel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Bilimsel Bilgi Olmayan veya Yüzeysel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Kavram Yanlışlığı İçeren Cümle Sayısı	Boş	TOPLAM
1.SINIF	17	24	0	11	52
2.SINIF	11	23	2	7	43
3.SINIF	14	4	0	5	23
4.SINIF	29	29	0	2	60
TOPLAM	71	80	2	25	178

Tablo 45’e göre vatan kavramına ilişkin araştırmaya katılan 178 öğretmen adayından 71’inin bilimsel bilgi içeren bilgi verdiği, 80’ninin bilimsel bilgi veya yüzeysel bilgi içeren bilgi verdiği, 2 öğretmen adayının kavram yanlışlığı içeren bilgi verdiği, 25 öğretmen adayının boş bırakarak anahtar kavrama ilişkin cümle üretemedikleri tespit edilmiştir.

Vatan anahtar kavramına ilişkin bilimsel bilgi içeren cümle sayısının en fazla 4. Sınıf (f=29) seviyesinde olduğu, en az 2.sınıf (f=11) seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları bilimsel bilgi içerikli kurdukları cümlelerinde üzerinde yaşanan toprak parçası, sahip çıktığımız ait olduğumuz yer olarak ifade edilmiştir. Bu

kapsamda SB1- KÖA28 kodlu öğretmen adayının “Belirli bir toprak parçası üzerinde yaşanan sahiplenilen, ait olunan yer. “, SB3- KÖA11 kodlu öğretmen adayının “Bu vatan aziz şehitlerimizin kanları sayesinde bugünlere gelebilmiştir. “şeklinde ifade etmiştir.

Bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren bilgi içeren cümle sayısının en fazla 4.sınıf (f=29) seviyesinde olduğu, en az 3.sınıf (f=4) seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren cümlelerde vatanın bölünmez bütün olduğu, uğruna kan dökülen bir yer olduğuna ilişkin ifadeler ortaya koymuştur. SB1-KÖA14 kodlu öğretmen adayının “İnsanların kanının son damlasına kadar savaştığı ve aldığı bu vatan bize emanettir. “, SB2-EÖA42, kodlu öğretmen adayının “Vatan bölünmez bir toprak parçasıdır. “ şeklinde ifade ettiği görülmüştür.

Kavram yanılgısı içeren cümleler 2.sınıf (f=2) seviyesinde iki öğretmen adayı tarafından ifade edilmiştir. Diğer sınıf düzeylerinde kavram yanılgısı içeren cümleye rastlanmadığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda SB2- KÖA12 kodlu öğretmen adayının “Vatan aynı ırka mensup insanların oluşturduğu, dünya üstünde bir kara parçası olan yer.”, SB2-KÖA18 kodlu öğretmen adayının “Milletin yaşadığı topluluk. “ şeklinde ifade etmiştir. Vatan anahtar kavramıyla ilgili cümle üretmeyen en fazla 1.sınıf (f=11) öğretmen adayları olurken, en az 4.sınıf (f=2) öğretmen adayları olduğu görülmüştür.

4.3.6. Katılımcı öğretmen adaylarının vatandaş anahtar kavramına yönelik kurmuş oldukları cümlelere ilişkin bulgular ve yorumlar

Vatandaş anahtar kavramına ilişkin katılımcıların kurmuş oldukları cümlelere yönelik bulgular tablo 46’da gösterilmiştir.

Tablo 46 Vatandaş Anahtar Kavramına Ait Cümle Analiz Tablosu

VATANDAŞ	Bilimsel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Bilimsel Bilgi Olmayan veya Yüzeysel Bilgi İçeren Cümle Sayısı	Kavram Yanılgısı İçeren Cümle Sayısı	Boş	TOPLAM
1.SINIF	28	4	10	10	52
2.SINIF	20	12	3	8	43
3.SINIF	18	3	0	2	23
4.SINIF	53	4	1	2	60
TOPLAM	119	23	14	22	178

Tablo 46’ya göre vatandaş kavramına ilişkin araştırmaya katılan 178 öğretmen adayından 119’unun bilimsel bilgi içeren bilgi verdiği, 23’ünün bilimsel bilgi veya yüzeysel

bilgi içeren bilgi verdiği, 14 öğretmen adayının kavram yanılgısı içeren bilgi verdiği, 22 öğretmen adayının boş bırakarak anahtar kavrama ilişkin cümle üretemedikleri tespit edilmiştir.

Vatandaş anahtar kavramına ilişkin bilimsel bilgi içeren cümle sayısının en fazla 4. Sınıf (f=53) seviyesinde olduğu, en az 3.sınıf (f=18) seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları bilimsel bilgi içerikli kurdukları cümlelerinde aynı topraklar üzerinde kişiler, devlet çatısı altında yaşayan kişiler, hak ve sorumluluklarını bilen kimseler olarak ifade edilmiştir. Bu kapsamda SB1- KÖA10 kodlu öğretmen adayının “Aynı toprak parçasında yaşayan kişi ve kişiler. “, SB4- KÖA37 kodlu öğretmen adayının “Devlet ve kişi arasında hak ve sorumluluk ilişkilerini belirleyen hukuksal bir bağdır. “ şeklinde ifade etmiştir.

Bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren bilgi içeren cümle sayısının en fazla 2.sınıf (f=12) seviyesinde olduğu, en az 4.sınıf (f=1) seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretmen adayları bilimsel olmayan veya yüzeysel bilgi içeren cümlelerde Mustafa Kemal’in sözlerinden alıntılar yapılmış ve sorumlulukları olduğu ifade edilmiştir. SB4-KÖA10 kodlu öğretmen adayının “Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz. “, SB1-KÖA15 kodlu öğretmen adayının “Vatandaş olarak bir sürü sorumluluklarımız vardır. “ şeklinde ifade ettiği görülmüştür.

Kavram yanılgısı içeren cümleler en fazla 1.sınıf (f=10) seviyesinde, en az 3.sınıf (f=2) seviyesinde olduğu görülmektedir. 3.sınıf düzeyinde kavram yanılgısı içeren cümleye rastlanmadığı tespit edilmiştir Bu kapsamda öğretmen adaylarının vatandaş kavramını etkin vatandaş kavramı ile açıkladıkları görülmektedir. SB1- KÖA40 kodlu öğretmen adayının “Vatandaş bilinçli, eğitimli toplumu kalkındıran bireylerin her biridir. “, SB2- KÖA1 kodlu öğretmen adayının “Ülkesine karşı sorumluluklarını bilen, haklarını bilen, duyarlı ve etkin kişiler.” şeklinde ifade etmiştir. Vatandaş anahtar kavramıyla ilgili cümle üretemeyen en fazla 1.sınıf (f=10) öğretmen adayları olurken, en az 3.sınıf (f=2) ve 4.sınıf (f=2) öğretmen adayları olduğu görülmüştür.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde bulgular kısmında elde edilen verilerin sonuçlarına ilişkin çıkarımlara yer verilmiştir. Araştırmanın sonuçlarından elde edilen çıkarımlarla da önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmen adaylarının etkin vatandaş kavramıyla birlikte hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaş kavramlarına ilişkin algıları kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla yoklanmıştır. Çalışmaya katılan toplam öğretmen adayı sayısı 178 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan 143'ü (%80,34) kadın 35'i (%19,66) erkek öğretmen adayından oluşmaktadır.

Anahtar kavram olarak verilen etkin vatandaş kavramıyla birlikte hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaş kavramlarını öğretmen adaylarının 7962 tane kavramla ilişkilendirdikleri görülmüştür. Dağılımına bakıldığında her anahtar kavrama sayı ve dolayısıyla yüzde olarak birbirine yakın oranda kelime üretebildikleri görülmüştür. Öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kavramına 1383 (%17,38) kelime üretebildikleri, en fazla sosyal bilgiler kavramına 1492 (%18,74) kelime üretebildikleri, en az ise vatandaş kavramına 1174 (%14,74) kelime üretmişlerdir. Vatan anahtar kavramına 1413 (%17,74) kelime ürettikleri, hak anahtar kavramına 1317 (%16,55) kelime ürettikleri, sorumluluk anahtar kavramına 1183 (%14,85) kelime ürettikleri görülmüştür.

Sınıf düzeyinde anahtar kavramlara üretilen kelime sayılarına ve yüzdelere bakıldığında sayı ve dolayısıyla yüzde olarak birbirine yakın oranda kelime üretebildikleri görülmüştür. 1.sınıf öğretmen adaylarının anahtar kavramlara ilişkin en fazla kelime üretebildikleri kavram sosyal bilgiler (%19,78) olarak belirlenmiştir. En az kelime üretebildikleri kavram ise vatandaş (%13,36) kavramı olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın temel kavramı olan etkin vatandaşlık kavramına yönelik %17,72 oranında kelime üretebildikleri görülmüştür. 2.sınıf öğretmen adaylarının anahtar kavramlara ilişkin en fazla kelime üretebildikleri kavram sosyal bilgiler (%19,99) olarak belirlenmiştir. En az kelime üretebildikleri kavram ise sorumluluk (%12,98) kavramı olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın temel kavramı olan etkin vatandaşlık kavramına yönelik %17,47 oranında kelime üretebildikleri görülmüştür. 3.sınıf öğretmen adaylarının anahtar kavramlara ilişkin en

fazla kelime türetebildikleri kavram sosyal bilgiler (%19,03) olarak belirlenmiştir. En az kelime türetebildikleri kavram ise vatandaş (%14,24) kavramı olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın temel kavramı olan etkin vatandaşlık kavramına yönelik %17,44 oranında kelime türetebildikleri görülmüştür. 4.sınıf öğretmen adaylarının anahtar kavramlara ilişkin en fazla kelime türetebildikleri kavram sosyal bilgiler (%7,29) olarak belirlenmiştir. En az kelime türetebildikleri kavram ise sorumluluk (%15,53) kavramı olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın temel kavramı olan etkin vatandaşlık kavramına yönelik %17,08 oranında kelime türetebildikleri görülmüştür.

Ulaşılan sonuçlarla birlikte alanyazında yapılan çalışmalardan/tezlerden Şener (2019), çalışmasının bulgularında öğrencilerin etkin vatandaşlık konusunda bazı kavramlarla ilgili bilişsel algılarının güçlü olmasıyla birlikte bazı kavramla ilgili bilişsel yapılarının zayıf olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin etkin vatandaşlık konusunda yeterli bilgiyle donatılması aktif bir vatandaş olarak topluma adapte olmalarını sağlayacağını üzerinde durmuştur. Arcanlı (2019), öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kazanımları; öğrencilere sağladığı beceriler, bu becerileri kazandırmaya yönelik yapılması gerekenler ve kazanım eksiklikleri hususunda benzer düşüncelere sahip oldukları tespit etmiştir. Araştırmaya katılanların hak ve sorumluluk kazandırmada etkin vatandaşlık kazanımlarının önemi üzerinde durduklarından bahsetmiştir. Kazanımların bilgi düzeyinde kalması ve soyut olması ise başlıca sorunlar olarak ifade edilmiştir.

Katılımcıların KİT’te yer alan etkin vatandaşlık anahtar kavram için cevap kelime toplamına ilişkin bulgulara bakıldığında; etkin vatandaşlık kavramına yönelik en fazla cevap kelime sayısı türeten 4.sınıf öğretmen adayları olduğu, en az cevap kelime sayısı türeten 1.sınıf öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle öğretmen adaylarının geçirilen eğitim süreci bu kavramı algılayışlarını olumlu yönde etkilediği ifade edilebilir.

Katılımcıların KİT’te yer etkin vatandaşlık anahtar kavram için cevap kelime frekanslarına göre oluşturulan kavram ağlarına ilişkin bulgulara bakıldığında; etkin vatandaşlık kavramına ilişkin 1.sınıf seviyesinde kesme noktaları dikkate alınarak 4 adet kavram ağı grafiği oluşturulmuştur. Öğretmen adayları bu kavramı en fazla sorumluluk kavramıyla ifade etmiştir. 2. ve 3. sınıf seviyesinde 3’er tane kavram ağı grafiği oluşturulmuş olup öğretmen adayları bu kavramı en fazla sorumluluk kavramıyla ifade etmiştir. 4.sınıf seviyesinde 6 tane kavram ağı grafiği oluşturulmuş, öğretmen adayları en fazla sorumluluk kavramı ile ifade etmiştir. Buradan hareketle araştırmaya katılan öğretmen adayları etkin vatandaşlık kavramını sorumluluk olarak ele aldıklarını göstermektedir.

Katılımcıların KİT’te yer alan hak anahtar kavram için cevap kelime toplamına ilişkin bulgulara bakıldığında; hak kavramına yönelik en fazla cevap kelime sayısı türeten 2.sınıf öğretmen adaylarının olduğu, en az cevap kelime sayısı türeten 3.sınıf öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların KİT’te yer hak anahtar kavram için cevap kelime frekanslarına göre oluşturulan kavram ağlarına ilişkin bulgulara bakıldığında; hak kavramına ilişkin 1.sınıf seviyesinde kesme noktaları dikkate alınarak 5 adet kavram ağı grafiği oluşturulmuştur. Öğretmen adayları bu kavramı en fazla adalet kavramıyla ifade etmiştir. 2.sınıf seviyesinde 4 adet kavram ağı grafiğiyle, 3. sınıf seviyesinde 2 tane kavram ağı grafiği oluşturulmuş olup öğretmen adayları bu kavramı en fazla adalet, yaşam ve özgürlük kavramıyla ifade etmişlerdir. 4.sınıf seviyesinde 6 tane kavram ağı grafiği oluşturulmuş, öğretmen adayları en fazla özgürlük kavramı ile ifade etmiştir. Buradan hareketle araştırmaya katılan öğretmen adaylarının hak kavramını adalet ve özgürlük kavramları ile daha çok ilişkilendirdiği görülmektedir.

Katılımcıların KİT’te yer alan sosyal bilgiler anahtar kavram için cevap kelime toplamına ilişkin bulgulara bakıldığında; sosyal bilgiler kavramına yönelik en fazla cevap kelime sayısı türeten 4.sınıf öğretmen adayları olduğu, en az cevap kelime sayısı türeten 3.sınıf öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların KİT’te yer sosyal bilgiler anahtar kavram için cevap kelime frekanslarına göre oluşturulan kavram ağlarına ilişkin bulgulara bakıldığında; sosyal bilgiler kavramına ilişkin 1.sınıf seviyesinde kesme noktaları dikkate alınarak 5 adet kavram ağı grafiği oluşturulmuştur. Öğretmen adayları bu kavramı en fazla tarih kavramıyla ifade etmiştir. 2.sınıf seviyesinde 4 adet kavram ağı grafiğiyle öğretmen adayları bu kavramı en fazla tarih ve coğrafya kavramlarıyla ifade ederken, 3. sınıf seviyesinde 3 tane kavram ağı grafiği oluşturulmuş olup öğretmen adayları bu kavramı en fazla coğrafya kavramıyla ifade etmişlerdir. 4.sınıf seviyesinde 5 tane kavram ağı grafiği oluşturulmuş, öğretmen adayları en fazla tarih ve coğrafya kavramları ile ifade etmiştir. Buradan hareketle araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sosyal bilgiler kavramını tarih ve coğrafya kavramları ile daha çok ilişkilendirdiği görülmektedir.

Katılımcıların KİT’te yer alan sorumluluk anahtar kavram için cevap kelime toplamına ilişkin bulgulara bakıldığında; sorumluluk kavramına yönelik en fazla cevap kelime sayısı

türeten 4.sınıf öğretmen adaylarının olduğu, en az cevap kelime sayısı türeten 3.sınıf öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların KİT'te yer sorumluluk anahtar kavram için cevap kelime frekanslarına göre oluşturulan kavram ağlarına ilişkin bulgulara bakıldığında; sorumluluk kavramına ilişkin 1.sınıf seviyesinde kesme noktaları dikkate alınarak 3 adet kavram ağı grafiği oluşturulmuştur. Öğretmen adayları bu kavramı en fazla görev, düzen, bilinç ve aile kavramlarıyla ifade etmiştir. 2.sınıf seviyesinde 2 adet kavram ağı grafiği oluşturulmuş olup öğretmen adayları bu kavramı en fazla görev ve toplum kavramlarıyla ifade ederken, 3. sınıf seviyesinde 1 tane kavram ağı grafiği oluşturulmuş olup öğretmen adayları bu kavramı en fazla bilinç kavramıyla ifade etmişlerdir. 4.sınıf seviyesinde 4 tane kavram ağı grafiği oluşturulmuş, öğretmen adayları en fazla bilinç, görev ve aile kavramları ile ifade etmiştir. Buradan hareketle araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sorumluluk kavramını görev, bilinç ve aile kavramları ile daha çok ilişkilendirdiği görülmektedir.

Katılımcıların KİT'te yer alan vatan anahtar kavram için cevap kelime toplamına ilişkin bulgulara bakıldığında; vatan kavramına yönelik en fazla cevap kelime sayısı türeten 1.sınıf öğretmen adayları olduğu, en az cevap kelime sayısı türeten 3.sınıf öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların KİT'te yer vatan anahtar kavram için cevap kelime frekanslarına göre oluşturulan kavram ağlarına ilişkin bulgulara bakıldığında; vatan kavramına ilişkin 1.sınıf seviyesinde kesme noktaları dikkate alınarak 4 adet kavram ağı grafiği oluşturulmuştur. Öğretmen adayları bu kavramı en fazla toprak, millet ve bayrak kavramlarıyla ifade etmiştir. 2.sınıf seviyesinde 4 adet kavram ağı grafiğiyle öğretmen adayları bu kavramı en fazla toprak kavramıyla ifade ederken, 3. sınıf seviyesinde 2 tane kavram ağı grafiği oluşturulmuş olup öğretmen adayları bu kavramı en fazla sevgi, ülke ve bayrak kavramları ile ifade etmişlerdir. 4.sınıf seviyesinde 5 tane kavram ağı grafiği oluşturulmuş, öğretmen adayları en fazla millet, toprak parçası ve bayrak kavramları ile ifade etmiştir. Buradan hareketle araştırmaya katılan öğretmen adaylarının vatan kavramını millet, toprak parçası ve bayrak kavramları ile daha çok ilişkilendirdiği görülmektedir.

Katılımcıların KİT'te yer alan vatandaş anahtar kavram için cevap kelime toplamına ilişkin bulgulara bakıldığında; vatandaş kavramına yönelik en fazla cevap kelime sayısı

türeten 4.sınıf öğretmen adayları olduğu, en az cevap kelime sayısı türeten 1.sınıf öğretmen adayları olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların KİT'te yer vatandaş anahtar kavram için cevap kelime frekanslarına göre oluşturulan kavram ağlarına ilişkin bulgulara bakıldığında; vatandaş kavramına ilişkin 1.sınıf seviyesinde kesme noktaları dikkate alınarak 4 adet kavram ağı grafiği oluşturulmuştur. Öğretmen adayları bu kavramı en fazla sorumluluk kavramlarıyla ifade etmiştir. 2.sınıf seviyesinde 3 adet kavram ağı grafiğiyle öğretmen adayları bu kavramı en fazla sorumluluk kavramıyla ifade ederken, 3. sınıf seviyesinde 2 tane kavram ağı grafiği oluşturulmuş olup öğretmen adayları bu kavramı en fazla sorumluluk kavramı ile ifade etmişlerdir. 4.sınıf seviyesinde 6 tane kavram ağı grafiği oluşturulmuş, öğretmen adayları en fazla sorumluluk kavramı ile ifade etmiştir. Buradan hareketle araştırmaya katılan öğretmen adaylarının vatandaş kavramını sorumluluk kavramı ile daha çok ilişkilendirildiği görülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının KİT'te yer alan etkin vatandaşlık, hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaş anahtar kavramlarıyla ilgili ifade ettikleri cümleler kategorisel ele alındığında çoğunun bilimsel bilgi içeren cümlelerle ifade ettikleri ortaya konmuştur. Etkin vatandaşlık kavramına ilişkin araştırmaya katılan 1.sınıf düzeyinde 52 öğretmen adayından 27 öğretmen adayının kavrama ilişkin bilimsel bilgi ortaya koyduğu tespit edilmiştir. 2.sınıf düzeyinde 43 öğretmen adayından 29'unun, 3.sınıf düzeyinde 23 öğretmen adayından 16'sının, 4.sınıf düzeyinde 60 öğretmen adayının 55'i bilimsel bilgi içeren cümle ürettiği tespit edilmiştir. Buradan hareketle sınıf düzeyi arttıkça kavrama yönelik bilimsel bilgi içeren cümle sayısı artmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarında etkin vatandaşlık kavramına yönelik kavram yanılgılarının fazla olmadığı yorumlanmıştır.

Hak kavramına ilişkin araştırmaya katılan 1.sınıf düzeyinde 52 öğretmen adayından 29 öğretmen adayının kavrama ilişkin bilimsel bilgi ortaya koyduğu tespit edilmiştir. 2.sınıf düzeyinde 43 öğretmen adayından 33'ünün, 3.sınıf düzeyinde 23 öğretmen adayından 18'inin, 4.sınıf düzeyinde 60 öğretmen adayının 53'ü bilimsel bilgi içeren cümle ürettiği tespit edilmiştir. Buradan hareketle sınıf düzeyi arttıkça kavrama yönelik bilimsel bilgi içeren cümle sayısı artmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarında hak kavramına yönelik kavram yanılgılarının fazla olmadığı yorumlanmıştır.

Sosyal Bilgiler kavramına ilişkin araştırmaya katılan 1.sınıf düzeyinde 52 öğretmen adayından 27 öğretmen adayının kavrama ilişkin bilimsel bilgi ortaya koyduğu tespit edilmiştir. 2.sınıf düzeyinde 43 öğretmen adayından 31'ünün, 3.sınıf düzeyinde 23 öğretmen adayından 12'sinin, 4.sınıf düzeyinde 60 öğretmen adayının 47'si bilimsel bilgi içeren cümle ürettiği tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarında sosyal bilgiler kavramına yönelik kavram yanlışlarının fazla olmadığı yorumlanmıştır.

Sorumluluk kavramına ilişkin araştırmaya katılan 1.sınıf düzeyinde 52 öğretmen adayından 34 öğretmen adayının kavrama ilişkin bilimsel bilgi ortaya koyduğu tespit edilmiştir. 2.sınıf düzeyinde 43 öğretmen adayından 26'sının, 3.sınıf düzeyinde 23 öğretmen adayından 11'inin, 4.sınıf düzeyinde 60 öğretmen adayının 50'si bilimsel bilgi içeren cümle ürettiği tespit edilmiştir. Buradan hareketle sınıf düzeyi arttıkça kavrama yönelik bilimsel bilgi içeren cümle sayısı artmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarında sorumluluk kavramına yönelik kavram yanlışlarının fazla olmadığı yorumlanmıştır.

Vatan kavramına ilişkin araştırmaya katılan 1.sınıf düzeyinde 52 öğretmen adayından 17 öğretmen adayının kavrama ilişkin bilimsel bilgi ve 24 öğretmen adayının bilimsel olmayan ya da yüzeysel bilgi içeren cümle ürettiği tespit edilmiştir. 2.sınıf düzeyinde 43 öğretmen adayından 11'i bilimsel bilgi, 23'ü bilimsel olmayan ya da yüzeysel bilgi içeren cümle ürettiği tespit edilmiştir. 3.sınıf düzeyinde 23 öğretmen adayından 14'ünün bilimsel bilgi, 4'ünün bilimsel olmayan ya da yüzeysel bilgi cümle türettiği, 4.sınıf düzeyinde 60 öğretmen adayının 29'u bilimsel bilgi içeren cümle kurduğu ve 29 öğretmen adayının bilimsel olmayan ve ya yüzeysel bilgi içeren cümle ürettiği tespit edilmiştir. Buradan hareketle vatan kavramına yönelik öğretmen adaylarının bilimsel bilgilerinin yanında bilimsel olmayan ya da yüzeysel bilgilerinin de fazla olduğu yorumlanmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarında vatan kavramına yönelik kavram yanlışlarının fazla olmadığı yorumlanmıştır.

Vatandaş kavramına ilişkin araştırmaya katılan 1.sınıf düzeyinde 52 öğretmen adayından 28 öğretmen adayının kavrama ilişkin bilimsel bilgi ortaya koyduğu tespit edilmiştir. 2.sınıf düzeyinde 43 öğretmen adayından 20'sinin, 3.sınıf düzeyinde 23 öğretmen adayından 18'inin, 4.sınıf düzeyinde 60 öğretmen adayının 53'ü bilimsel bilgi içeren cümle ürettiği tespit edilmiştir. Buradan hareketle sınıf düzeyi arttıkça kavrama yönelik bilimsel bilgi içeren cümle sayısı artmıştır. Ayrıca 1.sınıf öğretmen adaylarında vatandaş kavramına yönelik kavram yanlışlarının olduğu, diğer sınıf düzeylerinde kavram yanlışlarının fazla olmadığı yorumlanmıştır.

5.2. Öneriler

Öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kavramı ve beraberinde ele alınan hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaş kavramlarına yönelik bilişsel algılamalarını kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla ortaya koyan bu araştırma elde edilen verilere göre şu önerileri yapabilir:

5.2.1. Araştırmanın Sonuçlarına Yönelik Öneriler

- Araştırma sonucunda etkin vatandaşlık kavramı ve beraberinde ele alınan hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaş ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bilişsel yapıları tespit edilmiştir. Ancak bir kısım sosyal bilgiler öğretmen adayları anahtar kavramları mecaz kelimelerle ilişkilendirmişlerdir. Bu araştırmada yer alan anahtar kavramlara ilişkin metafor çalışması yapılabilir.

5.2.2. Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık kavramı ve beraberinde ele alınan hak, sosyal bilgiler, sorumluluk, vatan ve vatandaş kavramları ile ilgili görüş ve algıları farklı ölçme değerlendirme teknikleri kullanılarak ortaya çıkarılabilir.
- Bu çalışma öğretmen adaylarına yönelik yapılmıştır. Ortaokul öğrencilerine ve sosyal bilgiler öğretmenlerine yönelik gerçekleştirilebilir.
- Kelime ilişkilendirme testi, farklı yaş gruplarında ve farklı derslerde de uygulanıp etkililiği araştırılabilir.
- Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde eğitim alan farklı üniversitelerdeki öğretmen adaylarına uygulanarak ile karşılaştırmalı bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akbaşı, O. (2008). *Sosyal bilgilerde değerler ve öğretime. Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretime.* (B. Tay & A. Öcal, Ed.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Altunya, N. (2003). *Vatandaşlık bilgisi.* Ankara: Nobel Yayın.
- Arcanlı, Ç. (2019). *Etkin vatandaşlık öğrenme alanına ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının görüşleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Aybay, R. (2004). *Vatandaşlık hukuku.* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Aydın M. , & Çelik T. (2017). Ortaokul öğrencilerinin etkin yurttaşlık ve hukuk kuralları kavramlarına yönelik metaforik algılarının incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(42), 29-43.
- Bahar, M., Johnstone, A.H. & Sutcliffe, R.G. (1999). Investigation of students' cognitive structure in elementary genetics through word association tests. *Journal of Biological Education*, (33), 134-141.
- Barr, R. D., Barth, J. L., & Shermis, S. S. (2013). *Sosyal bilgilerin doğası.* Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. , Kılıç Çakmak, E. , Akgün, Ö. E. , Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Pegem.
- Çalışkan, H. , & Yıldırım, Y. (2020). Ortaokul öğrencileri için etkin vatandaşlık değerleri ölçeğinin(EVDÖ) geliştirilmesi. *Milli Eğitim*, 49(228), 335-364.
- Çeçen, A. (2000).*İnsan Hakları* (Genişletilmiş üçüncü baskı). Ankara: Savaş Yayınları.
- Çevik Kansu C. (2015). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinde etkin vatandaşlık eğitiminin etkililiği* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Çüçen, A. K. (2013). *İnsan hakları* (2. Baskı). Ankara: Sentez Yayınları.
- Demir, Ö. & Acar, M. (1997). *Sosyal bilimler sözlüğü.* Ankara: Vadi Yayınları.
- Demirbaş, İ. , & Aydınöz, D.(2020). Üniversite öğrencilerinin vatandaşlık algısının belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(2), 630-640.
- Ekinci, H. (2018). *Okulda ve ailede değerler eğitimi.* İstanbul: Kayıhan Yayınları.
- Elban, M. (2013). Tarih eğitimi ve vatanseverlik üzerine bazı düşünceler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(3),1302-1319.
- Ercan, F. , Taşdere, A. & Ercan, N. (2010). Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla bilişsel yapının ve kavramsal değişimin gözlenmesi. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 7(2), 136-154.
- Ersoy, A.F. (2007). *Sosyal bilgiler dersinde öğretmenlerin etkili vatandaşlık eğitimi Uygulamalarına İlişkin Görüşleri* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Ersoy, A. F. (2014). Active and democratic citizenship education and its challenges in social studies classroom. *Eurasian Journal of Educational Research*, (55), 1-20.
- Ersoy, A. F. (2014). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının etkin vatandaşlık deneyimleri: Sivil toplum kuruluşları örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(2), 65-88.
- Eryılmaz E. (2019). *Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan etkin vatandaşlık öğrenme alanı kazanımlarının uygulanabilirliği hakkında öğretmen görüşleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Hablemitoğlu, Ş. & Özmete, E. (2012). Etkili vatandaşlık eğitimi için bir öneri. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 39-54.

- Kan, Ç. (2010). Sosyal bilgiler dersi ve değerler eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 187(3), 138-145.
- Karasu Avcı, E. , Faiz M. & Turan, S. (2020). Etkili vatandaşlık eğitiminde değerler eğitimi: Sosyal bilgiler öğretmenlerinin düşünceleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39), 263-296.
- Keleş, H. & Tonga, D. (2014). Öğrencilerin vatandaşlık bilincini etkileyen faktörlere ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 61-85.
- Keleşoğlu, S. (2008). *Demokrat yurttaşlık niteliklerinin kazandırılması açısından 7-8 sınıf vatandaşlık ve insan hakları eğitimi dersi programı (2000) ile 6-7. Sınıf sosyal bilgiler dersi programının (2005) karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kılıçoğlu, G. (2015). *Sosyal bilgilerin tanımı, dünyada ve ülkemizde gelişimi ve önemi*. (M. Safran, Ed.). Sosyal Bilgiler Öğretimi (Dördüncü Baskı).Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kıncal, R. Y. (2004). *Vatandaşlık bilgisi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kuş, Z. & Aksu A. (2017). Vatandaşlık ve vatandaşlık eğitimi hakkında sosyal bilgiler öğretmenlerinin inançları. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(8), 18.
- Merey, Z., Karatekin, K. & Kuş, Z. (2012). İlköğretimde vatandaşlık eğitimi: Karşılaştırmalı bir çalışma. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi GEFAD/GUJGEF*, 32(3),795-821.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara.
- National Council for the Social Studies (NCSS). (2021). *What is social studies*. (<https://www.socialstudies.org/about>)(Erişim tarihi: 01.01.2021).
- Öztürk, C. (2009). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. (C. Öztürk, Ed.). *Sosyal bilgiler öğretimi demokratik vatandaşlık*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Öztürk, C. & Dilek, D. (Eds.). (2003). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Öztürk, C. (Ed.) (2015). *Sosyal bilgiler öğretimi, demokratik vatandaşlık eğitimi* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Safran, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. (B. Tay & A. Öcal, Ed.) *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* (2.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Şener, P. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin Etkin vatandaşlık öğrenme alanındaki kavramlara yönelik bilişsel yapılarının ve kavram algılarının belirlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sunal, C. S. & Hass, M. E. (2002). *Social studies for the elementary and middle grades a constructivist approach*. Boston: Ally and Bacon.
- Sütçü, T. (2004). *Tanzimat sonrası Türk edebiyatında vatan terimi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şimşek, N.(2015). *Sosyal Bilgilerde Ölçme ve Değerlendirme*. (M. Safran, Ed.), Sosyal Bilgiler Öğretimi. Ankara: Pegem A.
- Vincent, N. (2011), *A Structured taxonomy of responsibility concepts*, N. Vincent, I. D. De Poel, J. V. D. Hoven (Eds). Moral responsibility, springer science+business media B.V.
- Yazıcıoğlu, A. & Alkan, V. (2020). Vatandaşlık kavramına yönelik öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlar. *NEÜ Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 52-61.
- Yılmaz, D. (2002). *Üniversiteler için vatandaşlık bilgisi*. Konya: Çizgi Kitabevi.

EKLER

KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ (KİT)

Değerli öğretmen adayı,

Bu araştırmada, “etkin vatandaşlık” kavramına ilişkin düşüncelerinizin belirlenmesi amaçlanmıştır. Aşağıdaki örneği inceleyiniz. “Coğrafya” kelimesi ile ilgili aklınıza gelebilecek ilgili kavramlar örnekte verilmektedir. Siz de aşağıdaki kavramlara ilişkin aklınıza gelen kavramları verilen kavramın karşısındaki ilgili boşluğa yazınız. İlgili cümle kısmında ilişkilendirdiğiniz kavramları içeren cümle yazınız. Araştırmanın amacına uygun olması sizlerin formu eksiksiz doldurmanıza bağlıdır. Aşağıda verilen kavramları gördüğünüzde aklınıza gelen kelimeleri yanlarındaki boşluklara 30 saniye içerisinde yazınız. Yardımlarınız için teşekkürler.

Zeynep YENİ

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

A. KİŞİSEL BİLGİLER

1.Cinsiyet: Kadın () Erkek ()

2. Sınıf Düzeyi: 1.Sınıf () 2.Sınıf () 3.Sınıf () 4.Sınıf ()

3.Yaş:

B.

Örnek;

Coğrafya: Yeryüzü

Coğrafya: Bilim

Coğrafya: Siyasi

Coğrafya: İklim

Coğrafya: Kader

Coğrafya: Beşerî

Coğrafya: Harita

Coğrafya: Canlı

Coğrafya: Bitki Örtüsü

Coğrafya: Neden- Sonu İlişkisi

Coğrafya kavramı ilgili bir cümle: Coğrafya, yeryüzünü araştırarak içinde yaşadığımız evrenin iklimini, bitki örtüsünü öğrenip araştırabileceğimiz bir bilim dalıdır.

Etkin Vatandaşlık :

Etkin Vatandaşlık :

Etkin Vatandaşlık :

Etkin Vatandaşlık :

Etkin Vatandaşlık :

Etkin Vatandaşlık :

Etkin Vatandaşlık :

Etkin Vatandaşlık :

Etkin Vatandaşlık :

Etkin Vatandaşlık :

Etkin Vatandaşlık kavramı ile ilgili bir cümle:.....

Hak:.....

Hak

Hak:.....

Hak

Hak:.....

Hak

Hak:.....

Hak

Hak:.....

Hak

Hak kavramı ile ilgili bir cümle:.....

Sosyal Bilgiler:.....

Sosyal Bilgiler:.....

Sosyal Bilgiler:.....

Sosyal Bilgiler:.....

Sosyal Bilgiler:.....

Sosyal Bilgiler:.....

Sosyal Bilgiler:.....

Sosyal Bilgiler:.....

Sosyal Bilgiler:.....

Sosyal Bilgiler:.....

Sosyal Bilgiler kavramı ilgili bir cümle:

Sorumluluk:.....

Sorumluluk

Sorumluluk:.....

Sorumluluk

Sorumluluk:.....

Sorumluluk

Sorumluluk:.....

Sorumluluk

Sorumluluk:.....

Sorumluluk

Sorumluluk kavramı ile ilgili bir cümle:.....

Vatan.....

Vatan:

Vatan.....

Vatan:

Vatan.....

Vatan:

Vatan.....

Vatan:

Vatan.....

Vatan:

Vatan kavramı ile ilgili bir cümle:

Vatandaş:

Vatandaş:

Vatandaş:

Vatandaş:

Vatandaş:

Vatandaş:

Vatandaş:

Vatandaş:

Vatandaş:

Vatandaş:

Vatandaş kavramı ile ilgili bir cümle:.....